

Lagrådsremiss

Sveriges tillträde till vissa Natoavtal

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 29 februari 2024

Carl-Oskar Bohlin

Maria Diamant
(Försvarsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Som Natomedlem förväntas Sverige tillträda vissa avtal som berör olika aspekter av försvarssamarbetet. I denna lagrådsremiss behandlas fyra centrala avtal. Två av avtalen, Nato SOFA och Parisprotokollet, är statusavtal vars syfte är att stärka de allierades förmåga att agera militärt tillsammans genom att på förhand reglera en rad frågor som kan uppstå i samband med att en sändande stats militära personal befinner sig i en mottagande stat. De två andra avtalen berör frågor om informationshantering och hemlighållande av försvarsuppfinningar. De syftar till att öka möjligheterna till tekniskt samarbete mellan allierade och förbättra förutsättningarna för att utbyta erfarenheter och materiel med varandra på försvarsområdet. De avtal som behandlas i lagrådsremissen förutsätter vissa författningsändringar för att Sverige ska uppfylla sina förpliktelser enligt avtalen. Riksdagens godkännande krävs därför innan avtalen kan träda i kraft. I lagrådsremissen föreslås bland annat följande ändringar.

- Privilegier och immunitet som enligt statusavtalen gäller för vissa personalkategorier ska införas i svensk rätt.
- Medlemmar av en främmande stats militära styrka, civil personal och vissa andra personalkategorier ska inte folkbokföras här.
- Sverige ska i vissa fall kunna hemlighålla utländska försvarsuppfinningar som hålls hemliga i ett annat land med hänsyn till det nationella försvarsintresset.
- Det ska införas en bestämmelse om skadeståndsskyldighet för staten vid felaktig hantering av försvarsrelaterad teknisk information.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Innehållsförteckning

1	Beslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar	6
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall	16
2.3	Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)	18
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:1006) om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering	19
3	Ärendet och dess beredning	21
4	Övergripande om avtalen	21
4.1	Sveriges tillträde till ett antal Natoavtal	21
4.2	Statusavtalen	23
4.2.1	Sveriges befintliga statusavtal	23
4.2.2	Nato SOFA och Parisprotokollet	25
4.3	Hemlighållande av försvarsuppfinningar	25
4.4	Utbyte av teknisk information	26
5	Nato SOFA och Parisprotokollet	27
5.1	Nato SOFA	27
5.1.1	De enskilda bestämmelserna	27
5.2	Parisprotokollet	28
5.2.1	De enskilda bestämmelserna	29
6	Godkännande av Nato SOFA och Parisprotokollet	33
7	Lagändringar med anledning av Sveriges tillträde till Nato SOFA och Parisprotokollet	33
7.1	Pass, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd	33
7.2	Folkbokföring	37
7.3	Körkort	39
7.4	Uniform	40
7.5	Vapen	41
7.6	Straffrättslig jurisdiktion	43
7.7	Skadestånd	51
7.8	Hälso- och sjukvård samt tandvård	53
7.9	Inkomstskatt	56
7.10	Indirekt beskattning	57
7.11	Tull- och skattefrihet vid import och export	62
7.12	Skydd mot exekutiva förfaranden	63
7.13	Immunitet för arkiv och dokument	64
8	Avtalet om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar	65
8.1	Närmare om patentavtalet	65
8.1.1	De enskilda bestämmelserna	65
8.2	Den svenska regleringen	66

	8.2.1	Patentlagen	66
	8.2.2	Lagen om försvarsuppfinningar.....	67
	8.2.3	Internationella överenskommelser	69
8.3		Godkännande av patentavtalet.....	69
8.4		Lagändringar med anledning av Sveriges tillträde till patentavtalet och vissa befintliga avtal.....	70
	8.4.1	Lagen om försvarsuppfinningars tillämpningsområde utvidgas i fråga om utländska försvarsuppfinningar	70
	8.4.2	Sverige uppfyller de grundläggande förutsättningarna enligt patentavtalet.....	73
	8.4.3	Försvarets materielverk ges möjlighet att kräva att sökanden i vissa fall avstår sin rätt till ersättning för hemlighållande	75
	8.4.4	Yttrande från en annan stat i vissa fall.....	76
	8.4.5	Hanteringen av patentansökningar som tas emot av Sverige med stöd av patentavtalet.....	78
9		Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål	78
	9.1	Närmare om avtalet	78
	9.1.1	De enskilda bestämmelserna.....	79
	9.2	Godkännande av avtalet	81
	9.3	Sekretess för information som översänds med stöd av avtalet	81
	9.4	Skadeståndsansvar.....	83
	9.5	Behörig myndighet och handläggning av skadeståndsanspråk.....	84
10		Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	85
11		Konsekvenser	86
	11.1	Sveriges tillträde till Nato SOFA och Parisprotokollet	86
	11.2	Sveriges tillträde till avtalet om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar	88
	11.3	Sveriges tillträde till Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål.....	89
12		Författningskommentar.....	91
	12.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar.....	91
	12.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall	98
	12.3	Förslaget till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481).....	99
	12.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:1006) om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering.....	100
Bilaga 1		Sammanfattning av promemorian Sveriges tillträde till vissa Natoavtal (Ds 2023:22).....	102

Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	105
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	114
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian Utökat skydd för främmande militära styrkors handlingar.....	115
Bilaga 5	Promemorians lagförslag.....	116
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna	117
Bilaga 7	Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the Status of their Forces	118
Bilaga 8	Avtal mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor	132
Bilaga 9	Protocol on the status of International Military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty	147
Bilaga 10	Protokoll om status för internationella militära högkvarter som inrättats i enlighet med nordatlantiska fördraget.....	154
Bilaga 11	Agreement for the Mutual Safeguarding of Secrecy of Inventions relating to Defence and for which Applications for Patents have been made.....	160
Bilaga 12	Avtal om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar	181
Bilaga 13	Nato Agreement on the Communication of Technical Information for Defence Purposes	197
Bilaga 14	Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål	219

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar,
2. lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall,
3. lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481),
4. lag om ändring i lagen (2004:1006) om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar¹

dels att nuvarande 2, 3 och 4 §§ ska betecknas 3, 4 och 2 §§,

dels att 1, de nya 2–4, 5–13, 15–18, 20–23 §§ och rubriken närmast före 21 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny rubrik närmast före 23 § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Med försvarsuppfinning *förstås* i denna lag uppfinning som särskilt avser krigsmateriel.

Med *svensk* försvarsuppfinning avses i denna lag *en* uppfinning som

1. särskilt avser krigsmateriel, och

2. *har kommit till i Sverige eller tillhör en här bosatt fysisk person eller en svensk juridisk person.*

Med *utländsk* försvarsuppfinning avses i denna lag *en annan uppfinning än en sådan som avses i första stycket, om patent söks på uppfinningen i Sverige och uppfinningen*

1. särskilt avser krigsmateriel, eller

2. *hålls hemlig i en annan stat med hänsyn till det nationella försvarsintresset och patent på uppfinningen enligt överenskommelse mellan Sverige och den staten får sökas under förutsättning att uppfinningen hålls hemlig här.*

Regeringen *meddelar* föreskrifter om vad som *i denna lag avses* med krigsmateriel.

Regeringen *får* *meddela* föreskrifter om vad som *avses* med krigsmateriel *i denna lag.*

4 §

En försvarsuppfinning som har tillkommit i Sverige eller tillhör en här bosatt fysisk person eller tillhör en svensk juridisk person (*svensk försvarsuppfinning*) får inte offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas, innan det enligt vad nedan sägs har prövats huruvida uppfinningen skall hållas hemlig.

2 §

Fråga om hemlighållande av försvarsuppfinning prövas av Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar och Försvarets materielverk.

Försvarets materielverk skall vid sin prövning samråda med Försvarsmakten.

3 §

Granskningsnämnden består av ordförande och sex andra ledamöter. För ledamöterna finns ersättare till det antal regeringen bestämmer. Ledamöter och ersättare förordnas av regeringen.

Nämnden är beslutför, när ordföranden och tre andra ledamöter är närvarande.

2 §²

En försvarsuppfinning får inte offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas innan det enligt denna lag har prövats om uppfinningen ska hållas hemlig.

3 §³

Frågan om hemlighållande av en försvarsuppfinning prövas av Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar och Försvarets materielverk.

Försvarets materielverk ska vid sin prövning samråda med Försvarsmakten.

4 §⁴

Granskningsnämnden ska bestå av en ordförande och sex andra ledamöter. För ledamöterna ska det finnas det antal ersättare som regeringen bestämmer. Ledamöter och ersättare utses av regeringen.

Nämnden är beslutför när ordföranden och tre andra ledamöter är närvarande.

5 §⁵

Om en ansökan om patent på en svensk försvarsuppfinning ges in till Patent- och registreringsverket, skall verket snarast tillstålla Försvarets materielverk ansökningen för prövning, huruvida uppfinningen skall hållas hemlig-

Den som vill att en svensk försvarsuppfinning, på vilken patent inte har sökts, skall få offentliggöras eller på annat sätt

Om en ansökan om patent på en svensk försvarsuppfinning ges in till Patent- och registreringsverket, ska verket snarast lämna ansökan till Försvarets materielverk för prövning av om uppfinningen ska hållas hemlig.

Den som vill att en svensk försvarsuppfinning, som patent inte har sökts på, ska få offentliggöras eller på annat sätt röjas ska ansöka

² Senaste lydelse av tidigare 4 § 1997:916.

³ Senaste lydelse av tidigare 2 § 1997:916.

⁴ Senaste lydelse av tidigare 3 § 1986:1161.

⁵ Senaste lydelse 1997:916.

röjas *skall hos Försvarets materielverk* ansöka om *sådan* prövning som *avses i första stycket*. *Detsamma* gäller den som vill söka patent på en svensk försvarsuppfinning genom att till annan mottagare än Patent- och registreringsverket *inge* internationell patentansökan som avses i 3 kap. patentlagen (1967:837) eller europeisk patentansökan som avses i 11 kap. samma lag.

om *en* prövning av *om* uppfinningen *ska hållas hemlig hos Försvarets materielverk*. Det gäller även den som vill söka patent på en svensk försvarsuppfinning genom att till *en* annan mottagare än Patent- och registreringsverket *ge in en* internationell patentansökan som avses i 3 kap. patentlagen (1967:837) eller *en* europeisk patentansökan som avses i 11 kap. samma lag.

6 §⁶

Finner Försvarets materielverk vid *sådan* prövning som *avses i 5 §* att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig *skall Försvarets materielverk* med ett eget motiverat yttrande överlämna ärendet till granskningsnämnden för slutlig prövning. Om granskningsnämnden delar bedömningen *att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig, skall* nämnden *förordna* att uppfinningen inte får offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas.

Överlämnande *enligt första stycket av patentansökningar och ärenden som avses i 5 § andra stycket skall* ske senast två månader efter det att *ansökningen* kom in till Försvarets materielverk. För internationella och europeiska ansökningar, där prioritet har yrkats, *skall sådant överlämnande dock ske* senast tre veckor efter det att *ansökningen* kom in till Försvarets materielverk.

Om Försvarets materielverk vid *sin* prövning *bedömer* att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig, *ska verket* med ett eget motiverat yttrande överlämna ärendet till granskningsnämnden för slutlig prövning. Om granskningsnämnden delar bedömningen, *ska* nämnden *besluta* att uppfinningen inte får offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas.

Ett överlämnande av ett ärende till granskningsnämnden *ska* senast två månader efter det att *patentansökan, eller ansökan om prövning,* kom in till Försvarets materielverk. Internationella och europeiska patentansökningar, där prioritet har yrkats, *ska dock överlämnas* senast tre veckor efter det att *ansökan* kom in till Försvarets materielverk.

7 §⁷

Har i ärende, som Patent- och registreringsverket tillställt Försvarets materielverk, förordnande enligt 6 § ej meddelats inom tid som anges i andra stycket, upphör uppfinningen att vara hemlig enligt denna lag.

Den i första stycket nämnda tiden utgör

1. om ärendet avser internationell patentansökan, tre månader från den internationella ingivningsdagen, dock, i fall då prioritet har yrkats, högst tretton månader från den dag från vilken prioriteten begärts,

2. om ärendet avser europeisk patentansökan, tre månader från det ansökan inkom till Patent- och registreringsverket, dock, i fall då prioritet har yrkats, högst tretton månader från den dag från vilken prioriteten begärts,

3. om ärendet avser svensk patentansökan, tre månader från den dag då beskrivning över uppfinningen med tillhörande ritningar och patentkrav inkommit till Patent- och registreringsverket.

Har ärende anhängiggjorts hos Försvarets materielverk enligt 5 § andra stycket, upphör uppfinningen att vara hemlig enligt denna lag, om förordnande enligt 6 § ej meddelats inom tre månader från den dag då ansökan om prövning och för prövningen erforderliga handlingar inkommit till Försvarets materielverk.

Om det i ett ärende, som Patent- och registreringsverket lämnat till Försvarets materielverk, inte har meddelats ett beslut om hemlighållande enligt 6 § inom den tid som anges i andra stycket, upphör uppfinningen att vara hemlig enligt denna lag.

Tiden enligt första stycket utgör

1. om ärendet avser en internationell patentansökan, tre månader från den internationella ingivningsdagen, dock, i fall då prioritet har yrkats, högst tretton månader från den dag från vilken prioritet begärts,

2. om ärendet avser en europeisk patentansökan, tre månader från det att ansökan kommit in till Patent- och registreringsverket, dock, i fall då prioritet har yrkats, högst tretton månader från den dag från vilken prioritet begärts, eller

3. om ärendet avser en svensk patentansökan, tre månader från den dag då en beskrivning över uppfinningen med tillhörande ritningar och patentkrav kommit in till Patent- och registreringsverket.

Om ett ärende har inletts hos Försvarets materielverk upphör uppfinningen att vara hemlig enligt denna lag, om ett beslut om hemlighållande enligt 6 § inte har meddelats inom tre månader från den dag då ansökan om prövning och för prövningen nödvändiga handlingar kommit in till Försvarets materielverk.

8 §⁸

Granskningsnämnden skall på ansökan eller när annan anledning därtill föreligger pröva, om

Granskningsnämnden ska på ansökan eller när det finns annan anledning till det pröva om ett

⁷ Senaste lydelse 1997:916.

⁸ Senaste lydelse 1997:916.

förordnande enligt 6 § skall bestå. Omprövning av förordnandet skall i varje fall ske inom ett år från det förordnandet meddelades eller senast prövades.

Vid omprövning skall granskningsnämnden först tillställa Försvarets materielverk ärendet för prövning. Om Försvarets materielverk därvid finner att uppfinningen inte längre behöver hållas hemlig, får Försvarets materielverk upphäva förordnandet. I annat fall skall Försvarets materielverk med eget motiverat yttrande överlämna ärendet till granskningsnämnden för slutlig prövning.

Om förordnandet upphävs, får Patent- och registreringsverket inte hålla handlingarna i ärendet tillgängliga förrän tre månader förslutit från den dag förordnandet upphörde att gälla, om inte sökanden begär det.

beslut om hemlighållande enligt 6 § ska bestå. En sådan omprövning ska alltid ske inom ett år från det att beslutet meddelades eller senast prövades.

Vid en omprövning ska granskningsnämnden först lämna ärendet till Försvarets materielverk för prövning. Om Försvarets materielverk bedömer att uppfinningen inte längre behöver hållas hemlig, får verket upphäva beslutet. I annat fall ska verket med ett eget motiverat yttrande överlämna ärendet till granskningsnämnden för slutlig prövning.

Om beslutet om hemlighållande avser en uppfinning som hålls hemlig i en annan stat, får beslutet inte upphävas utan att den staten har getts tillfälle att yttra sig.

Om beslutet om hemlighållande upphävs får Patent- och registreringsverket inte hålla handlingarna i ärendet tillgängliga förrän det har gått tre månader från den dag beslutet upphörde att gälla, om inte sökanden begär det.

9 §⁹

Om särskilda skäl föreligger, kan regeringen förordna, att uppfinning som omfattas av förordnande enligt 6 § utan hinder av förordnandet får röjas för annan, under förutsättning att hemlighållandet i övrigt av uppfinningen inte därigenom äventyras.

Om det finns särskilda skäl får regeringen besluta att en uppfinning som omfattas av ett beslut om hemlighållande enligt 6 § får röjas för någon annan under förutsättning att hemlighållandet i övrigt av uppfinningen inte riskeras.

10 §

Ansökan om patent eller annan skydds rätt avseende främmande stat på svensk försvarsuppfinning, som skall hållas hemlig, får göras

Ansökan om patent eller annan skydds rätt på en svensk försvarsuppfinning som ska hållas hemlig får göras i en annan stat

endast om regeringen *medger* det. Sådant *medgivande* får lämnas endast *under förutsättning* att uppfinningen *hemlighålles* även i den *främmande* staten.

endast om regeringen *godkänner* det. Ett sådant *godkännande* får endast lämnas om uppfinningen *hålls hemlig* även i den *andra* staten.

11 §¹⁰

Har förordnande enligt 6 § meddelats, kan uppfinnaren eller hans rättsinnehavare hos granskningsnämnden *ansöka* om att staten *övertar* uppfinningen. Granskningsnämnden *skall* då *efter hörande av* Försvarets materielverk *ompröva förordnandet*. *Finner* granskningsnämnden att *förordnandet skall* bestå, *skall* nämnden överlämna handlingarna i ärendet till regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Har staten *ej* övertagit uppfinningen inom fyra månader efter det att *ansökningen därom* kom in till granskningsnämnden, *skall* förordnandet upphöra att gälla. *Om särskilda skäl föreligger*, kan regeringen *förlänga tiden med högst två månader*.

Om ett beslut om hemlighållande enligt 6 § *har* meddelats, får uppfinnaren eller *uppfinnarens* rättsinnehavare *ansöka* hos granskningsnämnden om att staten *ska överta* uppfinningen. Granskningsnämnden *ska* då, *efter att ha hört* Försvarets materielverk, *ompröva beslutet*. *Om* granskningsnämnden *bedömer* att *beslutet ska* bestå, *ska* nämnden överlämna handlingarna i ärendet till regeringen eller *den* myndighet som regeringen bestämmer.

Om staten *inte har* övertagit uppfinningen inom fyra månader från det att *ansökan* kom in till granskningsnämnden, *ska* beslutet upphöra att gälla. *Regeringen får dock förlänga tiden med högst två månader*, om det finns *särskilda skäl*.

12 §¹¹

Om det har lämnats en underrättelse enligt 19 § första stycket patentlagen (1967:837) med anledning av en ansökan om patent på en uppfinning som *avses med förordnande* enligt 6 §, *skall ansökningen* förklaras vilande i avvaktan på att *förordnandet* upphör att gälla. Så länge *förordnandet* består *skall* 19 § andra stycket och 20–22 §§ patentlagen inte tillämpas på *ansökningen*. *Vid tillämpning därefter* *skall* de tider som anges i 19 § andra och tredje styckena räknas från den dag *förordnandet*

Om det har lämnats en underrättelse enligt 19 § första stycket patentlagen (1967:837) med anledning av en ansökan om patent på en uppfinning som *omfattas av ett beslut* om hemlighållande enligt 6 §, *ska ansökan* förklaras vilande i avvaktan på att *beslutet* upphör att gälla. Så länge *beslutet* består *ska* 19 § andra stycket och 20–22 §§ patentlagen inte tillämpas på *ansökan*. *När beslutet har upphört att gälla* *ska* de tider som anges i 19 § andra och tredje styckena räknas från den dag *det* upphörde

¹⁰ Senaste lydelse 1997:916.

¹¹ Senaste lydelse 1997:916.

upphörde att gälla, och Patent- och registreringsverket får inte hålla handlingarna i ärendet tillgängliga förrän tre månader har *förflutit* från den dagen, om inte sökanden begär det.

Om ett *förordnande* enligt 6 § har *medelats* i fråga om en internationell eller en europeisk patentansökan, får *ansökningen* inte vidarebefordras för fortsatt handläggning *som internationell eller europeisk patentansökan*.

att gälla. Patent- och registreringsverket får inte hålla handlingarna i ärendet tillgängliga förrän *det har gått* tre månader från den dagen, om inte sökanden begär det.

Om ett *beslut om hemlighållande* enligt 6 § har *meddelats* i fråga om en internationell eller en europeisk patentansökan, får *ansökan* inte vidarebefordras för fortsatt handläggning.

13 §

Är svensk försvarsuppfinning av väsentlig betydelse för försvaret, kan regeringen *förordna*, att uppfinningen får utnyttjas för statens räkning eller av den som regeringen bestämmer eller att *all rätt* till uppfinningen *skall* avstås till staten.

Om en försvarsuppfinning är av väsentlig betydelse för försvaret, får regeringen *besluta* att uppfinningen får utnyttjas för statens räkning, eller av den som regeringen bestämmer, eller att *rätten* till uppfinningen *ska* avstås till staten.

15 §¹²

Om patent söks i Sverige på annan försvarsuppfinning än sådan som avses i 4 § (*utländsk försvarsuppfinning*), skall Patent- och registreringsverket tillstålla Försvarets materielverk *ansökningen* för prövning, *huruvida* uppfinningen *skall* hållas hemlig. *Vad nu sagts* gäller dock *ej* internationell *patentansökan* eller europeisk patentansökan.

Om en *ansökan om patent* på en *utländsk* försvarsuppfinning *ges in till Patent- och registreringsverket*, ska verket lämna *ansökan till* Försvarets materielverk för prövning *av om* uppfinningen *ska* hållas hemlig. *Det gäller dock inte en internationell eller europeisk patentansökan*.

16 §¹³

Är i fall som avses i 15 § uppfinningen hemlig enligt lag i en *främmande* stat, skall Försvarets materielverk *förordna* att uppfinningen inte får offentliggöras eller på annat sätt röjas, om patent på uppfinningen enligt överenskommelse mellan Sverige och den *främmande* staten får sökas

Om *uppfinningen är hemlig med stöd av lag i en annan stat*, ska Försvarets materielverk *besluta* att uppfinningen inte får offentliggöras eller på annat sätt *obehörigen* röjas, om patent på uppfinningen enligt överenskommelse mellan Sverige och den staten får sökas under förutsättning att uppfinningen hålls

¹² Senaste lydelse 1997:916.

¹³ Senaste lydelse 1997:916.

under förutsättning att uppfinningen hålls hemlig här.

hemlig här. Försvarets materielverk får dock kräva att uppfinnaren eller uppfinnarens rättsinnehavare avstår sin rätt till ersättning enligt 14 § första stycket för att ett sådant beslut ska meddelas, om det är förenligt med den aktuella överenskommelsen.

Om Försvarets materielverk i annat fall, beträffande en utländsk försvarsuppfinning som är hemlig enligt lag i en främmande stat, finner att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig här, skall slutlig prövning ske på det sätt som anges i 6 §.

Om uppfinningen är hemlig med stöd av lag i en annan stat men inte omfattas av en sådan överenskommelse som avses i första stycket, och Försvarets materielverk bedömer att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig, ska slutlig prövning ske på det sätt som anges i 6 §.

Om Försvarets materielverk finner att förutsättningar inte finns att här hemlighålla en utländsk försvarsuppfinning, som är hemlig enligt lag i en främmande stat, skall verket fatta särskilt beslut om detta. Ansökningen får dock inte offentliggöras förrän tre månader har förflutit från beslutsdagen, om inte sökanden begär det.

Om Försvarets materielverk bedömer att det inte finns förutsättningar att hemlighålla en utländsk försvarsuppfinning, som är hemlig med stöd av lag i en annan stat, ska verket fatta ett särskilt beslut om detta. Ansökan får dock inte offentliggöras förrän det har gått tre månader från beslutsdagen, om inte sökanden begär det.

17 §¹⁴

När en uppfinning som omfattas av förordnande enligt 16 § upphör att vara hemlig i den främmande staten, får Försvarets materielverk upphäva förordnandet. Om Försvarets materielverk finner att uppfinningen av särskilda skäl alltjämt bör hållas hemlig här, skall verket med ett eget motiverat yttrande överlämna ärendet till granskningsnämnden för slutlig prövning.

När en uppfinning som omfattas av ett beslut om hemlighållande enligt 16 § upphör att vara hemlig i den andra staten, får Försvarets materielverk upphäva beslutet. Om verket bedömer att uppfinningen av särskilda skäl även i fortsättningen bör hållas hemlig i Sverige, ska verket med ett eget motiverat yttrande överlämna ärendet till granskningsnämnden för slutlig prövning.

¹⁴ Senaste lydelse 1997:916.

18 §¹⁵

Bestämmelserna i 4 §, 8 § *tredje* stycket, 12 § första stycket samt 13 och 14 §§ *skall* tillämpas även i *fråga om* utländsk försvarsuppfinring.

Bestämmelserna i 8 § *fjärde* stycket, 12 § första stycket samt 13 och 14 §§ *ska* tillämpas även *för en* utländsk försvarsuppfinring.

19 §¹⁶

Sekretess gäller i mål och ärenden enligt denna lag för uppgifter som enligt 4 *eller* 18 § eller till följd av förordnande enligt 6 eller 16 § inte får offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas. Föreskrifterna i 2, 3, 7–12 och 14 kap., 36 kap. 5 §, 40 kap. 4 §, 41 kap., 42 kap. 1–8, 10 och 11 §§ samt 43 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller i fråga om denna sekretess.

Andra bestämmelser om sekretess med hänsyn till rikets säkerhet samt bestämmelser till skydd för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden finns i offentlighets- och sekretesslagen.

Sekretess gäller i mål och ärenden enligt denna lag för uppgifter som enligt 2 § eller till följd av beslut enligt 6 eller 16 § inte får offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas. Föreskrifterna i 2, 3, 7–12 och 14 kap., 36 kap. 5 §, 40 kap. 4 §, 41 kap., 42 kap. 1–8, 10 och 11 §§ samt 43 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller i fråga om denna sekretess.

Andra bestämmelser om sekretess med hänsyn till rikets säkerhet samt bestämmelser till skydd för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden finns i offentlighets- och sekretesslagen.

20 §¹⁷

Utöver *vad* som följer av 5 kap. 1 § rättegångsbalken får en domstol *förordna* att en förhandling i mål om ersättning eller ansvar som grundar sig på denna lag *skall* hållas inom stängda dörrar, om det kan antas att *vid förhandlingen* kommer att *förebringas* uppgifter *för vilka* hos domstolen gäller sekretess *som avses* i 19 §.

Utöver *det* som följer av 5 kap. 1 § rättegångsbalken får en domstol *besluta* att en förhandling i mål om ersättning eller ansvar som grundar sig på denna lag *ska* hållas inom stängda dörrar, om det kan antas att *det* kommer att *läggas fram sådana* uppgifter för vilka sekretess gäller hos domstolen enligt 19 §.

Övriga bestämmelser**Straffansvar och skadestånd**21 §¹⁸

Den som *uppsåtligen* bryter mot 10 § *dömes*, om gärningen *ej* är belagd med straff i brottsbalken, till böter eller fängelse i högst ett år.

Den som bryter mot 10 § *ska*, om gärningen *inte* är belagd med straff *enligt* brottsbalken, *dömas* till böter eller fängelse i högst ett år.

¹⁵ Senaste lydelse 1997:916.

¹⁶ Senaste lydelse 2009:410.

¹⁷ Senaste lydelse 1980:211.

¹⁸ Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 1980:211.

Bestämmelser om ansvar för den som bryter mot den tystnadsplikt som gäller enligt 2 § eller enligt beslut som har meddelats med stöd av 6 eller 16 § finns i brottsbalken.

22 §¹⁹

Den som yrkesmässigt utnyttjar uppfinning *vara* patent har sökts i Sverige och som omfattas av *förordnande* enligt 6 eller 16 § *skall*, i den mån patent meddelas på uppfinningen, *utge* skälig ersättning för utnyttjandet *samt* ersättning för den ytterligare skada som *förordnandet* medfört, om han hade *vetskap* om *patentansökningen*. Ersättning *utgår* dock endast för utnyttjande som sker efter det att handlingarna i patentärendet tidigast skulle ha offentliggjorts enligt 22 § patentlagen (1967:837), om *förordnande* enligt 6 eller 16 § *ej* hade meddelats.

I fråga om talan om ersättning enligt första stycket *äger* 58 § tredje stycket och 60 § andra stycket patentlagen *motsvarande tillämpning*.

Den som yrkesmässigt utnyttjar *en* uppfinning *som* patent har sökts *på* i Sverige och som omfattas av *ett beslut om hemlighållande* enligt 6 eller 16 § *ska*, om patent meddelas på uppfinningen, *betala* skälig ersättning för utnyttjandet *och* ersättning för den ytterligare skada som *utnyttjandet* medfört om han *eller hon* hade *vetskap* om *patentansökan*. Ersättning *ska* dock endast *betalas* för utnyttjande som sker efter det att handlingarna i patentärendet tidigast skulle ha offentliggjorts enligt 22 § patentlagen (1967:837) om ett *beslut* enligt 6 eller 16 § *inte* hade meddelats.

I fråga om talan om ersättning enligt första stycket *ska bestämmelserna* i 58 § tredje stycket och 60 § andra stycket patentlagen *tillämpas*.

Överklagande och behörig domstol

23 §²⁰

Granskningsnämndens och Försvarets materielverks beslut om att en uppfinning *skall* hållas hemlig *enligt denna lag* får överklagas *hos* regeringen.

Granskningsnämndens och Försvarets materielverks beslut om att en uppfinning *ska* hållas hemlig får överklagas *till* regeringen.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

¹⁹ Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 1980:211.

²⁰ Senaste lydelse 1997:916.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 7 och 8 §§ lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

För en främmande stats militära styrka och dess personal som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, ska immunitet och privilegier gälla i fråga om *inkomstskatt*, avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik *samt* import till och export från Sverige i den utsträckning som anges i avtalet den 19 juni 1995 mellan de stater som är parter i *Nordatlantiska* fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (SÖ 1997:51).

För en främmande stats militära styrka och dess personal som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, ska immunitet och privilegier gälla i fråga om

1. avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik,
2. import till och export från Sverige,
3. *inkomstskatt*, och
4. *styrkans handlingar*.

Immuniteten och privilegierna enligt första stycket gäller i den utsträckning som anges i följande avtal:

1. avtalet den 19 juni 1995 mellan de stater som är parter i *nordatlantiska* fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (SÖ 1997:51), och

2. *avtalet den 19 juni 1951 mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor*.

8 §³

För de Natohögkvarter och de styrkor och den personal lydande under ett sådant högkvarter som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, ska immunitet och privilegier gälla i fråga om

¹ Lagen omtryckt 1994:717.

² Senaste lydelse 2016:669.

³ Senaste lydelse 2016:669.

1. avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik,

2. import till och export från Sverige,

3. mervärdesskatt och punktskatter på förvärv av varor och tjänster i Sverige,

4. inkomstskatt,

5. *skydd* av högkvarterens arkiv och handlingar, och

6. *skydd* av högkvarterens egendom och tillgångar.

Immuniteten och privilegierna enligt första stycket gäller i den utsträckning som anges i följande avtal:

1. det kompletterande tilläggsprotokollet den 19 december 1997 till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor,

2. samförståndsavtalet den 4 september 2014 mellan Sverige och Nato om värdlandsstöd.

1. avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik,

2. import till och export från Sverige,

3. mervärdesskatt och punktskatter på förvärv av varor och tjänster i Sverige,

4. inkomstskatt,

5. högkvarterens arkiv och handlingar, och

6. högkvarterens egendom och tillgångar.

Immuniteten och privilegierna enligt första stycket gäller i den utsträckning som anges i följande avtal:

1. det kompletterande tilläggsprotokollet den 19 december 1997 till avtalet mellan de stater som är parter i *nordatlantiska* fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor,

2. samförståndsavtalet den 4 september 2014 mellan Sverige och Nato om värdlandsstöd, *och*

3. *protokollet den 28 augusti 1952 om status för internationella militära högkvarter som inrättats i enlighet med nordatlantiska fördraget.*

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

2.3 Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

Härigenom föreskrivs i fråga om folkbokföringslagen (1991:481) dels att 3 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 5 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Den som efter inflyttning anses vara bosatt i Sverige ska folkbokföras. En person anses bosatt här i landet om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under minst ett år. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet ska folkbokföras om han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist här.

En person ska anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila här i landet om han eller hon under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan här minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden.

Ett barn som har vistats i landet sedan födelsen utan att vara folkbokfört ska folkbokföras om det har sådan anknytning till landet som sägs i första stycket.

Undantag från första–tredje styckena finns i 4 och 5 §§.

Undantag från första–tredje styckena finns i 4, 5 och 5 a §§.

5 a §

Den som tillhör en främmande stats militära styrka, dess civila komponent eller ett Natohögkvarter och omfattas av 7 eller 8 § lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall ska inte folkbokföras.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:1006) om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:1006) om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering

dels att 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 3 §, och närmast före 2 och 3 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Skadeståndsansvar vid en utländsk persons tjänsteutövning

2 §

Om en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist här i landet, *efter inbjudan av svensk myndighet, i Sverige deltar i sådant samarbete som sägs i 1 § och det enligt internationell överenskommelse gäller särskilda bestämmelser i fråga om dennes skadeståndsskyldighet,* skall svenska staten i stället för den utländska personen ersätta skada som uppkommer i samband med *dennes* tjänsteutövning under vistelsen och för vilken *den utländska* personen annars skulle ha varit skadeståndsskyldig enligt svensk lag. Staten *skall* dock inte ersätta skada som uppkommer hos en sådan utländsk person.

Om en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist här i landet *deltar i samarbete i Sverige enligt 1 § efter inbjudan av en svensk myndighet, och särskilda bestämmelser gäller för personens skadeståndsskyldighet enligt en internationell överenskommelse,* ska svenska staten i stället för den utländska personen ersätta skada som uppkommer i samband med *personens* tjänsteutövning under vistelsen och för vilken personen annars skulle ha varit skadeståndsskyldig enligt svensk lag. Staten *ska* dock inte ersätta skada som uppkommer hos en sådan utländsk person.

Skadeståndsansvar vid felaktig hantering av teknisk information för försvarsändamål

3 §

Om en svensk myndighet tagit emot teknisk information för försvarsändamål från ett annat land eller en internationell organisation inom ramen för sådant samarbete som nämns i 1 § och myndigheten enligt en internationell överenskommelse är

skadeståndsskyldig gentemot informationsägaren för skada till följd av otillåtet röjande eller användande, ska den svenska staten ersätta ägaren för den skada som uppkommer till följd av det otillåtna röjandet eller användandet av informationen.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

3 Ärendet och dess beredning

En utredare har haft i uppdrag att biträda Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) med att se över vissa rättsliga frågor inför ett svenskt medlemskap i försvarsalliansen Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato). Uppdraget innebar att utredaren inledningsvis skulle analysera vilka eventuella författningsändringar som krävs vid en svensk anslutning till vissa avtal som Sverige förväntas tillträda som medlem i Nato. Utredaren skulle därefter se över vilka författningsändringar som ett medlemskap i Nato bör medföra för att Sverige ska kunna delta effektivt i alliansen och få ändamålsenligt stöd från Nato och dess medlemsstater. Den första delen av uppdraget redovisades den 31 mars 2023 i promemorian Sveriges tillträde till vissa Natoavtal (Ds 2023:22, i lagrådsremissen benämnd promemorian). I promemorian föreslås dels att riksdagen ska godkänna avtalen, dels att det görs ett antal författningsändringar till följd av avtalen.

En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Försvarsdepartementet (Fö2023/01260).

Som ett led i den fortsatta beredningen av detta lagstiftningsärende togs i januari 2024 en kompletterande departementspromemoria fram, Utökat skydd för främmande militära styrkors handlingar (2024 års promemoria). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4*. Promemorian har remissbehandlats. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 5* och en förteckning över remissinstanserna i *bilaga 6*. Remissvaren finns tillgängliga i Försvarsdepartementet (Fö2024/00108).

De fyra avtal som Sverige förväntas tillträda vid ett Natomedlemskap och som behandlas i denna lagrådsremiss finns återgivna i engelsk lydelse respektive svensk översättning i *bilaga 7–14*.

I denna lagrådsremiss behandlas promemorians och 2024 års promemorias lagförslag.

4 Övergripande om avtalen

4.1 Sveriges tillträde till ett antal Natoavtal

Att samarbeta med andra länder är en förutsättning för att säkra fred och stabilitet i Sverige. I en globaliserad värld är samverkan och gemenskap helt avgörande för att avvärja hot och för att skydda såväl nationell som internationell fred och säkerhet. Nato är en central aktör för europeisk och transatlantisk säkerhet och för internationell krishantering. Nato är en försvarsallians som består av både en politisk och en militär del. Nordatlantiska fördraget utgör grunden för Nato. Kärnan i fördraget är det kollektiva försvaret, som bygger på den rätt till individuellt och kollektivt självförsvar som varje stat har, vilket slås fast i artikel 51 i FN-stadgan. I enlighet med artikel 3 i fördraget ska varje allierad vara för sig och

tillsammans upprätthålla och utveckla sin individuella och kollektiva förmåga att motstå väpnat angrepp. Artikel 5 innehåller de ömsesidiga försvarsgarantier som utgör grunden i Natos kollektiva försvar och är en central del i Natos avskräckning.

Sverige samverkar sedan 1994 med Nato inom samarbetet Partnerskap för fred (PFF) och blev 1997 en del av Euroatlantiska partnerskapsrådet. 2014 fick Sverige, tillsammans med bland andra Finland, status som en av Natos Enhanced Opportunities Partners (EOP).

EOP är en ram för ett individuellt utformat partnerskap med fokus på politisk dialog, utbildning och övningar samt informationsutbyte. Partnerskapet har inneburit att Sveriges samarbete med Nato har fördjupats. Med anledning av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina den 24 februari 2022 och inom ramen för partnerskapet aktiverade Sverige och Nato särskilda modaliteter för förstärkt samarbete (Modalities for Strengthened Interaction, MSI), vilket intensifierade informationsutbyte och samordning av aktiviteter och strategisk kommunikation kopplat till det nuvarande krisläget. Inom ramen för partnerskapet med Nato deltar Sverige i utbildningar och i övningar och har även stått värd för sådana aktiviteter, samt samarbetar med Nato i standardiserings- och förmågeutveckling. Sverige har även deltagit i Natoleda militära insatser i bland annat Bosnien, Kosovo, Afghanistan och Libyen.

Sverige har sedan tidigare tillträtt avtalet mellan de stater som är parter i nordatlantiska fördraget och de stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (PFF SOFA) med tillhörande protokoll samt det kompletterande tilläggsprotokollet. Sverige tecknade 2014 ett avtal om världlandsstöd med Nato, vilket trädde i kraft 2016.

Regeringen fattade den 16 maj 2022 beslut om att Sverige skulle ansöka om medlemskap i Nato. Den 5 juli 2022 undertecknade Natos medlemsstater Sveriges anslutningsprotokoll till Nato. Sverige fick i samband med detta status som inbjudet land. Riksdagen godkände den 22 mars 2023 Sveriges anslutning till nordatlantiska fördraget (prop. 2022/23:74, bet. 2022/23:UU16, rskr. 2022/23:148). När anslutningsinstrumentet har deponerats enligt bestämmelserna i nordatlantiska fördraget blir Sverige medlem i Nato.

Som Natomedlem förväntas Sverige tillträda ett antal internationella avtal som ingåtts mellan medlemsstaterna och som är centrala för försvarssamarbetet inom alliansen. I denna lagrådsremiss behandlas följande avtal.

- Avtal mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor
- Protokoll om status för internationella militära högkvarter som inrättats i enlighet med nordatlantiska fördraget
- Avtal om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar
- Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål

Sverige förväntas även tillträda ett antal andra internationella överenskommelser, som dock inte behandlas i denna lagrådsremiss.¹

4.2 Statusavtalen

För att samarbeten mellan olika länders militära styrkor ska fungera krävs avtal som reglerar vilka villkor som ska gälla för besökande styrkor som befinner sig i en mottagande stat, s.k. statusavtal. Syftet med avtalen är att på förhand reglera en rad frågor som kan uppstå i samband med att en sändande stats militära personal och annan personal befinner sig i en mottagande stat, t.ex. vad som gäller för kostnader för skador som uppstår vid en olycka, införsel av varor eller vilket land som har jurisdiktion om ett brott begås av någon i en militär styrka. Inom Nato gäller i detta avseende avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor (Nato SOFA) och protokollet om status för internationella militära högkvarter som inrättats i enlighet med nordatlantiska fördraget (Parisprotokollet).

4.2.1 Sveriges befintliga statusavtal

Sverige har sedan tidigare tillträtt avtalet mellan de stater som är parter till nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (PFF SOFA) med tillhörande protokoll (tilläggsprotokoll till avtalet mellan de stater som är parter Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor [SÖ 1997:51]) och det kompletterande tilläggsprotokollet (kompletterande tilläggsprotokoll till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor [SÖ 1997:51]).

PFF SOFA reglerar den rättsliga statusen mellan de länder som deltar i PFF-samarbetet när de befinner sig på en annan avtalsparts territorium. Avtalet hänvisar i huvudsak till de materiella bestämmelserna i Nato SOFA. I samband med att Sverige undertecknade PFF SOFA lämnade Sverige en reservation mot den rätt avtalet ger en utländsk stat att utöva domsrätt på svenskt territorium (se artikel VII i Nato SOFA). Reservationen gäller även inom ramen för det kompletterande tilläggsprotokollet.

I tilläggsprotokollet till PFF SOFA, som tillkom 1995, regleras frågor om dödsstraff. Parterna har åtagit sig att inte verkställa en dödsdom mot

¹ Riksdagen godkände den 22 mars 2023 Sveriges anslutning till *avtalet om status för Nordatlantiska fördragsorganisationen, nationella representanter och organisationen internationella personal* (se prop. 2022/23:74, bet. 2022/23:UU16, rskr. 2022/23:148). Som framgår av promemorian Sveriges medlemskap i Nato (Ds 2022:24) krävs inte riksdagens godkännande innan regeringen kan ingå *avtalet om status för tredjestaters delegationer och representanter vid Nordatlantiska fördragsorganisationen*. Som framgår av promemorian Sveriges tillträde till vissa Natoavtal (Ds 2023:22) krävs inte heller riksdagens godkännande innan regeringen kan ingå *avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om informationssäkerhet* eller *avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om samarbete avseende nukleär information*.

en medlem i en styrka eller dess civila komponent, eller deras anhöriga, från någon annan stat som är part i tilläggsprotokollet.

Till PFF SOFA hör, utöver tilläggsprotokollet om dödsstraff, ett kompletterande tilläggsprotokoll från 1997. Detta reglerar den rättsliga statusen för militära Natohögkvarter och för deras personal på PFF-ländernas territorium, genom att hänvisa till och utvidga den territoriella omfattningen av Parisprotokollet. Till stor del hänvisar Parisprotokollet i sin tur till Nato SOFA, där alltså huvuddelen av de materiella reglerna finns.

Sverige har även ingått ett separat avtal om värdlandsstöd med Nato. Samförståndsavtalet mellan Konungariket Sveriges regering och Nordatlantiska fördragsorganisationens Headquarters, Supreme Allied Commander Transformation samt Supreme Headquarters Allied Powers Europe om tillhandahållande av värdlandsstöd vid genomförande av Nordatlantiska fördragsorganisationens operationer, övningar och annan liknande militär verksamhet (värdlandsstödsavtalet) undertecknades 2014. Värdlandsstödsavtalet är ett övergripande avtal som innehåller grundläggande principer och förfaranden för det stöd som Sverige i egenskap av värdland lämnar till Nato när Nato verkar på svenskt territorium i något avseende. Avtalet är avsett att användas över hela skalan av situationer då Sverige kan komma att ta emot militärt stöd, dvs. såväl i fredstid (till exempel för övningar) som vid kris och konflikt i Sverige eller i närområdet. Genom avtalet tydliggörs det ansvar Sverige har som värdland i förhållande till Nato och sändande länder, liksom vilket ansvar Nato och sändande länder har vid Natoledd verksamhet i Sverige. Värdlandsstödsavtalet är ett ramavtal och inför varje enskild aktivitet behöver ett särskilt genomförandebrev ingås inom ramen för de begränsningar som anges i värdlandsstödsavtalet. En närmare genomgång av de enskilda bestämmelserna i avtalet finns i propositionen Samförståndsavtal om värdlandsstöd (prop. 2015/16:152 s. 24–29).

Lagstiftningen har ändrats för att Sverige ska kunna uppfylla sina förpliktelser enligt dessa statusavtal; i samband med att Sverige tillträdde PFF SOFA (1996) och vid utvidgningen av dess tillämpning (2005) samt vid tillträdet till det kompletterande tilläggsprotokollet och värdlandsstödsavtalet (2016). För en översikt av tidigare lagstiftningsarbeten, se bilaga 8 till Ds 2023:22.

De ovan nämnda statusavtalen ger inte i sig rätt för Nato eller utländska styrkor att befinna sig och verka i värdlandet utan reglerar endast vad som gäller rättsligt när en viss styrka eller viss personal befinner sig på värdlandets territorium med värdlandets samtycke.

I sammanhanget ska nämnas att Sverige och USA den 5 december 2023 undertecknade ett avtal om försvarssamarbete (Defense Cooperation Agreement, DCA). DCA-avtalet kompletterar Nato SOFA och PFF SOFA. DCA-avtalet reglerar de närmare förutsättningarna för amerikansk militär närvaro i Sverige (se departementspromemorian Avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater, Ds 2024:2).

4.2.2 Nato SOFA och Parisprotokollet

Ett medlemskap i Nato kommer att innebära att Sverige förväntas ansluta sig till Nato SOFA och Parisprotokollet. När Sverige gjort det är det dessa avtal som kommer att tillämpas i förhållande till Natos medlemsstater, i stället för nu gällande PFF SOFA med tillhörande protokoll och det kompletterande tilläggsprotokollet. Som nämnts ovan i avsnitt 4.2.1 har Nato SOFA och Parisprotokollet i huvudsak samma materiella innehåll som PFF SOFA och det kompletterande tilläggsprotokollet.

Sverige tillerkänner alltså redan Natohögkvarter och deras personal liksom utländska militära styrkor, tillhörande civila komponenter och anhöriga vissa rättigheter och privilegier. De författningsändringar som Sverige har genomfört på grund av PFF SOFA och andra statusavtal medför att vår lagstiftning till stor del redan är anpassad för de nya avtalsåtagandena enligt Nato SOFA och Parisprotokollet. En väsentlig skillnad är nu att Sverige kommer att ansluta sig till statusavtalen som medlem i Nato. Det svenska regelverket behöver på ett annat sätt än tidigare medge militär närvaro från allierade med ett vidare syfte än övningsverksamhet, liksom anpassas till Natos politiska och legala *acquis*. Natos *acquis* består av alla bindande åtaganden som gjorts inom organisationen eller i samband med alliansen sedan dess tillkomst. Dess två huvudkomponenter är dels alla beslut av Nordatlantiska rådet, dels vissa internationella avtal som ingåtts mellan medlemsstaterna.

I samband med anslutningen till PFF SOFA lämnade Sverige en reservation mot bestämmelsen om rätt för en sändande stat att på svenskt territorium utöva straffrättslig jurisdiktion och verkställa påföljder för brott. Den svenska reservationen motiverades med dels att besök av väpnade styrkor endast torde ske ett fåtal gånger per år och då i samband med kortvariga övningar och därmed att det inte fanns skäl att möjliggöra utövande av domsrätt i Sverige, dels att domsrätt i Sverige skulle kunna komma i konflikt med förbudet mot dödsstraff. Ingen av Natos medlemsstater har lämnat någon reservation mot Nato SOFA, och avsikten är att inte heller Sverige ska göra det. För svensk del innebär detta en förändring av jurisdiktionsreglerna jämfört med tidigare statusavtal. Att samma regelverk gäller mellan medlemsstaterna skapar förutsägbarhet inom alliansen. Avtalen behandlas närmare i avsnitt 7.

4.3 Hemlighållande av försvarsuppfinningar

Det kan, både under krigstid och fredstid, finnas ett behov av att hålla uppfinningar som är av betydelse för försvaret hemliga. Den svenska regleringen om hemlighållande av försvarsuppfinningar finns i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar. Syftet med regleringen är att staten ska kunna hemlighålla försvarsuppfinningar som bedöms vara av väsentlig betydelse för försvaret eller omfattas av ett försvarssamarbete med en annan stat.

Enligt lagen om försvarsuppfinningar kan en försvarsuppfinning hållas hemlig efter beslut av Försvarets materielverk eller Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar. Ett sådant beslut medför att uppfinningen inte får offentliggöras eller obehörigen röjas och förbudet är straffrättsligt

sanktionerat. Förbudet gäller under vissa förutsättningar även innan frågan om hemlighållande har prövats. Om patent har sökts på uppfinningen ska Patent- och registreringsverket i ett visst skede vilandeförklara patentansökan i avvaktan på att beslutet om hemlighållande upphävs. Liknande system finns i andra länder.

Ett beslut om hemlighållande av en försvarsrelaterad uppfinning innebär även i andra länder typiskt sett ett förbud mot att ansöka om patent på uppfinningen i ett annat land och i övrigt att obehörigen röja uppfinningen. Ett sådant förbud kan innebära ett hinder för länder att utbyta erfarenheter och materiel med varandra på försvarsområdet. För att kunna få del av andra länders försvarsuppfinningar och även möjliggöra export av inhemska försvarsuppfinningar görs det ibland undantag från regeln om förbud mot att söka patent. En förutsättning i dessa fall är oftast att det land som tar emot patentansökan garanterar att uppfinningen hålls hemlig även där. Det är alltså för att främja ett sådant utbyte som det finns inhemska regler om hemlighållande av utländska försvarsuppfinningar. Att det finns en möjlighet att söka patent utomlands på uppfinningar som hålls hemliga i Sverige kan även vara till fördel för uppfinnaren som därmed ges möjlighet att söka skydd för och sprida uppfinningen till andra länder.

Sverige har redan i dag ingått bilaterala överenskommelser om hemlighållande av försvarsuppfinningar med flera Natoländer. Avtalen innebär i huvudsak att länderna åtar sig att hemlighålla en uppfinning som det söks patent på i ett land, mottagarlandet, och som redan är hemlig i det andra landet, ursprungslandet. Vidare innebär avtalen att mottagarlandet måste hemlighålla uppfinningen fram till dess att uppfinningen inte längre är hemlig i ursprungslandet. Utöver det innehåller avtalen förfarandebestämmelser om hur patentansökan ska hanteras i mottagarlandet.

Ett medlemskap i Nato kommer att innebära att Sverige förväntas ansluta sig till avtalet om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar (patentavtalet). Överenskommelsen syftar till att öka möjligheterna till tekniskt samarbete mellan Sverige och övriga medlemsstater i Nato och till ett ömsesidigt utbyte av försvarsuppfinningar som annars hade varit hemliga. Avtalet behandlas närmare i avsnitt 8.

4.4 Utbyte av teknisk information

Inom ramen för militära samarbeten finns ofta ett behov för de samarbetande länderna att kunna dela teknisk information med varandra för att de gemensamt ska kunna utveckla sina tekniska förmågor och stå emot yttre hot. Eftersom teknisk information på försvarsområdet ofta omfattas av sekretess krävs det överenskommelser mellan länderna som tydliggör hur mottagarlandet får använda informationen och hur informationen ska skyddas. Det förekommer att den information som delas mellan länderna ägs av ett enskilt bolag eller enskild person. Samarbete på det tekniska området förutsätter därför, för tillvaratagande av den enskildes rätt, att det finns regler som tillgodoser den enskildes rätt till

ersättning om informationen hanteras på ett sådant sätt att den leder till skada för den enskilde.

Ett medlemskap i Nato kommer att innebära att Sverige förväntas ansluta sig till Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål. Avtalet reglerar skyldigheter i samband med sådant utbyte dels mellan medlemsstaterna, dels mellan medlemsstaterna och Natos organisation. Avtalet syftar till att skapa en form för överföring av skyddad teknisk information mellan medlemsstaterna och att säkerställa ett tillräckligt skydd för ägaren av den tekniska informationen. Avtalet behandlas närmare i avsnitt 9.

5 Nato SOFA och Parisprotokollet

5.1 Nato SOFA

Avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor (Nato SOFA) är en överenskommelse som varit gällande sedan 1951 och som reglerar den rättsliga statusen för ett Natolands styrkor när de befinner sig inom ett annat Natolands territorium. Nato SOFA har använts i decennier och fungerar som ett huvudavtal, dels genom att andra statusavtal inom ramen för Nato och PFF hänvisar till detta avtal, dels genom att det använts som mall vid utformningen av andra militära statusavtal, även utanför Nato och PFF.

Nato SOFA innehåller 20 artiklar. Nedan följer en översikt av de frågor som regleras i avtalet.

5.1.1 De enskilda bestämmelserna

Grundläggande bestämmelser (artiklarna I–VIII)

Artikel I innehåller definitioner av grundläggande begrepp som förekommer i avtalstexten, exempelvis styrka, civil komponent samt sändande och mottagande stat. I artikel II bekräftas utgångspunkten att den sändande statens personal är skyldiga att respektera lagstiftningen i den mottagande staten och avhålla sig från varje handling som är oförenlig med andan i avtalet. Det finns ingen entydig uppfattning om hur omfattande skyldigheten att respektera lagstiftningen är för den sändande staten.

I artikel III finns bland annat bestämmelser om att den sändande statens styrkor och deras medlemmar är undantagna från pass- och viseringsbestämmelser och från den mottagande statens regler om kontroll och registrering av utlänningar samt att de inte har rätt till stadigvarande bosättning eller hemvist i den mottagande staten. I artikel IV behandlas frågor om körkort och förarbevis. Bestämmelserna innebär att körkort som har utfärdats av den sändande staten ska godtas även i den mottagande staten.

I artikel V anges bland annat att den sändande statens styrkor som regel ska bära uniform i den mottagande staten. Artikel VI reglerar under vilka

omständigheter medlemmar av en styrka får inneha och bära vapen på en mottagande stats territorium.

Artikel VII innehåller regler om straffrättslig jurisdiktion och om rättsligt samarbete samt befogenhet att utöva polisiär myndighet inom förläggningar m.m.

I artikel VIII ges detaljerade bestämmelser om hur olika typer av skadeståndsanspråk ska hanteras, hur regresskrav regleras och när stater ska avstå från att framställa ersättningskrav.

Regler om vistelsen i värdlandet (artiklarna IX–XIV)

I artikel IX finns bestämmelser om villkoren under vistelsen i värdlandet. Där regleras bland annat inköp av varor, anställningar och sjukvård. Den sändande statens personal har rätt att få hälso- och sjukvård samt tandvård på samma villkor som mottagarlandets personal, om sådan vård inte kan ordnas på ett tillfredsställande sätt där styrkan är stationerad. Artikel X innehåller regler om beskattningen av den utsända personalen.

I artiklarna XI–XIII finns tullbestämmelser. Som utgångspunkt gäller samma tullregler för den sändande statens personal som för mottagarlandets egna medborgare. Fordon och annan utrustning för tjänsten såväl som tillhörigheter för personligt bruk får dock föras in och föras ut ur mottagarlandet tullfritt. Mottagarlandet är vidare skyldigt att tillhandahålla bland annat drivmedel för den sändande statens tjänstefordon tull- och skattefritt.

I artikel XIV anges att gällande valutaregler ska följas i både den sändande och mottagande staten samt regler om möjlighet att vid behov reglera frågor som har med valuta att göra.

Avslutande bestämmelser (artiklarna XV–XX)

I artikel XV anges att Nato SOFA som utgångspunkt gäller även om fiendtligheter riktas mot medlemsstaterna i enlighet med vad som anges i nordatlantiska fördraget, men att det i en sådan situation ändå vid behov finns möjlighet att upphäva tillämpningen av en enskild artikel.

I artiklarna XVI–XX finns regler om hur man löser tvister om tolkning eller tillämpning av avtalet, om översyn av avtalet och slutligen formaliabestämmelser om bland annat ratificering, deponering av anslutningsinstrument och uppsägning av avtalet.

5.2 Parisprotokollet

Protokollet om status för internationella militära högkvarter som inrättats i enlighet med nordatlantiska fördraget (Parisprotokollet) upprättades 1952. Avtalet reglerar statusen för Natos ledningsstrukturer och för dess högkvarters militära och civila personal, samt för deras familjer, när de befinner sig på tjänsteuppdrag inom en protokollsparts territorium. Parisprotokollet består av 16 artiklar men hänvisar i materiellt hänseende huvudsakligen till statusreglerna i Nato SOFA. I inledningen konstateras att ett internationellt militärt högkvarter kan inrättas på en avtalsparts

territorium genom ett separat avtal enligt nordatlantiska fördraget. Nedan följer en översikt över några av de frågor som regleras i protokollet.

5.2.1 De enskilda bestämmelserna

Allmänna bestämmelser (artiklarna 1–3)

Artikel 1 innehåller definitioner av vissa begrepp. Med allierat högkvarter avses överhögkvarter och varje annat internationellt militärt högkvarter som har upprättas enligt nordatlantiska fördraget och som är direkt underställt ett överhögkvarter (Natohögkvarter).

I artikel 2 tydliggörs att bestämmelserna i Nato SOFA, med de justeringar som bestäms i protokollet, ska tillämpas på allierade högkvarter och på deras militära och civila personal samt deras anhöriga när de befinner sig inom någon protokollsparts territorium i samband med tjänstgöring eller, i fråga om anhöriga, i samband med makes, makas eller föräldrars tjänstgöring.

Artikel 3 definierar vissa begrepp i Parisprotokollet som används i Nato SOFA. Det anges till exempel att med styrka avses personer som är placerade vid ett allierat högkvarter och som tillhör ett Natolands stridskrafter. Civil komponent avser två olika kategorier: dels personer som är anställda hos ett Natolands stridskrafter men är placerade vid ett allierat högkvarter, dels en viss kategori av civil personal som är direktanställd av Nato. Vidare anges att allierade högkvarter ska jämföras med styrka vid tillämpningen av vissa angivna bestämmelser i Nato SOFA.

Tolkningsregler för uttrycket sändande stat (artikel 4)

Bestämmelsen innehåller tolkningsregler som tydliggör hur Nato SOFA ska tillämpas på Natos högkvarter och dess personal och anhöriga. Huvudregeln är att de rättigheter och skyldigheter som i Nato SOFA gäller för den sändande staten ska, vad gäller ett allierat högkvarter och dess personal och deras anhöriga, ligga hos eller anknytas till överhögkvarter och dess underställda myndigheter.

Från huvudregeln anges ett antal undantag. Den rätt som tillkommer den sändande statens militära myndigheter att utöva straffrättslig och disciplinär jurisdiktion enligt artikel VII i Nato SOFA hör enligt Parisprotokollet till de militära myndigheterna, i förekommande fall den stat vars militära lagar gäller för den berörda personen. I vissa andra angivna fall ska de skyldigheter som åläggs den sändande staten eller dess myndigheter genom bestämmelser i Nato SOFA gälla både det allierade högkvarteret och den stat vars stridskrafter (eller medlem eller anställd i dess stridskrafter, eller sådana personers anhöriga) berörs. Det gäller bland annat följande skyldigheter. Både den stat som sänder personal och det allierade högkvarteret ska se till att personalen respekterar lagarna i den mottagande staten (artikel II i Nato SOFA), båda ska underrätta den mottagande staten om en person uteblir från tjänsten och inte skickas tillbaka till sitt hemland eller om han eller hon olovligt är frånvarande från sitt tjänsteuppdrag i mer än 21 dagar (artikel III punkten 4 i Nato SOFA) och båda ska bistå myndigheterna i den mottagande staten med att

anhålla personen och överföra denne till den myndighet som ska utöva domsrätt (artikel VII punkten 5.a i Nato SOFA).

Av punkt c i artikel 4 framgår att när det i vissa bestämmelser i Nato SOFA talas om sändande stat ska detta enligt Parisprotokollet anses vara den stat vars styrka medlemmen tillhör eller har civil anställning vid. Det gäller bland annat det identitetskort som den sändande staten beviljat och den sändande statens skyldighet att ta emot de personer som den mottagande staten har utvisat (se artikel III punkten 2.a respektive artikel III punkten 5 i Nato SOFA).

Artikelns punkt d anger att skyldigheter som åläggs den sändande staten enligt vissa angivna bestämmelser i Nato SOFA ska vila på den stat vars stridskrafter den person som föranlett anspråket tillhör eller vid vilken personen är anställd. Om en sådan stat inte finns hör den sändande statens skyldigheter till det allierade högkvarter som personen i fråga tillhör. Det gäller bland annat skadeståndsanspråk som härrör från åtalbara handlingar eller försummelser i den mottagande staten och som inte inträffat i tjänsten (artikel VIII punkten 6 i Nato SOFA). Slutligen anges att både den eventuella sändande staten och det allierade högkvarteret ska ha en sändande stats rättigheter vid utnämning av den skiljedomare som avses i artikel VIII punkten 8 i Nato SOFA.

Identitetskort (artikel 5)

Av bestämmelsen framgår att varje medlem av ett allierat högkvarter ska ha ett av högkvarteret utfärdat identitetskort som ska visas upp på begäran.

Skadestånd (artikel 6)

Artikeln innehåller tolkningsregler om hur skadeståndsbestämmelsen i Nato SOFA, artikel VIII, ska tillämpas på allierade högkvarter. Det klargörs att de skyldigheter som uppställs för parterna i Nato SOFA om att avstå från vissa anspråk gentemot varandra ska gälla både för det allierade högkvarteret och för varje berörd part i protokollet.

Bestämmelsen innehåller ytterligare tolkningsregler. Artikel VIII punkterna 1 och 2 i Nato SOFA handlar om anspråk på grund av skadevällande handlingar som sker i tjänsten och det görs skillnad mellan skada som uppstår på statligt ägd egendom som används under Natoverksamhet och skada på annan egendom som tillhör en part. Det klargörs att vid tillämpningen av dessa regler ska egendom som tillhör ett allierat högkvarter eller en protokollspart och som används av högkvarteret, anses vara egendom ägd av en part och använd av dess stridskrafter. Vidare framgår att skada som vållats av en medlem av en styrka eller en civil komponent eller av någon annan anställd vid ett allierat högkvarter ska anses vara skada vållad av en medlem eller en anställd i en parts stridskrafter. Det anges också att uttrycket ägs av en avtalslutande part i artikel VIII punkten 3 i Nato SOFA ska omfatta fartyg som ägs av ett allierat högkvarter. Artikel VIII punkten 5 i Nato SOFA handlar om anspråk på grund av skador som uppstår i tjänsten men där den skadelidande inte är en annan samarbetande stat utan en utomstående tredje part, s.k. tredjemansskador. Det klargörs att sådana anspråk ska omfatta även anspråk som härrör från handling eller underlåtenhet av

anställda vid ett allierat högkvarter eller för sådant som ett högkvarter är rättsligt ansvarigt för och som orsakar skada inom någon protokollsparts territorium. När det gäller sådana tredjemansskador som orsakats utanför tjänsteutövning, se ovan artikel 4 punkten d.

Beskattning av personalens lön (artikel 7)

Bestämmelsen anger att den skattebefrielse för lön och arvoden som, enligt artikel X i Nato SOFA, i mottagarlandet ska beviljas den sändande statens personal (medlemmar av en styrka eller en civil komponent) även ska gälla de löner och arvoden som personal vid allierade högkvarter får i denna egenskap av det land från vilket de är utsända. Bestämmelsen befriar dock inte sådana personer från beskattning i den stat i vilken de är medborgare. Artikeln innehåller vidare ett tillägg i förhållande till Nato SOFA. Det framgår att den civila personal, tillhörande vissa av Nordatlantiska rådet bestämda kategorier, som är direktanställda av högkvarteren ska vara befriade från skatter på löner och arvoden som de allierade högkvarteren betalar till dem i denna egenskap. En part till protokollet kan dock komma överens med högkvarteret om ett arrangemang, enligt vilket parten anställer och sedan ställer sina medborgare till högkvarterets förfogande samt står för deras löner. Den parten får i sådant fall beskatta dessa löner och arvoden, men de ska vara befriade från beskattning av andra parter.

Andra skatter och avgifter (artikel 8)

Artikeln innehåller inledningsvis en bestämmelse om skattefrihet som inte återfinns i Nato SOFA. Det anges att i syfte att underlätta etablerandet och driften av allierade högkvarter ska sådana högkvarter, så långt som möjligt, vara befriade från avgifter och skatter som hänför sig till kostnader i det gemensamma försvarets intresse och för deras officiella bruk. Varje protokollspart ska, i syfte att ingå ett avtal om genomförande av bestämmelsen, föra förhandlingar med det allierade högkvarter som eventuellt verkar inom dess territorium. Bestämmelsen har alltså i praktiken endast betydelse för värdstater för Natos högkvarter och gäller endast högkvarteren, inte dess personal. Vidare ska allierade högkvarter ha samma rättigheter som beviljas styrkor enligt artikel XI i Nato SOFA. Det handlar om vissa angivna tullbefrielser. Natos högkvarter ska därför tillåtas att tullfritt ta in och föra ut tjänstefordon och annan utrustning för högkvarterens egna bruk. Högkvarterens tjänstefordon ska också vara befriade från skatter som tas ut för fordon i vägtrafik. Officiella dokument under officiell försegling ska inte göras till föremål för tullkontroll. Medlemmar av högkvarteren får även tullfritt ta in och föra ut personliga ägodelar och möbler samt motorfordon för eget bruk. Det sistnämnda omfattar dock inte medborgare i den mottagande staten, om de inte ingår i en annan protokollsparts stridskrafter. Den mottagande staten är slutligen skyldig att skattefritt tillhandahålla drivmedel, oljor och smörjmedel till de allierade högkvarterens tjänstefordon, luftfartyg och fartyg. Enligt artikeln avses med uttrycket ”avgifter och skatter” inte betalning för erhållna tjänster.

Fördelning av egendom (artikel 9)

Artikeln behandlar fördelningen mellan Natos medlemsstater av egendom som allierade högkvarter inte längre behöver. Mark och byggnader som den mottagande staten upplåtit kostnadsfritt, eller mot nominell betalning, till ett allierat högkvarters förfogande ska återlämnas till den mottagande staten. Artikeln blir endast tillämplig när ett högkvarter etablerats på medlemsstatens territorium.

Rättskapacitet (artiklarna 10 och 11)

I artikel 10 beskrivs att varje överhögkvarter är en juridisk person som har rätt att ingå avtal och att förvärva och avyttra egendom. Den mottagande staten kan dock ingå överenskommelser med överhögkvarteret om att utövandet av denna rätt ska ske enligt särskilda arrangemang. Artikel 11 klargör att ett överhögkvarter kan uppträda både som kärke och svarande vid rättegångar om inte annat följer av artikel VIII i Nato SOFA samt att exekutionsåtgärder som beslag och kvarstad inte får vidtas avseende allierade högkvarters egendom eller tillgångar, förutom för vissa i Nato SOFA angivna syften, nämligen i samband med utredning av brott.

Valutaregler och handlingars okränkbarhet (artiklarna 12 och 13)

Enligt artikel 12 ska de allierade högkvarteren för att kunna förfoga över sin internationella budget tillåtas inneha kontanter och konton i valfri valuta. Protokollsparterna ska också underlätta högkvarterens valutaväxling och överföring av tillgångar mellan staterna. Av artikel 13 följer att ett allierat högkvarters arkiv och andra officiella handlingar, som förvaras i dess lokaler eller som innehas av en på vederbörligt sätt godkänd medlem av högkvarteret, ska vara okränkbara, om inte högkvarteret har avstått från denna typ av immunitet.

Avslutande bestämmelser (artiklarna 14–16)

I artikel 14 anges bland annat att protokollet och Nato SOFA, enligt beslut av Nordatlantiska rådet, helt eller delvis får tillämpas på internationella militära högkvarter och organisationer som upprättats med stöd av nordatlantiska fördraget även om de inte omfattas av definitionerna i artikel 1 i protokollet. De avslutande två artiklarna innehåller bland annat regler om hur man löser meningsskiljaktigheter om tolkning eller tillämpning av protokollet, formaliabestämmelser om bland annat ratificering, deponering av anslutningsinstrument och uppsägning av avtalet samt bestämmelser om bilaterala avtal.

6 Godkännande av Nato SOFA och Parisprotokollet

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor (Nato SOFA) och protokollet om status för internationella militära högkvarter som inrättats i enlighet med nordatlantiska fördraget (Parisprotokollet).

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Sverige förväntas som Natomedlem tillträda Nato SOFA och Parisprotokollet. Avtalen kompletterar Sveriges befintliga avtal inom Natosamarbetet och är en förutsättning för försvarssamarbetet inom Nato. Avtalen förutsätter flera lagändringar. Riksdagens godkännande krävs därför (10 kap. 3 § första stycket 1 regeringsformen). Förslag till lagändringar presenteras i följande avsnitt.

Nato SOFA innehåller även bestämmelser som innebär att andra stater ges rätt att utöva straffrättslig jurisdiktion på svenskt territorium. Detta bedöms innebära överlåtelse av rättskipnings- eller förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning (10 kap. 8 § regeringsformen). Riksdagen ska då fatta beslut om överlåtelse i den ordning som anges i 10 kap. 6 § andra stycket regeringsformen.

7 Lagändringar med anledning av Sveriges tillträde till Nato SOFA och Parisprotokollet

7.1 Pass, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd

Regeringens bedömning: Att passfrihet ska gälla för medlemmar av en främmande stats militära styrka kräver ingen ändring av svensk lag. Det krävs inte heller någon lagändring för att medlemmar av en främmande stats militära styrka ska omfattas av viseringsfrihet, undantag från krav på uppehållstillstånd eller undantag från krav på arbetstillstånd.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens. I promemorian föreslås vissa förordningsändringar.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot bedömningen. *Försvarsmakten* delar bedömningen men anser att frågan om fortsatta pass- och viseringskrav för medlemmar av en civil komponent, liksom kraven på pass, visering och uppehålls- och arbetstillstånd för anhöriga till medlemmar av en styrka eller civil komponent bör utredas vidare. *Migrationsverket* och *Polismyndigheten*

framhåller att det bör klargöras om det är av Nato utfärdade identitetskort som ska gälla som pass, i kombination med en individuell eller kollektiv förflyttningsorder, eller om det är handlingar utfärdade av respektive stat.

Skälen för regeringens bedömning

Pass och visering

Av artikel III i Nato SOFA följer att medlemmar av en styrka ska vara undantagna från pass- och viseringsbestämmelser vid in- och utresa i en mottagande stat. Det finns inte någon motsvarande bestämmelse i Parisprotokollet eller värdlandsstödsavtalet men det får utläsas av de allmänna hänvisningarna till rättslig status enligt Nato SOFA, artikel 4 i Parisprotokollet och avsnitt 7.2 i värdlandsstödsavtalet, att undantag från kraven på pass och visering ska gälla även inom ramen för dessa avtal (denna bedömning har också gjorts i ett tidigare lagstiftningsärende, se propositionen Samförståndsavtal om värdlandsstöd, prop. 2015/16:152 s. 66 och 67).

Enligt artikel III i Nato SOFA behöver medlemmar av en styrka i stället kunna uppvisa ett militärt identitetskort utfärdat av den sändande staten och en förflyttningsorder som kan vara antingen individuell eller kollektiv. Identitetskortet ska innehålla uppgift om namn, födelsedatum, grad, i förekommande fall registreringsnummer, försvarsgren och ett fotografi. Förflyttningsordern ska vara utfärdad på den sändande statens språk samt på engelska eller franska och vara utfärdad av behörig myndighet i den sändande staten eller av Nato. Det ska framgå att individen eller gruppen är medlem av en styrka och vilken typ av förflyttningsorder det rör sig om. Civil personal och anhöriga behöver dock alltså pass.

Allmänna bestämmelser om utlänningars inresa, utresa och vistelse i Sverige finns i utlänningslagen (2005:716) och utlänningsförordningen (2006:97). I svensk rätt gäller som huvudregel att en utlänning som reser in i Sverige ska ha pass och visering, se 2 kap. 1 och 3 §§ utlänningslagen. Från kravet på pass och visering görs flera undantag i utlänningslagen och i utlänningsförordningen, bland i fråga om nordiska medborgare och medborgare i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Därutöver är medborgare i flera av medlemsstaterna i Nato som inte ingår i EES-området genom EU:s gemensamma viseringspolitik viseringsfria i Sverige (se Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1806 av den 14 november 2018 om fastställande av förteckningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav).

Regeringen får i vissa fall meddela föreskrifter om att utlänningar bland annat får vistas här utan pass och visering enligt 2 kap. 9 § utlänningslagen. Migrationsverket får enligt 2 kap. 22 § utlänningsförordningen, efter att har hört Polismyndigheten, meddela ytterligare föreskrifter om vilka handlingar som får godtas som pass (se till exempel prop. 2015/16:152 s. 67). I äldre föreskrifter som verket antagit om detta framgick att för medlemmar av en styrka godtog ett militärt identitetskort i förening med en individuell eller kollektiv förflyttningsorder som pass vid inresa och vistelse i Sverige (MIGRFS 2014/05). I nu gällande föreskrifter finns inte någon sådan bestämmelse (se MIGRFS 2023:9).

Numera framgår det av den förteckning som har upprättats genom Europaparlamentets och rådets beslut nr 1105/2011/EU av den 25 oktober 2011 om förteckningen över resehandlingar som möjliggör passage av de yttre gränserna och i vilka en visering kan införas samt om införandet av en mekanism för upprättandet av denna förteckning att Sverige inom ramen för Natosamarbetet erkänner som resehandling ett personligt militärt identitetskort tillsammans med en kombinerad eller individuell reseorder. För att en specifik resehandling ska godtas som pass i Sverige krävs dock att den utöver att erkännas i EU:s förteckning, också som huvudregel uppfyller de förutsättningar som anges i bestämmelsen i 2 kap. 4 § utlänningsförordningen (om den inte uttryckligen undantas i Migrationsverkets föreskrifter, se MIGRFS 2023:9). Bestämmelsen uppställer två grundkrav på en handling för att den ska kunna godtas som pass: Handlingen ska vara utfärdad av en behörig myndighet i det land där innehavaren är medborgare och den måste tillåta återresa till hemlandet eller inresa till tredjeland. Därutöver ska handlingen innehålla uppgift om innehavarens medborgarskap och fullständiga namn samt födelsedatum och födelseort, uppgift om handlingens giltighetstid, innehavarens namnteckning, uppgift om vilken myndighet som har utfärdat handlingen, uppgift om handlingens giltighet för resa till Sverige och ett välliknande fotografi av innehavaren. Handlingen ska vara skriven på svenska, danska, norska, engelska, franska, italienska, spanska eller tyska eller vara försedd med en bestyrkt översättning till något av dessa språk.

Den nuvarande regleringen är inte tillräcklig för att Sverige ska uppfylla avtalsförpliktelserna i fråga om passfrihet. Enligt regeringens mening är det inte troligt att de militära identitetskorten som utfärdats av en sändande stat uppfyller samtliga förutsättningar som anges i 2 kap. 4 § utlänningsförordningen. Därtill uppställer förordningsbestämmelsen fler och delvis andra krav än de som anges i fråga om identitetskortens innehåll i Nato SOFA. För att regleringen ska vara i enlighet med statusavtalen bör det därför införas en ny bestämmelse om vilka handlingar som godtas som pass för medlemmar. Det är lämpligast att bestämmelsen regleras på förordningsnivå.

När det gäller undantaget från det allmänna viseringskravet för medlemmar av en styrka har Sverige redan infört ett sådant undantag i samband med lagstiftningsarbetet om den utvidgade tillämpningen av PFF SOFA 2005 (se prop. 2004/05:7 s. 46 och 47). Bestämmelsen som finns i 3 kap. 1 § första stycket 12 utlänningsförordningen har därefter justerats till att omfatta även militär personal som kan komma till Sverige inom ramen för det kompletterande tilläggsprotokollet och värdlandsstödsavtalet (jfr prop. 2015/16:152 s. 67). Regeringens bedömning är att bestämmelsen i utlänningsförordningen bör utvidgas så att den omfattar också militär personal som kan komma till Sverige inom ramen för Nato SOFA och Parisprotokollet.

Medlemmar av en civil komponent samt anhöriga omfattas inte av de undantag från pass- och viseringskrav som gäller för medlemmar av en militär styrka i avtalen. Som ovan redovisats gäller för de flesta av Natos medlemsstater att medborgarna är viseringsfria för inresa i Sverige. Det kan finnas skäl att inkludera både medlemmar av en civil komponent och anhöriga i utvidgningen av reglerna om viseringsfrihet. Regeringen kan

därför komma att återkomma till frågan om vidare ändringar i utlänningsförordningen.

Uppehållstillstånd och arbetstillstånd

Statusavtalens regler om främmande militära styrkors och andra personkategoriers rättsliga status när de befinner sig i en mottagande stat bygger på grundförutsättningen att mottagarlandet samtycker till deras närvaro. Att den mottagande staten samtycker till att medlemmar av den sändande statens styrkor, och annan personal, får vistas på dess territorium under den tid som syftet med vistelsen pågår får anses vara underförstått även om denna rätt inte uttryckligen regleras i statusavtalen.

Frågan om tillstånd för utländska truppers vistelse i Sverige har behandlats i propositionen Rättslig reglering av samverkan för fred i samband med införandet av PFF SOFA. Regeringen uttalade då att övningar som kommer att hållas i Sverige inom ramen för PFF-samarbetet kommer att vara få till antalet och omfatta högst någon vecka per övning. Vid dessa förhållanden bedömdes det inte finnas skäl för särskilda bestämmelser i utlänningsförordningen. Det ansågs i stället som mer ändamålsenligt att regeringen skulle fatta beslut i frågan då tillträdesfrågan avgjordes (propositionen Rättslig reglering av samverkan för fred, prop. 1995/96:37 s. 28). I syfte att möjliggöra ett ändamålsenligt stöd från Natos medlemsstater finns behov av en mer reglerad ordning i fråga om de rättsliga förutsättningarna för den utländska personalens vistelse här.

Inledningsvis kan det konstateras att ett undantag från det allmänna viseringskravet i sig inte ger någon rätt till en längre tids vistelse i landet. Enligt huvudregeln i svensk rätt behöver utlänningar som vistas i Sverige uppehållstillstånd (tillstånd att vistas i Sverige) om vistelsen överstiger tre månader, se 2 kap. 5 § utlänningslagen. Kravet på uppehållstillstånd gäller inte för nordiska medborgare eller för personer som har uppehållsrätt. Medborgare i EES-länder eller anhöriga till dessa kan komma att anses ha uppehållsrätt här i landet. Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas en utlänning som önskar vistas här i landet för arbete, studier eller besök (5 kap. 10 § utlänningslagen).

I nuvarande utlänningslagstiftning finns det inte någon tillståndsgrund som tydligt omfattar medlemmar av en främmande stats militära styrka eller civil personal. Det är enligt regeringens bedömning lämpligast att undanta medlemmar av en främmande stats militära styrka och civil personal från kravet på uppehållstillstånd, under den tid som personerna tjänstgör i Sverige. Ett sådant undantag bör genomföras i svensk rätt genom ändring i förordning.

Huvudregeln om arbetstillstånd finns i 2 kap. 7 § utlänningslagen och innebär att en utlänning som ska arbeta i Sverige behöver ha arbetstillstånd, även om personen har sin anställning utomlands. Regler om arbetstillstånd finns vidare i 6 kap. samma lag samt i 5 kap. utlänningsförordningen. Krav på arbetstillstånd gäller inte för nordiska medborgare eller för personer som har uppehållsrätt, se 2 kap 8 c § utlänningslagen.

Det är inte självklart att utländsk militär och civil personal som kommer till Sverige ska anses utföra sådant arbete att de ska omfattas av kravet på arbetstillstånd. De gör inget anspråk på inträde till den svenska reguljära arbetsmarknaden och det kommer endast att vara fråga om arbete i Sverige

efter en inbjudan som avser ett tydligt syfte och en begränsad tid. Medlemmar av en främmande stats militära styrka och civil personal bör rimligen inte omfattas av något krav på arbetstillstånd. En sådan reglering kan genomföras genom ändring på förordningsnivå.

Medföljande anhöriga omfattas av gällande regler om uppehållstillstånd och arbetstillstånd, med de undantag som följer av utlänningslagen. Som *Försvarsmakten* påpekar kan det finnas skäl för att även medföljande anhöriga ska undantas från reglerna om uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Regeringen kan därför komma att återkomma till frågan om vidare ändringar i utlänningsförordningen.

7.2 Folkbokföring

Regeringens förslag: Den som tillhör en främmande stats militära styrka, dess civila komponent eller de styrkor och den personal som lyder under Natohögkvarter, och omfattas av 7 eller 8 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall, ska inte folkbokföras.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Försvarsmakten* anser att frågan om vilken personkrets som ska undantas från folkbokföring bör utredas vidare och anför att det kan vara så att samordningsnummer inte är tillräckligt för att omhänderta de praktiska behov som uppkommer för en enskild vid en längre tids stationering i Sverige. *Försäkringskassan* påpekar att myndighetens bedömning av om en person ska anses bosatt i Sverige är oberoende av Skatteverkets beslut i frågan om en person ska vara folkbokförd här, även om den bedömningen kan vara vägledande, vilket innebär att bedömningen av tillhörigheten till den bosättningsbaserade försäkringen görs självständigt och att det därför finns behov av att göra motsvarande undantag som i folkbokföringslagen för socialförsäkringsområdet. *Skatteverket* tillstyrker förslaget men framhåller att det är önskvärt att förslaget kompletteras med en redogörelse för vad som gäller för personer som är svenska medborgare eller redan folkbokförda i Sverige vid tidpunkten för utsändandet eller tillträdet av en civil tjänst.

Skälen för regeringens förslag: Folkbokföring är den grundläggande registreringen av personer som bor i Sverige och styrs av folkbokföringslagen (1991:481). Folkbokföring innebär fastställande av en persons bosättning och registrering av de uppgifter om personen som får förekomma i folkbokföringsdatabasen. Sådana uppgifter kan avse namn, födelsetid, medborgarskap, adress och civilstånd m.m. För varje folkbokförd person fastställs ett personnummer som identitetsbeteckning. För den som inte är eller har varit folkbokförd kan i vissa fall ett samordningsnummer tilldelas som identitetsbeteckning. Bestämmelser om samordningsnummer finns i lagen (2022:1697) om samordningsnummer. Även om folkbokföringen i sig inte innebär några rättigheter kan folkbokföringsuppgifter, som bosättning, ha betydelse för exempelvis rätten till vissa välfärdsförmåner.

Enligt 3 § folkbokföringslagen ska den som efter inflyttning anses vara bosatt i Sverige folkbokföras. En person anses bosatt här i landet om han

eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under minst ett år. Inflyttningsrekvisitet anses vara uppfyllt redan genom att personen kommer till Sverige och det är således frågan om en person anses bosatt i Sverige i folkbokföringslagens mening som är avgörande för om han eller hon ska folkbokföras i landet. Det finns dock vissa undantag, bland annat för utländska diplomater (se till exempel 5 § folkbokföringslagen). Skatteverket ansvarar för att besluta om folkbokföring.

Artikel III punkten 1 i Nato SOFA anger att en styrka och dess medlemmar ska vara undantagna från de regler i den mottagande staten som avser registrering och kontroll av utlänningar. Vidare anges att medlemmar av en styrka inte ska ha rätt att anses som stadigvarande bosatta i eller uppta hemvist inom den mottagande statens territorium. Varken i Parisprotokollet eller värdlandsstödsavtalet finns någon bestämmelse med uttrycklig hänvisning till denna regel men det får utläsas av de allmänna hänvisningarna till rättslig status enligt Nato SOFA (artikel 4 i Parisprotokollet och avsnitt 7.2 i värdlandsstödsavtalet) att undantagen ska gälla även inom ramen för dessa avtal.

Ett svenskt medlemskap i Nato medför att närvaro av utländska militära styrkor kan komma att ske under längre tid. Eftersom medlemmar av en sändande stats militära styrka i vissa fall kan befinna sig i Sverige under längre tid än ett år bör de undantas från de svenska folkbokföringsreglerna. När det gäller personer som ingår i en styrkas civila komponent framgår det av artikel I punkten 1.b i Nato SOFA, artikel 3 punkten b.i i Parisprotokollet och genom indirekt hänvisning till dessa bestämmelser i avsnitt 1.1 värdlandsstödsavtalet, att de inte kan ha sin hemvist i den mottagande staten. Detta innebär att också denna personkrets bör undantas från folkbokföring. Inte heller den civila personalen vid ett Natohögkvarter som är direktanställd av Nato bör folkbokföras i Sverige. Gällande denna sistnämnda kategori finns också hinder mot hemvist i den mottagande staten (se artikel 3 punkten b.ii i Parisprotokollet och vad avser värdlandsstödsavtalet genom en indirekt hänvisning till denna bestämmelse i avsnitt 1.1). Det är ett grundläggande syfte med statusavtal att utsänd personal ska få sina rättigheter tillgodosedda genom avtalet och inte som invånare i den mottagande staten. Medlemmar av en främmande stats militära styrka och medlemmar av en civil komponent (såväl medföljande en styrka som direktanställd av Nato) föreslås därför undantas från folkbokföring efter inflyttning genom att en ny bestämmelse införs i folkbokföringslagen. Medlemmar av en främmande stats militära styrka och civil personal som redan är folkbokförda i Sverige ska dock fortsätta vara det.

Som *Skatteverket* påpekar kan en person som har hemvist i en mottagande stat eller som är medborgare i en mottagande stat inte tillhöra en civil komponent, eftersom dessa är undantagna per definition enligt Nato SOFA och Parisprotokollet. Att en person är folkbokförd i Sverige innebär inte per automatik att personen bedöms ha hemvist enligt avtalen. Frågan om ifall en person har hemvist i en mottagande stat enligt Nato SOFA behöver därför förstås utifrån avtalets bestämmelser och inte enligt svenska regler. Att en sådan situationen skulle uppstå i praktiken framstår emellertid inte som sannolikt.

Försvarsmakten framhåller behovet av att även anhöriga undantas från folkbokföring och pekar på att det kan få konsekvenser från ett socialförsäkrings- och familjerättsligt perspektiv om en familjemedlem undantas från folkbokföring men inte dennes anhöriga. Det finns inga bestämmelser i något av de nu aktuella avtalen som på samma sätt som för medlemmar av en styrka eller civil komponent innebär att anhöriga ska undantas från folkbokföring. Ett genomförande av avtalet kräver därmed inga författningsändringar i detta avseende för anhöriga. Det är dock vanligt att statusen för anhöriga regleras i bilaterala kompletterande avtal (se till exempel departementspromemorian Avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater, Ds 2024:2 avsnitt 7.2.4). Även om en anslutning inte kräver författningsändringar i nu aktuellt avseende kan det finnas anledning att genomföra sådana i syfte att skapa än bättre förutsättningar för att kunna ta emot stöd från Nato och dess medlemsstater. Regeringen kan komma att återkomma till frågan.

När det gäller behov av en svensk identitetsbeteckning som kan uppkomma vid vistelse här i landet så finns möjlighet för medlemmar av en militär styrka och en civil komponent att tilldelas ett samordningsnummer. Ett samordningsnummer är en identitetsbeteckning för den som inte är eller har varit folkbokförd i Sverige och regleras i lagen om samordningsnummer. Skatteverket ansvarar även för att besluta om samordningsnummer. Det innebär att det kommer att finnas möjlighet att vid behov begära ett samordningsnummer.

Som Skatteverket framför innebär de föreslagna ändringarna i 7 och 8 §§ lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall att samordningsnummer enligt nuvarande ordning inte kan tilldelas efter en begäran av en enskild. I förordningen (2023:363) om samordningsnummer finns bestämmelser som anger att det är Regeringskansliet som kan begära samordningsnummer för en person som omfattas av lagen om immunitet och privilegier i vissa fall. Regeringen avser att återkomma till frågan (se förslag i Ds 2024:2 avsnitt 7.2.4).

När det gäller *Försäkringskassans* synpunkt om behovet av motsvarande undantag även på socialförsäkringsområdet saknas det beredningsunderlag att göra en sådan ändring inom ramen för detta lagstiftningsärende. Avsikten med statusavtalen är att militära eller civila personer från andra stater inte ska anses vara bosatta eller ha hemvist i Sverige. Det anges uttryckligen i Nato SOFA artikel III punkten 1, och genom hänvisning i Parisprotokollet, att medlemmarna av styrkan och dess civila komponent inte ska anses ha rätt att vara stadigvarande bosatta i eller uppta hemvist inom den mottagande statens territorium. Regeringen avser att återkomma till frågan (jfr förslag i Ds 2024:2 avsnitt 2.2).

7.3 Körkort

<p>Regeringens bedömning: Bestämmelserna om körkort i Nato SOFA och Parisprotokollet kräver ingen ändring av de svenska körkortsreglerna.</p>
--

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel IV i Nato SOFA ska körkort som utfärdats i den sändande staten erkännas i den mottagande staten. Alternativt ska den mottagande staten utan att kräva förarprov själv utfärda körkortstillstånd eller körkort till en medlem av en styrka eller civil komponent som innehar motsvarande körkortstillstånd eller körkort utfärdat av den sändande staten. Parisprotokollet innehåller inte någon bestämmelse med uttrycklig hänvisning till denna regel men det får utläsas av de allmänna hänvisningarna till rättslig status enligt Nato SOFA i artikel 4 att denna rätt ska gälla även inom ramen för protokollet (denna bedömning har gjorts i ett tidigare lagstiftningsärende, se prop. 2015/16:152 s. 68 och 69).

I 6 kap. körkortslagen (1998:488) finns regler om utländska körkort. Som huvudregel gäller att en utländsk medborgare får köra fordon i Sverige i enlighet med medborgarens giltiga nationella körkort i hemlandet. Som undantag gäller om körkortet är utfärdat i en stat utanför EES och innehavaren är folkbokförd i Sverige sedan mer än ett år. I dessa fall är körkortet inte giltigt i Sverige, vilket följer av 6 kap. 2 § andra stycket körkortslagen. När det gäller medlemmar av en främmande stats militära styrka och civil personal från en stat utanför EES kommer svensk rätt att stå i överensstämmelse med statusavtalens bestämmelse om körkort, genom att dessa personer inte kommer att folkbokföras i Sverige. Vid detta förhållande krävs ingen ändring av de svenska körkortsreglerna. Skulle en sådan situation uppstå kan regeringen genomföra förändringar i till exempel körkortsförordningen. Även bestämmelsen i 6 kap. 1 § andra stycket körkortslagen, som i vissa fall uppställer krav på bestyrkt översättning för att ett utländskt körkort ska anses som giltigt i Sverige, är förenlig med statusavtalen.

7.4 Uniform

<p>Regeringens bedömning: Bestämmelserna i Nato SOFA och Parisprotokollet om rätten att bära uniform kräver inte någon författningsändring.</p>
--

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel V i Nato SOFA har militär personal från den sändande staten rätt att bära uniform i enlighet med den mottagande statens regler. Parisprotokollet innehåller inte någon bestämmelse med uttrycklig hänvisning till denna regel men det får utläsas av de allmänna hänvisningarna till rättslig status enligt artikel 4 att denna rätt ska gälla även inom ramen för protokollet (denna bedömning har gjorts i ett tidigare lagstiftningsärende, se prop. 2015/16:152 s. 69).

Enligt 11 § förordningen (1982:756) om Försvarsmaktens ingripanden vid kränkningar av Sveriges territorium under fred och neutralitet, m.m. (IKFN-förordningen) får utländsk militär personal inte bära uniform inom Sveriges landområden utan tillstånd av Försvarsmakten. Det allmänna

förbudet för styrkor från ett land att i ett annat land bära uniform är ett uttryck för staters suveränitet. Vid internationellt militärt samarbete är det dock regelmässigt så att besökande staters förband tillåts att uppträda i uniform.

Det svenska regelverket har i tidigare lagstiftningsarbeten bedömts som tillräckligt för att tillgodose rätten att bära uniform enligt PFF SOFA (se till exempel prop. 2015/2016:152 s. 69). Tillstånd lämnas som regel efter ansökan från den besökande staten men tillstånd kan även lämnas utan en föregående ansökan. I en situation då IKFN-förordningen upphör att gälla, dvs. om Sverige kommer i krig (se 1 §), får tillstånd lämnas efter regeringens bestämmande. Den nuvarande regleringen tillgodoser de krav på rätten att bära uniform som gäller enligt Nato SOFA och Parisprotokollet.

7.5 Vapen

Regeringens bedömning: Bestämmelserna i Nato SOFA och Parisprotokollet i fråga om rätten att inneha och bära skjutvapen kräver inte någon lagändring.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Försvarsmakten* och *Totalförsvarets forskningsinstitut* delar promemorians bedömning att den nuvarande ordningen uppfyller avtalens krav men anser att det vore mer ändamålsenligt att reglera ett undantag direkt i vapenförordningen (1996:70), i stället för att Försvarsmakten ska fatta beslut i varje enskilt fall. Totalförsvarets forskningsinstitut påpekar att vapen enligt Nato SOFA och Parisprotokollet inte är avgränsat till vapen enligt den definition som ges i 1 § vapenlagen (1996:67). *Inspektionen för strategiska produkter* lyfter behovet av en översyn av krigsmateriellagstiftningen. *Tullverket* efterfrågar en jämförelse mellan rätten att inneha skjutvapen och lagen (1992:1300) om krigsmateriel och förordningen (1992:1303) om krigsmateriel men framhåller att det inte bedöms påverka promemorians förslag i sak.

Skälen för regeringens bedömning

Enligt artikel VI i Nato SOFA har en medlem av en styrka rätt att inneha och bära vapen på den mottagande statens territorium under förutsättning att det överensstämmer med dennes order. Parisprotokollet innehåller inte någon bestämmelse med uttrycklig hänvisning till denna regel men det får utläsas av de allmänna hänvisningarna i artikel 4 till rättslig status enligt Nato SOFA att rätten att inneha och bära vapen ska gälla även inom ramen för protokollet (denna bedömning har gjorts i tidigare lagstiftningsärende, se prop. 2015/16:152 s. 65). Av naturliga skäl måste de rättigheter som artikel VI uttryckligen ger uttryck för också anses innebära en rätt för den sändande staten att föra in vapen i den mottagande staten. Att regleringen i Nato SOFA omfattar en rätt till införsel av vapen har också varit regeringens synsätt i tidigare lagstiftningsarbete (propositionen Vissa

rättigheter vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering, prop. 2004/05:7 s. 44 och 45 och prop. 2015/16:152 s. 65).

Det krävs tillstånd för att bland annat föra in och inneha skjutvapen och ammunition i Sverige (2 kap. 1 § vapenlagen). Regeringen har befogenhet att i enskilda fall besluta att lagen inte ska gälla skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som innehas av en främmande stats militära styrka som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering (11 kap. 3 § vapenlagen). Bakgrunden till bestämmelsen är att det vid internationellt samarbete av förevarande slag är önskvärt att all materiel, inklusive skjutvapen, ammunition och ljuddämpare kan föras mellan de länder som deltar i samarbetet utan onödiga tullformaliteter och tillstånd (propositionen En ny vapenlag, prop. 1995/96:52 s. 88 och propositionen Lättnader i tillståndsplikten för ljuddämpare, prop. 2021/22:46 s. 39). Av bestämmelsen i 11 kap. 3 § vapenlagen framgår att regeringen får ge samma beslutanderätt till Försvarsmakten. Detta har gjorts genom 4 kap. 7 § vapenförordningen. I samband med ändringen 2020 av 11 kap. 3 § vapenlagen förtydligades att bemyndigandet avser beslut i enskilda fall, dvs. att det är fråga om förvaltningsbeslut. Ordningen med beslut i enskilda fall har dock varit densamma sedan bestämmelsen infördes.

Rättigheterna för den sändande staten i fråga om att inneha och bära vapen uppkommer enligt Nato SOFA oberoende av vilken verksamhet som ska utföras på den mottagande statens territorium. Avtalet ger inget utrymme för den mottagande staten att frånta eller begränsa rättigheterna. Frågor om bland annat behov av vapen och vapentyper är enligt Nato SOFA den sändande statens sak att avgöra. Myndigheterna i den sändande staten ska dock välvilligt behandla begäran från den mottagande staten vad gäller avtalets rättigheter i fråga om vapen (artikel VI Nato SOFA). Ytterst avgör den mottagande staten i vilka fall det blir aktuellt med undantag från vapenregleringen, genom att varje vistelse föregås av en inbjudan från den mottagande staten. Nuvarande ordning bedöms vara tillräcklig för att uppfylla bestämmelser i Nato SOFA och Parisprotokollet.

Försvarsmakten gör samma bedömning som den i promemorian och anser att Sverige uppfyller artikel VI i Nato SOFA men framhåller att det vore mer ändamålsenligt att reglera undantaget direkt i vapenförordningen i stället för att Försvarsmakten ska fatta beslut i varje enskilt fall och att en sådan lösning vore mindre administrativt betungande. Försvarsmakten pekar på att det inte skulle innebära någon förlust av kontroll, eftersom utländska förband endast befinner sig i Sverige efter inbjudan. Även *Totalförsvarets forskningsinstitut* föreslår att en medlem av en främmande stats militära styrka som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av Nato SOFA och Parisprotokollet ska undantas från vapenlagens tillämpning genom en bestämmelse i förordning. Enligt regeringens mening är dock den nuvarande ordningen i detta avseende tillräcklig.

Inspektionen för strategiska produkter påpekar att det även krävs tillstånd till utförsel av vapen som utgör krigsmateriel samt att det inte finns ett tillämpligt undantag vid utförsel av krigsmateriel ur landet till Natoländer som inte är EES-länder och framhåller vikten av att påverka på exportkontrollen ses över. Även *Tullverket* har efterfrågat en belysning

av liknande frågor. Som framgår ovan bedömer regeringen att nuvarande ordning är tillräcklig för att uppfylla bestämmelserna i Nato SOFA och Parisprotokollet. Det kan emellertid ändå finnas skäl att se över exportkontrollregelverket. Regeringen avser att återkomma till frågan om Natomedlemskapets påverkan på exportkontrollen.

7.6 Straffrättslig jurisdiktion

Regeringens bedömning: Bestämmelserna om jurisdiktion och rättsligt samarbete i artikel VII i Nato SOFA medför inte något behov av lagändringar. Sverige ska vid tillträde till Nato SOFA inte avge någon reservation som begränsar en sändande stats rätt att utöva jurisdiktion inom den mottagande statens territorium, när Sverige är mottagande stat.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot bedömningen. *Stockholms universitet* anser att det bör göras en reservation, alternativt en tolkningsdeklaration, som klargör att det är förbjudet att utdöma eller verkställa ett dödsstraff på svenskt territorium samt även att utlämna någon till ett land där han eller hon riskerar att ett sådant straff. *Totalförsvarets forskningsinstitut* framhåller att frågan om ifall en reservation ska lämnas bör övervägas noga. *Försvarsmakten* påpekar att det bör etableras former för hur svensk ståndpunkt ska meddelas vid jurisdiktionsfrågor när en annan stat begär att Sverige ska avstå från sin rätt att utöva primär jurisdiktion, till förmån för den andra staten, samt beslutsmandat för de fall Sverige bör begära att en annan stat ska avstå från sin rätt att utöva primär jurisdiktion. Försvarsmakten anser även att frågan om utökade befogenheter för utländsk militärpolis bör utredas vidare.

Skälen för regeringens bedömning

Artikel VII i Nato SOFA

Det finns såväl i folkrätten som i varje lands nationella rätt regler om straffrättslig jurisdiktion. Artikel VII i Nato SOFA innehåller bestämmelser om vilket land som ska ha rätt att utöva jurisdiktion.

Bestämmelserna i artikel VII innebär en fördelning av rätten att utöva jurisdiktion mellan den sändande och mottagande staten. Som utgångspunkt har den sändande staten rätt att utöva jurisdiktion över alla personer som omfattas av den militära lagen i den staten (flaggprincipen), samtidigt som den mottagande staten har rätt att utöva jurisdiktion över lagöverträdelse som har begåtts av en medlem av en styrka eller civil komponent och dess anhöriga på dess territorium och som är straffbara enligt den statens lag (territorialitetsprincipen). I dessa fall råder konkurrerande jurisdiktion och varken den sändande eller den mottagande staten har företräde.

I vissa fall har dock endera staten rätt att utöva exklusiv jurisdiktion. Till att börja med har den sändande staten exklusiv jurisdiktion över personer

som omfattas av den statens militära lag om gärningen är straffbar i den staten men inte i den mottagande staten (artikel VII punkten 2.a). På motsvarande sätt har den mottagande staten ensam behörighet att lagföra gärningar som endast är straffbara i den staten men inte i den sändande staten (artikel VII punkten 2.b). I båda fallen omfattas brott mot statens säkerhet som är straffbara enligt den ena statens lag men inte i den andra.

I många fall har såväl den sändande som den mottagande staten jurisdiktion, dvs. konkurrerande jurisdiktion, och det finns därför regler om vilket land som i sådant fall ska ha företräde framför det andra, beroende på den typ av gärning det rör och mot vems intresse gärningen riktar sig (primär jurisdiktion). Vid konkurrerande behörighet är jurisdiktionsreglerna i Nato SOFA tillämpliga på samtliga personer som är knutna till styrkan, dvs. även på civilanställd personal. Däremot gäller de inte för medföljande anhöriga. Vid konkurrerande jurisdiktion har den sändande staten företräde vid utövandet av jurisdiktion när det gäller brott riktade enbart mot den statens egendom och säkerhet eller brott som riktar sig uteslutande mot en annan medlem i styrkan, den civila komponenten, eller dess anhöriga. Vidare har den sändande staten primär jurisdiktion för lagöverträdelse som härrör från någon handling eller underlåtenhet som begåtts vid tjänsteutövning (artikel VII punkten 3.a). Den mottagande staten har företräde när det gäller alla andra lagöverträdelse (artikel VII punkten 3.b)

Bestämmelserna innebär vidare att parterna ska underrätta varandra om pågående ärenden där det finns konkurrerande jurisdiktion (artikel VII punkten 6.b). Om den stat som har företräde väljer att avstå från att utöva jurisdiktion ska den meddela den andra staten, som då har rätt att utöva jurisdiktion i stället (artikel VII punkten 3.c). Den stat som inte har primär jurisdiktion kan, om den anser att det skulle vara av särskild betydelse, begära att den stat som har primär jurisdiktion, avstår från sin rätt. En sådan begäran ska behandlas välvilligt av den stat som har jurisdiktion. Av artikeln framgår vidare att den sändande staten har rätt att utöva domsrätt i den mottagande staten när det är den förstnämnda staten som har domsrätt enligt avtalet.

Artikel VII innehåller även vissa bestämmelser om rättsligt samarbete. Staterna ska lämna varandra ömsesidigt bistånd med anhållande och överlämnande till den myndighet som har jurisdiktion liksom bistånd med utredningsåtgärder och bevisupptagning. Myndigheterna i den mottagande staten ska underrätta militära myndigheter i den sändande staten om en medlem av den statens styrka eller civila komponent eller deras anhöriga har anhållits. En medlem av en styrka eller av en civil komponent som den mottagande staten har jurisdiktion över får stanna i den sändande statens förvar till dess att åtal väckts i den mottagande staten. Den mottagande staten ska välvilligt pröva en begäran från myndigheterna i den sändande staten om biträde med att verkställa ett fängelsestraff som har dömts ut inom den mottagande statens territorium.

Det framgår även uttryckligen av Nato SOFA att en sändande stat inte får verkställa ett dödsstraff i en mottagande stat om inte lagen i den staten medger att dödsstraff kan ådömas i liknande fall (artikel VII punkten 7.a). Av tilläggsprotokollet till PFF SOFA följer att en stat som har tillträtt tilläggsprotokollet inte får verkställa en dödsdom mot en medlem i en styrka från någon annan stat som är part till tilläggsprotokollet. I

förhållande till USA finns även en utlämningskonvention, Sveriges konvention den 24 oktober 1961 med Amerikas förenta stater om utlämning (SÖ 1963:17) med tilläggskonventionen den 14 mars 1983 (SÖ 1984:34), där det framgår att utlämning kan vägras om det kan följa dödsstraff på det brott för vilket utlämning begärs, såvida USA inte ger en bindande försäkran att dödsstraff inte kommer att ådömas, eller, om det av formella skäl inte går att uppfylla ett sådant villkor, att ett dödsstraff inte kommer att verkställas.

Artikeln innehåller även en uppräkningslista av minimirättigheter som ska tillförsäkra en tilltalad som tillhör en sändande stat en rättvis rättegång i mottagarlandet samt ett förbud mot dubbel lagföring. Slutligen ger artikel VII reguljära militära förband som ingår i en styrka rätt att utöva polisiär myndighet inom det egna förläggningsområdet, och att vidta åtgärder för att upprätthålla ordningen och säkerheten där.

De allmänna hänvisningarna i artikel 4 i Parisprotokollet till de materiella reglerna i Nato SOFA kompletteras av bestämmelser om att den rätt som tillkommer den sändande statens militära myndigheter att utöva straffrättslig och disciplinär jurisdiktion ska ligga hos den stat vars militära lagar gäller för den berörda personen (artikel 4.a). Vidare har även ett högkvarter motsvarande skyldighet som en sändande stat att lämna bistånd med anhållande och överlämnande till den myndighet som har jurisdiktion liksom bistånd med utredningsåtgärder och bevisupptagning (artikel 4.b).

Artikel VII i Nato SOFA i svensk rätt

Inom ramen för PFF-samarbetet med Nato har Sverige anslutit sig till PFF SOFA och till dess tilläggsprotokoll om verkställighet av dödsstraff, som hänvisar till bestämmelserna i Nato SOFA om jurisdiktion och rättsligt samarbete. PFF SOFA får därmed sitt egentliga avtalsinnehåll från Nato SOFA och har genomförts i svensk rätt. Sverige lämnade dock en reservation i förhållande till en sändande stats rätt att utöva domsrätt inom en mottagande stats territorium, när Sverige är mottagande stat. Även Parisprotokollet, som inte innehåller några materiella avvikelser från reglerna om jurisdiktion i Nato SOFA har genomförts inom denna ram (se prop. 2015/16:152 s. 38–44 om det kompletterande tilläggsprotokollet till PFF SOFA).

I 2 kap. brottsbalken finns bestämmelser om svensk domstols behörighet att döma över brott. Huvudregeln är att svensk domstol är behörig att döma över brott som har begåtts i Sverige. Från denna huvudregel finns dock undantag. När jurisdiktionsfrågan prövas ska bland annat de begränsningar av svensk domstols behörighet och tillämpligheten av svensk lag som följer av allmän folkrätt eller av internationella överenskommelser som är bindande för Sverige iaktas (2 kap. 12 § brottsbalken). Det kan röra till exempel den situationen att svensk domstol i och för sig har jurisdiktion enligt svenska regler men att en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige anger att en annan stat i första hand ska ha jurisdiktion.

I brottsbalken finns även regler om att det i vissa fall krävs regeringsbeslut för att åtal för brott ska få väckas här i landet (åtalsförordnande). Det är genom kravet på åtalsförordnande som Sverige uppfyller sitt åtagande enligt PFF SOFA att som mottagande stat ge den

sändande staten företräde då den har rätt att utöva jurisdiktion. Det ansågs vara lämpligast att låta regeringen göra den bedömningen i varje enskilt fall (se prop. 1996/97:37 s. 28–33).

Kravet på åtalsförordnande enligt 2 kap. 2 § första stycket brottsbalken gäller bland annat om brottet

- har begåtts av en utlänning på ett utländskt fartyg eller luftfartyg och riktat sig mot en sådan utlänning eller mot utländskt intresse,
- har begåtts av en utlänning i utövningen av tjänst eller uppdrag som innefattar allmän ställning hos en annan stat eller en mellanfolklig organisation, om inte gärningsmannen genom vilseledande uppgifter, förklädning eller på annat sätt har försökt dölja i vilken egenskap han eller hon har handlat,
- har begåtts av en utlänning som saknar hemvist i Sverige men som befinner sig här i landet inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, eller
- har begåtts av en svensk medborgare eller utlänning med hemvist i Sverige som tjänstgör i en annan stats militära styrka och som befinner sig här i landet inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige.

När Sverige är sändande stat finns i 2 kap. 3 och 4 §§ brottsbalken bestämmelser om när svensk domstol är behörig att döma över brott som har begåtts utanför Sverige. Krav på dubbel straffbarhet uppställs inte om brottet har begåtts av någon som tillhör Försvarsmakten på ett område där en avdelning av Försvarsmakten befann sig (2 kap. 5 § brottsbalken). I dessa fall krävs inte heller åtalsförordnande, som annars är huvudregel för att åtal ska få väckas för brott som avses i 3 och 4 §§.

En utländsk dom som fått laga kraft genom vilken frågan om ansvar för brott har prövats utgör enligt 2 kap. 9 § första stycket brottsbalken, med några undantag, hinder mot lagföring i Sverige beträffande de gärningar som omfattats av prövningen.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att det inte krävs någon lagändring för att Sverige ska uppfylla åtagandena om jurisdiktion i Nato SOFA och Parisprotokollet. Det kan, med anledning av *Försvarsmaktens* synpunkt, konstateras att en prövning av jurisdiktionsfrågan och beslut om åtalsförordnande kommer att göras i varje enskilt fall.

Enligt artikel VII punkten 7.b i Nato SOFA ska myndigheterna i den mottagande staten välvilligt pröva en begäran från myndigheterna i den sändande staten om biträde med verkställande av fängelsestraff som ådömts av myndigheterna i den sändande staten enligt denna artikel inom den mottagande statens territorium. Enligt 1 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (verkställighetslagen) får regeringen, om det påkallas av en överenskommelse som Sverige ingått med främmande stat, besluta att frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som i den främmande staten dömts ut eller beslutats efter rättegång i brottmål, får verkställas i Sverige enligt den lagen. Att påföljden dömts ut på svenskt territorium av den främmande staten borde inte påverka bestämmelsens tillämplighet.

Det finns således inte heller behov av att komplettera lagstiftningen för att Sverige ska leva upp till avtalsvillkoren i denna del.

Den svenska reservationen till PFF SOFA och tilläggsprotokollet till PFF SOFA

Som framkommit ovan hänvisar PFF SOFA till de materiella reglerna i Nato SOFA. Bland annat är artikel VII i Nato SOFA avtalsinnehåll i PFF SOFA. När Sverige anslöt till PFF SOFA 1996 reserverade sig Sverige mot att bestämmelsen i artikel VII Nato SOFA skulle utgöra avtalsinnehåll när det gäller PFF SOFA. Den svenska reservationen har följande lydelse.

Sveriges regering anser sig inte vara bunden av artikel I i avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor i den utsträckning som denna artikel hänför sig till bestämmelserna i artikel VII i avtalet mellan parterna i Nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor, som ger de sändande staterna rätt att utöva domsrätt inom en mottagande stats territorium, när Sverige är mottagande stat. Reservationen inbegriper inte de åtgärder som vidtas av militärmyndigheterna i en sändande stat, vilka är trängande nödvändiga för att upprätthålla lugn och ordning inom styrkan.

För den svenska reservationen angavs två skäl. För det första ansågs det att en sändande stat knappast kunde ha något behov av att utöva domsrätt på svenskt territorium inom ramen för PFF-samarbetet, som på sin höjd skulle kunna leda till någon enstaka övning per år och att varje övning inte bedömdes pågå längre än högst ett par veckor. Det ansågs därför inte motiverat att ge främmande stater en så långtgående rätt som straffrättskipning på svenskt territorium. Eventuella brott som begåtts av en medlem i en styrka, och som föll under den sändande styrkans domsrätt, kunde i stället beivras efter att styrkan återvänt. För det andra ansågs det finnas en risk för att utövandet av en sådan domsrätt skulle kunna komma i konflikt med svensk grundlag genom att det i Nato SOFA inte finns någon bestämmelse som hindrar den sändande staten från att under utövandet av sin domsrätt döma till dödsstraff. Redan meddelandet av en dödsdom på svenskt territorium bedömdes strida mot 2 kap. 4 § regeringsformen, enligt vilken dödsstraff inte får förekomma (jfr prop. 1995/96:37 s. 28–33).

Sverige bör inte lämna någon reservation

Som medlem i Nato åtar sig Sverige helheten i Natos politik, och kommer att vara med och vidareutveckla samarbetet tillsammans med andra allierade. Nato är en konsensusökande organisation i vilken beslut tas med enighet. Ingen medlemsstat har i dag lämnat någon reservation vid tillträdet till Nato SOFA. Det finns en förväntan hos övriga allierade att Sverige ska tillträda aktuella avtal utan reservationer.

Vid ett medlemskap i Nato kan det på ett helt annat sätt än vad som varit fallet bli aktuellt att under längre tid ha närvaro av styrkor från andra Natoländer i Sverige. Det finns vid ett sådant förhållande ett större praktiskt behov för en sändande stat att utöva jurisdiktion på svenskt

territorium. Utövandet av straffrättslig jurisdiktion är en del av upprätthållandet av disciplinen inom varje militär styrka. Visserligen kommer det knappast att finnas större praktiska behov av att upprätta utländska domstolar på svenskt territorium men militära befälhavare från andra länder har i vissa fall befogenheter att besluta om sanktioner som ur svenskt perspektiv är att betrakta som straffrättsliga. Denna form av jurisdiktionsutövande kan behöva utövas i Sverige. Det är som medlem i Nato motiverat att tillåta allierade länder att i landet utöva straffrättskipning i den omfattning som följer av artikel VII i Nato SOFA.

När det gäller frågan om dödsstraff gör regeringen följande bedömning. Det står klart att dödsstraff inte får förekomma i Sverige. Det följer av den svenska grundlagen (2 kap. 4 § regeringsformen). Förbudet gäller undantagslöst, även i krigstid. Till detta kommer att Sverige är folkrättsligt bundet av europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Europakonventionen gäller sedan 1995 som svensk lag. Genom den rättsutveckling som har skett genom först protokoll nr 6 till Europakonventionen och senare protokoll nr 13 till samma konvention, som båda har ratificerats av Sverige, har dödsstraffet avskaffats såväl i fred som i krig. Ingen får dömas till ett sådant straff. Förbudet mot dödsstraff har i Europadomstolens praxis tolkats också som ett förbud att utvisa någon till ett land där han eller hon riskerar ett sådant straff, se bland annat dom den 8 november 2005 i målet Bader mot Sverige. En lag eller annan föreskrift får inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen (2 kap. 19 § regeringsformen).

Av de länder som i dag är medlemmar i Nato är det enbart USA som har dödsstraff. I Uniform Code of Military Justice, som är den straff- och processlag som är tillämplig på amerikansk militär personal, föreskrivs dödsstraff för 14 brott. För att dödsstraffet ska kunna dömas ut förutsätts för flertalet av de aktuella brotten att det råder krigstillstånd. För mord finns dödsstraff i straffskalan även i fredstid. Ansvar för brott prövas av en militär domstol, Court Martial. För att ett utdömt dödsstraff ska få verkställas krävs att presidenten godkänner det. Den senaste avrättningen av en militär i USA skedde 1961. I förhållande till USA finns en utlämningskonvention (Sveriges konvention den 24 oktober 1961 med Amerikas förenta stater om utlämning [SÖ 1963:17] med tilläggskonventionen den 14 mars 1983 [SÖ 1984:34]. Av konventionen framgår att utlämning kan vägras om det kan följa dödsstraff på det brott för vilket utlämning begärs, såvida USA inte ger en bindande försäkran att dödsstraff inte kommer att ådömas, eller, om det av formella skäl inte går att uppfylla ett sådant villkor, att ett dödsstraff inte kommer att verkställas.

De fall när utländsk militär personal som tjänstgör i Sverige skulle komma att åtalas för brott som kan medföra dödsstraff enligt sitt hemlands lag, och som omfattas av det landets primära jurisdiktion, måste förväntas vara sällsynta. Om situationen ändå skulle uppkomma är det alltså enligt såväl regeringsformen som Europakonventionen förbjudet att utdöma och verkställa ett dödsstraff på svenskt territorium samt även att utlämna någon till ett land där han eller hon riskerar ett sådant straff. Det är mot bakgrund av den ömsesidiga respekt som Natosamarbetet bygger på osannolikt att den sändande staten, mot Sveriges uttryckliga vilja, skulle framhärda i att genomföra rättegången här. Skulle detta ändå bli aktuellt har Sverige

möjlighet att i enlighet med Artikel VII punkten 3.c andra meningen i Nato SOFA begära att den sändande staten ska avstå från sin primära jurisdiktion. En sådan begäran, som i det läget skulle vara av särskild betydelse för Sverige, ska behandlas välvilligt av den stat som har primär jurisdiktion.

I Sverige är det enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott regeringen som, efter att en anmodande stat lämnat in en ansökan om utlämning för brott till Justitiedepartementet, beslutar om utlämning. Om den som begärs utlämnad motsätter sig utlämning ska Högsta domstolen pröva utlämningens förenlighet med lag. Ett villkor för utlämning enligt lagen är att den som utlämnas inte bestraffas med döden för brottet (se 12 § utlämningslagen). I förhållande till USA följer vidare av utlämningskonventionen mellan Sverige och USA att Sverige har rätt att vägra utlämning om det kan följa dödsstraff på det brott för vilket utlämning begärs, såvida USA inte ger en bindande försäkran att dödsstraff inte kommer att dömas ut, eller, om det av formella skäl inte går att uppfylla ett sådant villkor, att ett dödsstraff inte kommer att verkställas.¹ Om någon sådan försäkran inte kan lämnas får framställningen om utlämning avslås. Utlämningskonventionen gäller fortsatt när Sverige är medlem i Nato. De svenska reglerna för utlämning på grund av brott innebär således att Sverige, när den misstänkte riskerar dödsstraff, inte kommer att utlämna honom eller henne till USA.

Sverige skiljer sig i frågan om förbud mot dödsstraff inte från det flertal andra Natoländer som precis som Sverige är bundna av Europakonventionen och EU:s utlämningskonvention. Inget av dessa länder har lämnat någon reservation mot tillämpningen av artikel VII i Nato SOFA eller avgett en tolkningsdeklaration mot bakgrund av ett nationellt förbud mot dödsstraff. Som har nämnts ovan kan en situation där åtal som kan medföra dödsstraff hanteras genom att Sverige begär att få ta över jurisdiktionen eller genom att den regleras i ett bilateralt avtal. Ytterst får ett fall av det här slaget lösas genom en diplomatisk överenskommelse.

Mot denna bakgrund bedömer regeringen, i motsats till *Stockholms universitet*, att det inte finns anledning för Sverige att vid tillträde till Nato SOFA avge en reservation som inskränker rätten för andra medlemsländer att utöva domsrätt på svenskt territorium. Regeringen bedömer inte heller att det finns skäl för Sverige att, i förtydligande syfte, lämna en tolkningsdeklaration med innebörd att Sverige är bundet av Europakonventionen med tillhörande protokoll vid tillämpningen av artikel VII i Nato SOFA. Detta förhållande är redan väl känt.

Att medge andra stater att utöva straffrättslig jurisdiktion på svenskt territorium innebär överlåtelse av rättskipningsuppgift. Uppgiften måste

¹ Se artikel 8 i Sveriges konvention den 24 oktober 1961 med Amerikas förenta stater om utlämning (SÖ 1963:17) med tilläggskonventionen den 14 mars 1983 (SÖ 1984:34), artikel 13 i avtalet den 25 juni 2003 om utlämning mellan Europeiska unionen och Amerikas förenta stater, och artikel 1 h) i instrumentet den 16 december 2004 mellan Sverige och Amerikas förenta stater, som avses i artikel 3.2 i avtalet om utlämning mellan Europeiska unionen och Amerikas förenta stater. Jfr artikel VII i den konsoliderade versionen av utlämningskonventionen mellan Sverige och USA (bilaga 1 till propositionen Avtal med Amerikas förenta stater om utlämning och om internationell rättslig hjälp i brottmål, prop. 2004/05:46).

anses innefatta myndighetsutövning. Detta gäller även om det är en annan stats myndighet som utövas i Sverige. Eftersom det inte handlar om en rättskipningsuppgift som direkt grundar sig på regeringsformen kan den med stöd av 10 kap. 8 § regeringsformen överlätas till en annan stat.

Utökade befogenheter för militärpolis

Av artikel VII i Nato SOFA följer, vilket framgår av redogörelsen ovan, att den sändande staten ska ha rätt att utöva domsrätt i den mottagande staten. Det ska vara möjligt att döma till straff i den mottagande staten och verkställa domen där. I artikel VII punkten 10.a i Nato SOFA regleras vidare möjligheten för en reguljär styrka att utöva polisiär myndighet i förläggningar, anläggningar och inom andra ytor som disponeras av styrkan enligt överenskommelse med den mottagande staten. Styrkans militärpolis får vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa upprätthållandet av ordning och säkerhet på dessa områden. Utövande av polisiär myndighet utanför förläggningsområdet får enligt avtalet ske enligt särskild överenskommelse med den mottagande staten och enbart i den mån det är nödvändigt för att upprätthålla ordningen bland styrkans medlemmar (artikel VII punkten 10.b).

I samband med att Sverige anslöt sig till PFF SOFA lämnade Sverige den reservation mot möjligheten för en utländsk stat att utöva domsrätt på svenskt territorium som framgår ovan i detta avsnitt (se prop. 1996/97:37 s. 31–33, jfr prop. 2004/05:7 s. 35–40, prop. 2015/16:152 s. 38–44 och propositionen Operativt militärt stöd mellan Sverige och Finland, prop. 2019/20:110 s. 58–61). I samband med att Sverige avgav sin reservation uttalades alltså att den svenska reservationen inte skulle omfatta sådana åtgärder som den sändande statens militärpolis var tvungen att vidta för att upprätthålla ordning och säkerhet inom styrkorna.

Det följer av vedertagna principer för internationellt militärt samarbete att en besökande stats militära styrka har rätt att under besöket upprätthålla disciplinen inom styrkan. Medföljande militärpolis har i enlighet med detta rätt att utöva polisiär myndighet på utrymmen som styrkan disponerar. I tidigare förarbeten konstateras att eftersom rätten för den sändande styrkan att internt utöva de befogenheter som nu nämnts följer av vedertagna principer för internationellt militärt arbete, krävs det inte någon uttrycklig reglering av detta i lag (se prop. 1996/97:37 s. 31–33 och prop. 2004/05:7 s. 39 och 40). Regeringen finner att det inte finns anledning att göra någon annan bedömning nu.

Möjligheten att använda en sändande stats militärpolis tillsammans med egen polis utanför styrkans primära utrymmen fyller sin främsta funktion när det gäller större styrkor. Ett Natomedlemskap innebär sannolikt att styrkor från medlemsstaterna i större omfattning och på ett annat sätt än i dag kommer att befinna sig på svenskt territorium. Det skulle till exempel kunna handla om operativt militärt stöd vid ett förhöjt säkerhetsläge med ökat hot mot Sverige eller angränsande områden. Detta talar för att skapa förutsättningar för att ge utökade befogenheter till en sändande stats militärpolis jämfört med de befogenheter som finns i dag. Det finns inom Nato inte någon enhetlighet i hur artikel VII punkten 10 genomförts i nationell rätt. Som konstateras ovan i detta avsnitt har dock en sändande stat möjlighet att i Sverige vidta åtgärder för upprätthållande av ordning

och säkerhet inom den egna styrkan, vilket uppfyller Sveriges avtalsförpliktelser. Som *Försvarsmakten* och *Totalförsvarets forskningsinstitut* framhåller kan det finnas skäl att utreda en möjlighet med större befogenheter för en sändande stats militärpolis i Sverige. Regeringen kan komma att återkomma till frågan (jfr även Ds 2024:2 avsnitt 7.2.6 om amerikansk personal som befinner sig i Sverige inom ramen för DCA-avtalet).

7.7 Skadestånd

Regeringens bedömning: Sverige ska vid tillträde till Nato SOFA, i anslutning till artikel VIII punkten 2.f i avtalet, avge en förklaring om att staten vid skada på sådan egendom som avses i artikeln avstår från sina anspråk i de fall ersättningsbeloppet understiger 10 000 kronor.

Förklaringen om att avstå anspråk gäller även vid tillämpningen av Parisprotokollet och värdlandsstödsavtalet.

Bestämmelserna om skadestånd i artikel VIII i Nato SOFA medför inte att det finns behov av författningsändringar.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning

Artikel VIII i Nato SOFA i svensk rätt

Artikel VIII i Nato SOFA innehåller detaljerade bestämmelser om hur olika skadeståndsanspråk ska regleras. Det finns bland annat regler som anger att avtalsstaterna i vissa fall ska avstå från att kräva ersättning av varandra och hur staterna i andra fall ska reglera regresskrav som kan uppstå dem emellan. Exempelvis ska en stat avstå från ersättning för skador på egendom som staten äger och som används av dess land-, sjö eller luftstridskrafter som har orsakats av en medlem eller anställd i en annan parts styrka under Nato-verksamhet (artikel VIII punkten 1.i). För annan egendom som ägs av en stat är ersättningsfrågan beroende av bland annat värdet på den skadade egendom (se artikel VIII punkterna 2.a och 2.f).

Artikeln innehåller också regler om tredjemansskador. Det görs skillnad på skador som orsakats i respektive utanför tjänsteutövning. Enligt huvudregeln för sådana skador som uppkommit i samband med tjänsteutövning har en skadelidande tredje man rätt att rikta sitt ersättningsanspråk mot svenska staten för skador som på svenskt territorium orsakats av en annan stat eller av en medlem ur en utländsk styrka eller en civil komponent. Sverige har sedan i sin tur rätt att få ersättning av den sändande staten på visst sätt som närmare framgår av avtalet. Den rättsliga grunden för att tredje man ska kunna rikta denna typ av anspråk mot svenska staten finns i lagen (2004:1006) om

skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering.

I Parisprotokollet görs flera hänvisningar till artikel VIII i Nato SOFA, främst med förtydligande av hur den ska tillämpas när protokollet är styrande statusavtal. Av artikel 6 i protokollet framgår att de skyldigheter som följer av Nato SOFA för parter att avstå från att kräva varandra på skadestånd ska gälla både högkvarter och varje part till protokollet. När det gäller anspråk på grund av tredjemansskador som uppstått vid tjänsteutövning anges att de omfattar även anspråk som härrör från handling eller underlåtenhet av anställda i ett allierat högkvarter eller från en annan handling, underlåtenhet eller händelse som ett sådant högkvarter är rättsligt ansvarigt för.

I artikel 7.3 i världsstödsavtalet anges att utomobligatoriska anspråk som uppkommer till följd av, eller i samband med, tillämpningen av avtalet ska avgöras i enlighet med bestämmelserna i Nato SOFA respektive PFF SOFA.

I samband med att Sverige tillträdde PFF SOFA har regeringen bedömt att de regler i avtalet som bland annat innebär att Sverige åtagit sig att inte kräva andra stater på skadestånd i vissa situationer eller att regresskrav mot andra stater regleras på visst sätt inte kräver någon uttrycklig bestämmelse i svensk rätt eftersom reglerna är att anse som sådana folkrättsliga åtaganden mellan staterna som följer direkt av avtalet. PFF SOFA med det kompletterande tilläggsprotokollet innehåller i allt väsentligt samma materiella regler som Nato SOFA. Det finns inte anledning att göra någon annan bedömning när det gäller de avtal som nu är aktuella. Det krävs inte heller någon ändring av lagen om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete m.m. eftersom den är utformad så att lagen kommer att gälla också samtliga fysiska och juridiska personer som omfattas av de nu aktuella avtalen.

Inomobligatoriska anspråk, dvs. anspråk som grundar sig på avtal, omfattas inte av de aktuella statusavtalen men däremot av världsstödsavtalet.

Särskilt om artikel VIII punkten 2.f i Nato SOFA

Vid skador på statligt ägd egendom som används i Natoverksamhet av ett lands stridskrafter är huvudregeln att vardera parten står sin skada. Om det däremot handlar om skador på annan offentligt ägd egendom ska ersättning betalas. Ersättning betalas dock inte för skador som understiger ett visst belopp som varje medlemsland själv bestämmer. I artikel VIII punkten 2.f i Nato SOFA anges de belopp som de ursprungliga parterna till avtalet avstår från vid skador på egendom av det här slaget. Sverige förväntas vid tillträde till Nato SOFA uppge vilket belopp landet är berett att avstå från enligt denna artikel.

När det gäller jämförbara nordiska länder har Norge satt detta belopp till 10 000 norska kronor och Danmark till 9 670 danska kronor. Litauen, som blev medlem 2004, har angett 2 574 litas (motsvarande ca 9 100 kronor), och Nordmakedonien, som blev medlem 2020 har angett 30 085 denari (motsvarande ca 5 400 kronor). Regeringen anser vid en jämförelse även med senare tillkomna allierades beloppsgränser att det framstår som rimligt att Sverige i skadefall av det här slaget avstår från anspråk om

ersättningsbeloppet understiger 10 000 kronor. Regeringen har för avsikt att vid tillträdet till Nato SOFA avge en förklaring med denna innebörd i anslutning till artikel VIII punkten 2.f.

7.8 Hälso- och sjukvård samt tandvård

Regeringens bedömning: Bestämmelserna i Nato SOFA och Parisprotokollet om utländsk personals tillgång till hälso- och sjukvård samt tandvård vid vistelse i Sverige tillgodoses genom den svenska regleringen på området. Det finns inte behov av ytterligare lagstiftning för att Sverige ska kunna tillträda avtalen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En stor del av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot bedömningen. *Försäkringskassan* och *Sveriges Kommuner och Regioner* anser att det krävs ytterligare överväganden om hur slutsatsen att kostnader för hälso- och sjukvård inte kommer att ersättas av den sändande staten förhåller sig till bestämmelserna om rätten till vårdförmåner och återbetalning för EU- och EES-medborgare. *Läkemedelsverket* för fram att överväganden om utländsk militär sjukvårdspersonals rätt att utöva hälso- och sjukvård i Sverige även bör omfatta frågor om medhavda läkemedel och medicintekniska produkter. *Socialstyrelsen* delar promemorians bedömning att utländsk personal och dess anhörigas tillgång till omedelbar hälso- och sjukvård samt tandvård vid vistelse i Sverige tillgodoses genom regionerna men framhåller att frågan om utländsk militär sjukvårdspersonals rätt att i Sverige utöva hälso- och sjukvård inom den egna styrkan bör utredas vidare. Sveriges Kommuner och Regioner påpekar också att den nuvarande lösningen kan medföra att en främmande stats militära styrka och dess civila personal kan erbjudas olika vård beroende på vilken stat som är sändande stat och förordar i stället en enhetlig lösning i förhållande till allierade.

Skälen för regeringens bedömning

Sveriges skyldighet att tillhandahålla hälso- och sjukvård samt tandvård

Enligt artikel IX punkten 5 i Nato SOFA ska en främmande stats militära styrka och dess civila personal samt anhöriga erbjudas hälso- och sjukvård samt tandvård, inklusive sjukhusvistelse, på samma villkor som mottagarlandets personal om sådan vård inte på ett tillfredsställande sätt kan erbjudas inom styrkan. Parisprotokollet innehåller inte någon bestämmelse med uttrycklig hänvisning till denna regel men det framgår av inledningen till artikel 4 att sådana rättigheter som tillkommer en sändande stat beträffande dess styrka, civila personal samt deras anhöriga, ska tillkomma det berörda högkvarteret. Även i värdlandsstödsavtalet anges att Sverige, som värdland, ska tillhandahålla styrkan hälso- och sjukvård samt tandvård från svenska militära anläggningar på samma villkor som erbjuds svensk militär. Någon sådan vård erbjuds dock i princip inte av Försvarsmakten, utan svensk militär personal är hänvisad till samma vård som gäller för övriga personer som är bosatta i Sverige.

Inledningsvis kan det konstateras att en region enligt svensk rätt ska erbjuda en god hälso- och sjukvård samt tandvård åt den som är bosatt inom regionen. Detta följer av 8 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL, och 5 § tandvårdslagen (1985:125). Regionens vårdansvar enligt bestämmelsen i HSL avser allt som inryms i begreppet hälso- och sjukvård enligt 2 kap. 1 § samma lag, dvs. åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador, sjuktransporter samt omhändertagande av avlidna.

När det gäller EU- och EES-medborgare som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (trygghetsförordningen) är de berättigade till hälso- och sjukvård och tandvård på samma villkor och till samma kostnad som personer bosatta i Sverige (8 kap. 2 § första stycket 1 HSL och 5 a § tandvårdslagen). Rätten till läkemedelsförmåner (högkostnadsskyddet) gäller utöver bosatta i Sverige också för EU- och EES-medborgare som omfattas av trygghetsförordningen. Detta följer av 4 § första stycket 2 lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. Sverige har dock i dessa fall, precis som *Försäkringskassan* och *Sveriges Kommuner och Regioner* pekar på, möjlighet att ansöka om ersättning för kostnader som avser hälso- och sjukvård eller tandvård om kostnaderna har uppkommit till följd av trygghetsförordningen (se 4 § förordningen [2013:711] om ersättning för vissa vårdkostnader i internationella förhållanden).

För andra utländska medborgare gäller olika regler. Rätt till omedelbar hälso- och sjukvård samt tandvård gäller för alla personer som vistas i Sverige (8 kap. 4 § HSL). Det är hälso- och sjukvårdspersonalen som avgör om patienten i fråga behöver omedelbar vård eller om vården kan vänta till dess att den vårdsökande kommer till hemlandet. Om Sverige har ingått en sjukvårdskonvention eller ett annat sjukvårdsavtal med det aktuella landet kan det ha inverkan på både omfattningen av regionens vårdskyldighet och kostnaderna för vården. Om en sjukvårdskonvention eller annan överenskommelse saknas betalar patienten den verkliga vårdkostnaden.

Den redovisade regleringen gäller även för anhöriga till utländsk militär och civil personal som omfattas av avtalen.

Svensk militär personal har i Sverige rätt att få del av all vård som omfattas av de vårdskyldigheter som föreskrivs i olika författningar. Vården tillhandahålls mot föreskriven patientavgift och avgifter inom ramen för läkemedelsförmåner. Regeringen har i det tidigare lagstiftningsarbetet ansett att bestämmelsen i Nato SOFA endast ålägger Sverige, som mottagande stat, att erbjuda vård som ska vara av samma kvalitet som för svensk personal. Bestämmelsen har alltså inte ansetts ställa krav på att vården också ska erbjudas till samma kostnad som för den svenska personalen. Regeringen har vidare gjort bedömningen att det enbart torde vara omedelbar vård som kan komma i fråga när utländsk personal vistas här i landet inom ramen för de aktuella avtalen och att det därför inte funnits behov av lagstiftningsåtgärder när det gäller frågan om tillgång till vård i Sverige (jfr prop. 2004/05:7 s. 48 och 49 och prop. 2015/16:152 s. 62–64). Det finns för närvarande inte anledning att göra någon annan bedömning.

Inom ramen för ett Natomedlemskap kan det bli aktuellt att militär personal från andra medlemsstater kommer att tjänstgöra i Sverige i större omfattning och under längre tid än i dag. Om så skulle bli fallet kommer behovet av hälso- och sjukvård samt tandvård för sådan personal sannolikt att öka, även när det gäller omedelbar vård. Att utländsk personal är stationerad i Sverige under längre tid borde innebära att vård som annars hade fått vänta till dess att den vårdsökande återvänder till den sändande staten, i större utsträckning än tidigare utförs i Sverige. Om utländsk militär eller civil personal som tjänstgör i Sverige skulle få behov av mer omfattande vårdinsatser under längre tid är det dock sannolikt att personen inte kommer kunna fortsätta sin tjänstgöring här, vilket innebär att de i stället får vård i den sändande staten.

Även om möjligheten att erhålla hälso- och sjukvård och tandvård i Sverige till viss del är begränsad för militär eller civil personal och anhöriga från ett Natoland utanför EU och EES, anser regeringen att det inte finns behov av att för närvarande vidta lagstiftningsåtgärder för att Sverige ska leva upp till sina avtalsförpliktelser att tillhandahålla vård på samma villkor som erbjuds svensk militär.

Möjligheten för utländsk militär sjukvårdspersonal att på svenskt territorium utöva sjukvård inom den egna styrkan

Regeringen har i ett tidigare lagstiftningsärende uttalat att världlandsstödsavtalet inte reglerar Natos eller sändande länders rätt att föra in sjukvårdsresurser eller att utöva sjukvård i Sverige och att regeringen, om den situationen skulle bli aktuell, förutsätter att en förfrågan om detta görs i samband med inbjudan och förberedelserna till aktuell verksamhet och att den därefter kommer att prövas i behörig ordning (se prop. 2015/16:152 s. 64). Av artikel IX punkten 5 i Nato SOFA får det emellertid anses följa en rätt för den sändande staten att utöva vård inom den egna styrkan. I militära förband finns regelmässigt sjukvårdskomponenter som har till uppgift att ta hand om det skadeutfall som sker på stridsfältet. Hälso- och sjukvårdspersonal som ingår i sådana enheter kan också förväntas bedriva viss vård inom det egna förbandet. Det kan också tänkas att ett utländskt förband, särskilt om det ska verka i Sverige under en längre tid, kan ha med sig resurser och personal för att utöva hälso- och sjukvård inom styrkan.

Flera utredningar har lyft fram behovet av en översyn av regelverket på hälso- och sjukvårdsområdet för att möjliggöra för utländsk hälso- och sjukvårdspersonal och utländska hälso- och sjukvårdsresurser att verka i Sverige och för sådana resursers försörjning av materiel, bland annat i betänkandet Hälso- och sjukvårdens beredskap – struktur för ökad förmåga (SOU 2022:6). Det är av stor vikt att det internationella samarbete som Sveriges säkerhetspolitiska och militära strategi bland annat bygger på, inte minst vid ett svenskt Natomedlemskap, inte försvåras av den svenska lagstiftningen på hälso- och sjukvårdsområdet. En översyn av regelverket på hälso- och sjukvårdsområdet behövs för att möjliggöra sådant internationellt samarbete under normalläge, fredstida kris, höjd beredskap och krig.

Läkemedelsverket har inom ramen för det nu aktuella lagstiftningsärendet framhållit att överväganden om utländsk militär

sjukvårdspersonals rätt att utöva sjukvård i Sverige även bör omfatta frågor om medhavda läkemedel och medicintekniska produkter. Regeringskansliet (Socialdepartementet) beslutade den 25 september 2023 att ge en särskild sakkunnig utredare i uppdrag att bistå departementet med att analysera och lämna förslag på hur relevanta regelverk på hälso- och sjukvårdsområdet kan anpassas för att möjliggöra internationellt samarbete i Sverige under normalläge och fredstida kris samt vid höjd beredskap och då ytterst krig. Syftet är att säkerställa att den svenska lagstiftningen på hälso- och sjukvårdsområdet uppfyller de behov som finns med anledning av Sveriges internationella samarbeten på det säkerhets- och försvarspolitiska området (S 2023:E). Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 15 december 2024.

Regeringen avser därför att återkomma till frågan om möjligheten för utländsk militär hälso- och sjukvårdspersonal att på svenskt territorium utöva sjukvård inom den egna styrkan samt till frågan om försörjningen av sjukvårdsprodukter och den övriga utrustning som kan behövas för att den utländska styrkan ska kunna utöva sjukvård.

7.9 Inkomstskatt

Regeringens förslag: Privilegier i fråga om inkomstskatt ska gälla även inom ramen för Nato SOFA och Parisprotokollet i den utsträckning som följer av avtalen. Detta åstadkoms genom tillägg i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. *Skatteverket* föreslår att lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall även kompletteras på så sätt att Natohögkvarter undantas från skyldigheten att betala fastighetsskatt och fastighetsavgift.

Skälen för regeringens förslag: Inom Nato finns en allmän princip om att ett värdland som tar emot militärt stöd inte ska tjäna ekonomiskt på den verksamhet som utförs under ledning av Nato på värdlandets territorium. Principen gäller både när värdlandet befinner sig i kris eller krig och vid sådan verksamhet som sker i fredstid, till exempel vid övningar.

Av artikel X i Nato SOFA följer bland annat att perioder under vilka personal befinner sig i ett annat land inom ramen för avtalets tillämpning inte ska räknas som sådana vistelseperioder som leder till beskattning i den mottagande staten. De personalkategorier som omfattas av bestämmelsen är militär eller civil personal anställd vid ett lands försvarsmakt (medlemmar av en styrka eller en civil komponent), men inte personer som är medborgare i den mottagande staten. Dessa personalkategorier undantas i den mottagande staten från beskattning av lön och ersättningar som den sändande staten betalar till dem i denna egenskap liksom från skatt på materiell lös egendom som finns i den mottagande staten enbart på grund av deras tillfälliga vistelse där. Av Parisprotokollets artikel 7 punkten 1 framgår att samma skattebefrielse för lön som följer av nämnda bestämmelse i Nato SOFA ska gälla även för den militära och civila personal som tillhör en annan avtalsparts stridskrafter men som är placerad

vid ett Natohögkvarter. Bestämmelsen befriar dock inte en sådan anställd personal från beskattning i den stat i vilken han eller hon är medborgare. I artikelns punkt 2 finns specialregler för den särskilda kategori av civil personal som är direktanställd av Nato. I det fallet ska den lön som betalas av ett Natohögkvarter vara befriad från beskattning. En protokollspart kan dock ingå avtal med det aktuella högkvarteret om att den staten ska anställa sina medborgare och sedan placera dem vid högkvarteret. I det fallet får den staten beskatta den lön som betalas ut. Regeringen har tidigare bedömt att denna bestämmelse blir tillämplig endast i det fall ett Natohögkvarter skulle etableras i Sverige (prop. 2015/16:152 s. 61).

I samband med införandet av det kompletterande tilläggsprotokollet till PFF SOFA och värdlandstödsavtalet infördes tillägg i 7 § samt en ny bestämmelse i 8 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall, som tillförsäkrar personal som omfattas av det kompletterande tilläggsprotokollet, värdlandstödsavtalet och PFF SOFA det undantag från inkomstbeskattning som föreskrivs i artikel X Nato SOFA, eftersom det kompletterande tilläggsprotokollet liksom PFF SOFA i materiellt hänseende tillämpar artikel X i Nato SOFA. Privilegierna i fråga om inkomstskatt bör utsträckas till att även avse personal som kommer till Sverige inom ramen för Nato SOFA och Parisprotokollet. Regeringen föreslår därför att 7 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall ändras så att det uttryckligen anges att privilegier ska gälla i fråga om inkomstskatt i den utsträckning som följer av Nato SOFA samt på motsvarande sätt i 8 § samma lag för privilegier enligt Parisprotokollet.

Skatteverket anser att 8 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall bör ändras så att det uttryckligen anges att privilegier ska gälla även i fråga om statlig fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift. Av artikel 8 i Parisprotokollet följer att militära högkvarter så långt som möjligt ska vara befriade från avgifter och skatter samt att varje protokollspart ska inleda förhandlingar med högkvarter som är verksamma inom dess territorium i syfte att ingå ett avtal som genomför bestämmelsen i fråga. För det fall ett Natohögkvarter skulle etableras i Sverige kommer ett sådant särskilt avtal att förhandlas, och de lagstifningsåtgärder som krävs för att ge effekt åt innehållet vidtas.

7.10 Indirekt beskattning

Regeringens förslag: Privilegier i fråga om undantag från skatter och avgifter i vägtrafik ska gälla även inom ramen för Nato SOFA och i den utsträckning som följer av avtalet. Detta ska genomföras genom det tillägg som föreslås i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall.

Motsvarande bestämmelser i Parisprotokollet samt dess bestämmelser om skattefria förvärv av varor och tjänster ska genomföras i svensk rätt genom det tillägg som föreslås i samma lag.

Regeringens bedömning: Den nuvarande ordningen enligt vilken Försvarsmakten skattefritt tillhandahåller drivmedel, oljor och smörjmedel till andra stater får anses uppfylla Sveriges avtalsåtaganden.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget och bedömningen. *Skatteverket* framför att författningsförslaget inte är tydligt i fråga om ifall ett visst undantag från skatte- och avgiftsplikten ska tillämpas på ett allierat högkvarter enligt förordningen (2014:1564) om infrastrukturavgift på väg. *Skatteverket* bedömer även att det krävs lagstiftningsåtgärder som ger stöd för skattefria direktförvärv av bränsle samt att det behöver klargöras vilken associationsrättslig status och form ett i Sverige beläget Natohögkvarter skulle få. *Försvarsmakten* påpekar att nuvarande ordning för drivmedel, oljor och smörjmedel fungerar väl för flyg- och fartygsdrivmedel men att drivmedel för markgående fordon innebär mer administration för *Försvarsmakten*.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Fordon i trafik

Enligt artikel XI punkten 2.c i Nato SOFA ska tjänstefordon som tillhör en militär styrka eller dess civila personal vara undantagna från alla skatter som tas ut för fordon i vägtrafik, dvs. sådana skatter som tas ut för att ett fordon används i vägtrafik. Någon åtskillnad mellan skatt och avgift är inte avsedd (jfr prop. 2004/05:7 s. 42 och prop. 2015/16:152 s. 49). Bestämmelsen avser endast tjänstefordon och alltså inte fordon för en medlem i en militär styrka eller dess civila personals eget eller anhörigas personliga bruk. De skatter och avgifter som kommer i fråga är i första hand fordonsskatt enligt vägtrafikskattelagen (2006:227) och lagen (2006:228) med särskilda bestämmelser om fordonsskatt samt vägavgift enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon. Även trängselskatt enligt lagen (2004:629) om trängselskatt är exempel på en sådan skatt som omfattas av bestämmelsen.

Enligt Parisprotokollets artikel VIII punkten 2 ska ett allierat högkvarter åtnjuta samma rättigheter som en styrka åtnjuter enligt artikel XI i Nato SOFA. Det innebär att även tjänstefordon som omfattas av protokollet ska vara undantagna från samma skatter och avgifter.

I samband med utvidgningen av tillämpningen av PFF SOFA 2004 infördes ett tillägg i 7 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall som innebär att främmande staters styrkor och personal som omfattas av avtalet undantas från skatter och avgifter på det sätt som föreskrivs i Nato SOFA artikel XI punkten 2.c. Vid införandet av det kompletterande tilläggsprotokollet till PFF SOFA och värmlandstödsavtalet 2016 infördes samma rätt till undantag inom ramen för de avtalen genom bestämmelsen i 8 § samma lag.

Det undantag från skatter och avgifter för bruk av fordon i trafik som gäller inom ramen för ovan nämnda avtal föreslås utsträckas till att avse även de tjänstefordon som omfattas av Nato SOFA och Parisprotokollet.

Skatteverket anser att det inte är tydligt om 6 § förordningen om infrastrukturavgift ska tillämpas på Natohögkvarter och de styrkor och den civila personal som lyder under ett sådant högkvarter. I den paragrafen anges vissa undantag från infrastrukturavgift enligt lagen (2014:52) om infrastrukturavgifter på väg. Punkten 1 avser en bil som är registrerad på

en ägare som enligt lagen om immunitet och privilegier i vissa fall är undantagen från avgiftsskyldighet för infrastrukturavgift i Sverige. I 8 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall anges att immunitet och privilegier ska gälla i fråga om avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik. Avgiftsskyldighet för infrastrukturavgift uppstår vid färd på vissa vägvägnitt och omfattas därför av bestämmelsen i 8 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall.

Förvärv av varor och tjänster

Mervärdesskatt ska betalas till staten enligt bestämmelserna i mervärdesskattelagen (2023:200). Bestämmelsen i 10 kap. 2 § mervärdesskattelagen anger huvudregeln att leveranser av varor, tillhandahållande av tjänster, unionsinterna förvärv av varor (från länder inom EU) och import av varor (från länder utanför EU) är skattepliktiga. Lagen medger undantag i vissa fall. Med punktskatt avses sådana indirekta skatter som tas ut vid produktion, import, tillhandahållande etc. av vissa varor och tjänster i enlighet med särskilda lagar. I 3 kap. 15 § skatteförfarandelagen (2011:1244) anges 15 skatter som räknas som punktskatter i Sverige.

Nato SOFA innehåller inget åtagande för en avtalspart att medge befrielse från skatter och avgifter för den sändande statens köp av varor eller tjänster i den mottagande staten. Tvärtom anger artikel IX punkten 1 i stället att den utländska personalen får köpa varor och tjänster för eget bruk på samma villkor som medborgare i den mottagande staten. Av punkten 8 i samma artikel framgår vidare att den aktuella bestämmelsen inte kan åberopas för att åtnjuta befrielse från skatter vid anskaffning av varor som omfattas av den mottagande statens skattebestämmelser. Av artikel X framgår däremot att sådan lös egendom som en person förfogar över i den mottagande staten enbart på grund av sin tjänsteställe där ska vara befriad från skatt. Den bestämmelsen handlar dock om sådan egendom som den enskilde för med sig från hemlandet. Bestämmelsen kräver således inte att befrielse från skatt eller avgifter ska ske vid anskaffning av varor och tjänster i Sverige och som omfattas av svenska skattebestämmelser. Anskaffning av varor och tjänster i Sverige omfattas alltså av svenska skattebestämmelser. Någon justering av svensk lag har därför inte krävts i förhållande till PFF SOFA när det gäller skatter på förvärv av varor och tjänster. Däremot innehåller avtalet en bestämmelse om att mottagande stat ska tillhandahålla sändande styrkor drivmedel m.m. skattefritt (se vidare nedan).

När det gäller Parisprotokollet går avtalsåtagandet i denna del längre genom att skattefrihet ska gälla för viss anskaffning av varor och tjänster i den mottagande staten. Av artikel 8 punkten 1 framgår att befrielser från skatter och avgifter ska gälla vid upprättandet och driften av ett allierat högkvarter. De närmare villkoren ska förhandlas mellan det berörda högkvarteret och den mottagande staten. Inköpen ska vara gjorda i det gemensamma försvarets intresse och för högkvarterets officiella bruk. Vid införandet av det kompletterande tilläggsprotokollet och värdlandsstödsavtalet åstadkoms detta genom införandet av bestämmelsen i 8 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall (se prop. 2015/16:152 s. 49–58). Paragrafen föreskriver att privilegier i fråga om mervärdesskatt och punktskatter på förvärv av varor och tjänster i Sverige ska gälla för

Natohögkvarter, styrkor och personal i den utsträckning som anges i avtalen. Regeringen föreslår att bestämmelsen i 8 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall ska utsträckas till att avse privilegier i fråga om mervärdesskatt och punktskatter även inom ramen för Parisprotokollet och i den utsträckning som framgår av avtalet.

Inom EU har en harmonisering skett av reglerna om mervärdesskatt och punktskatt genom rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet) och rådets direktiv (EU) 2020/262 av den 19 december 2019 om allmänna regler om punktskatt (punktskattedirektivet). De svenska reglerna om mervärdesskatt och punktskatt bygger därför i stor omfattning på EU-direktiv och eventuella nationella undantag måste vara tillåtna enligt unionsrättens bestämmelser.

I fråga om skattefria förvärv anger mervärdesskattedirektivet undantag från skatteplikt för vissa med export likställda transaktioner, artikel 151. I punkten 1 b finns förutsättningar till skattefrihet för försäljning till vissa internationella organisationer och deras medlemmar. Denna grund har tidigare bedömts vara tillämplig för Natohögkvarter (och Natoled verksamhet inom ramen för värdlandsstödsavtalet). När det gäller punktskatt finns motsvarande undantag i punktskattedirektivets artikel 11 punkten 1 b (internationella organisationer). Det finns således ett stöd i punktskattedirektivet för undantag för Natohögkvarter. Även i mervärdesskattedirektivet finns stöd för att undanta varor och tjänster från skatteplikt om de är avsedda att användas av Natohögkvarter.

Det kan även nämnas att ett medlemskap i Nato aktualiserar ett vidare genomförande i svensk rätt av mervärdesskattedirektivets undantag från skatt som gäller för väpnade styrkor som tillhör andra stater som är medlemmar i Nato (jfr prop. 2004/05:15 s. 46, propositionen Nytt punktskattedirektiv och vissa andra ändringar, prop. 2021/22:61 s. 293 och 294 och se departementspromemorian Undantag från mervärdesskatt för väpnade styrkor inom Nato [Fi2023/02124]).

Skatteverket påpekar att det är oklart vilken associationsrättslig form ett i Sverige beläget Natohögkvarter skulle ha, och att det sannolikt skulle finnas behov av att tilldela högkvarteret ett organisationsnummer. Regeringen konstaterar att ett tilläggsavtal till Parisprotokollet behöver ingås för att ett internationellt militärt högkvarter ska kunna inrättas i Sverige, vilket framgår av inledningen till Parisprotokollet. Det finns inte något behov av att besluta om att tilldela ett Natohögkvarter organisationsnummer i och med att Sverige tillträder Parisprotokollet. Regeringen kan komma att återkomma till frågan.

Särskilt om drivmedel, oljor och smörjmedel

Enligt artikel XI punkten 11 i Nato SOFA ska den mottagande staten skattefritt tillhandahålla drivmedel, oljor och smörjmedel till den sändande statens tjänstefordon, luftfartyg och fartyg. Av Parisprotokollets artikel 8 punkten 2 framgår att de allierade högkvarteren ska åtnjuta samma rättigheter. Vidare gäller detta även de fordon, luftfartyg och fartyg som kommer till Sverige inom ramen för värdlandsstödsavtalet.

Drivmedel, oljor och smörjmedel omfattas generellt av mervärdesskatteplikt och när det gäller bränsle även av punktskatteplikt

enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi. Sedan införandet av PFF SOFA har åtagandet i den aktuella bestämmelsen genomförts så att Försvarsmakten skattefritt tillhandahåller drivmedel m.m. till de utländska styrkorna. Enligt 60 kap. 1 § skatteförfarandelagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer helt eller delvis befria en skattskyldig från skyldigheten att betala mervärdesskatt och punktskatt om det finns synnerliga skäl. Enligt 13 kap. 12 § skatteförfarandeförordningen (2011:1261) är det Skatteverket som får besluta om sådan befrielse.

När det gäller punktskatt så uppkommer ingen skyldighet till ytterligare beskattning när Försvarsmakten på detta vis överlåter bränslet till de utländska trupperna eftersom sådan eventuell punktskatt redan har erlagts av Försvarsmakten vid myndighetens inköp. Däremot kan myndighetens tillhandahållande av fartygsbränsle och drivmedel för fordon till de utländska styrkorna komma att omfattas av mervärdesbeskattning. I det fallet har man ansett att Sveriges åtagande enligt avtalet ska anses utgöra sådana synnerliga skäl att skattebefrielse, enligt 60 kap. 1 § skatteförfarandelagen, ska medges.

För en närmare beskrivning av den svenska skatteregleringen och överväganden om nuvarande ordning, se prop. 1995/96:37 s. 47–50, prop. 2004/05:7 s. 51 och prop. 2015/16:152 s. 56–58.

Det nuvarande förfarandet har inom ramen för en tillämpning av PFF SOFA ansetts vara mer praktiskt än att genom lagstiftningsåtgärder medge de utländska styrkorna rätt att själva direkt förvärva bränslet skattefritt. Förfarandet medför dock en viss merkostnad för Försvarsmakten när det gäller punktskatter. Det har tidigare bedömts få utgöra en övningskostnad som får finansieras inom befintliga ekonomiska ramar (se prop. 2015/16/152 s. 57). I departementspromemorian Undantag från mervärdesskatt för väpnade styrkor inom Nato (Fi2023/02124) föreslås att det införs bestämmelser om skattefrihet genom ansökan om återbetalning i fråga om mervärdesskatt för väpnade styrkor i en annan stat som är medlem i Nato. Det finns vidare en möjlighet till skattefrihet genom återbetalning för mervärdesskatt och punktskatter genom de förslag som lämnas ovan avseende Natohögkvarter och styrkor under sådana högkvarter. I fråga om vissa bränslen såsom flygbränslen finns möjlighet till skattefrihet direkt vid tillhandahållandet enligt andra bestämmelser.

I de fall en rätt till skattefrihet inte redan finns enligt annan lagstiftning eller kommer att finnas enligt ovan förslag, vilket främst kommer bli aktuellt i fråga om punktskatter, bedömer regeringen att den nuvarande ordningen måste vara väl så ändamålsenlig för de utländska styrkorna som att genom lagstiftningsåtgärder ge en rätt till skattefria förvärv genom en återbetalningsmodell. Regeringen bedömer sammantaget att det inte finns behov av att föreslå lagstiftningsåtgärder inom ramen för detta lagstiftningsärende för att Sverige ska kunna tillträda de nya avtalen. Mot bakgrund av vad *Skatteverket* och *Försvarsmakten* anför kan det dock finnas anledning för regeringen att återkomma till frågan om ordningen för skattefrihet i fråga om drivmedel, oljor och smörjmedel bör justeras eller förtydligas i något avseende.

7.11 Tull- och skattefrihet vid import och export

Regeringens förslag: Tullfrihet ska gälla för styrkor, personal och Natohögkvarter som omfattas av Nato SOFA och Parisprotokollet, i enlighet med villkoren i avtalen. Detta genomförs genom tillägg i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall.

Regeringens bedömning: Det finns inget behov av ändring av lagen om tullfrihet m.m., lagen om frihet från skatt vid import m.m. eller mervärdesskattelagen.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget eller bedömningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Av artikel XI i Nato SOFA följer att tull- och skattefrihet ska gälla vid tillfällig import och export av tjänstefordon samt utrustning, förråd, förnödenheter och andra varor för en styrkas eget bruk. Av Parisprotokollets artikel 8 punkten 2 framgår att de allierade högkvarteren ska ha samma rättigheter. Även Natohögkvarter ska således tillåtas att tullfritt föra in och ut tjänstefordon och annan utrustning för högkvarterens egna bruk. De styrkor och den personal som lyder under ett sådant högkvarter ska tullfritt få föra in och ut personliga ägodelar och fordon för eget bruk. Tullfriheten för medlemmar gäller dock inte medborgare i den mottagande staten, såvida de inte ingår i en annan protokollsparts stridskrafter (punkten 3).

Tullfriheten enligt ovan har när det gäller PFF SOFA och det kompletterande tilläggsprotokollet införts dels i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall, dels i lagen (1994:1547) om tullfrihet m.m. I bestämmelserna i 7 och 8 §§ lagen om immunitet och privilegier i vissa fall anges att tullfrihet gäller inom ramen för PFF SOFA, det kompletterande tilläggsprotokollet och värdlandsstödsavtalet i den utsträckning som följer av avtalen. Detta följer också av 4 § lagen om tullfrihet m.m. och 5 a § förordningen (1994:1605) om tullfrihet m.m. I den senare lagbestämmelsens tredje stycke anges att tullfrihet gäller enligt avtal som är i kraft i förhållande till Sverige för en främmande stats militära styrka eller dess personal (punkten 1), och för ett Natohögkvarter eller en styrka eller personal vid ett sådant högkvarter (punkten 2). I det fjärde stycket framgår att tullfriheten gäller för styrkor, personal och Natohögkvarter som befinner sig i landet inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering.

Tullfriheten som regleras i 7 och 8 §§ lagen om immunitet och privilegier i vissa fall bör enligt regeringens mening utsträckas till att på samma sätt gälla inom ramen för Nato SOFA och Parisprotokollet. När det gäller lagen om tullfrihet m.m. kommer de nya avtalen att omfattas av den befintliga lydelsen i 4 §.

Som tidigare nämnts reglerar Nato SOFA och Parisprotokollet både tull- och skattefrihet vid den tillfälliga importen och exporten. Skattefriheten följer i huvudsak tullfriheten. I bestämmelsen i 2 kap. 2 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. föreskrivs, med vissa undantag, att om tullfrihet för en vara som övergår till fri omsättning medges enligt bland annat lagen om tullfrihet m.m. ska även skattefrihet

medges. I 10 kap. 54 § mervärdesskattelagen anges vidare att sådan import också är undantagen från mervärdesskatteplikt. Det krävs därför inte några lagstiftningsåtgärder för att också bevilja skattefrihet i dessa fall.

7.12 Skydd mot exekutiva förfaranden

Regeringens förslag: Parisprotokollets bestämmelser om skydd mot exekutiva förfaranden som syftar till beslag eller kvarstad av högkvarterens egendom och tillgångar ska genomföras i svensk rätt. Detta åstadkoms genom den föreslagna ändringen i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Artikel XI punkten 2 i Parisprotokollet anger att exekutionsåtgärder som beslag och kvarstad får vidtas avseende allierade högkvarterers egendom eller tillgångar endast för de syften som avses i vissa angivna bestämmelser i Nato SOFA. Av hänvisningarna framgår att beslag av egendom m.m. är tillåtet endast i samband med utredning av lagöverträdelser inklusive överträdelser av lagar och förordningar avseende tullar och skatter. I andra fall får alltså beslag eller kvarstad inte ske. I värdlandsstödsavtalet finns ingen uttrycklig regel om detta men det framgår av avsnitt 3.1 att de eventuella bestämmelser som enligt till exempel Parisprotokollet är i kraft mellan Sverige och högkvarteren ska tillämpas även på den militära verksamhet som företas inom ramen för avtalet.

Beslut om beslag och kvarstad som sker i samband med brottslighet är alltså tillåtet enligt den aktuella bestämmelsen. Men när det gäller frågan om kvarstad finns det enligt svensk rätt också möjlighet att under vissa förutsättningar besluta om kvarstad på grund av en civilrättslig fordran, se bland annat 15 kap. rättegångsbalken. En sådan talan ska alltså inte få föras i fråga om tillgångar och egendom som tillhör sådana Nato-högkvarter som omfattas av protokollet och värdlandsstödsavtalet. Egendom som tillhör sändande stater omfattas dock inte av detta skydd.

Bestämmelsen gäller redan inom ramen för det kompletterande tilläggsprotokollet och värdlandsstödsavtalet och har genomförts i svensk rätt genom 8 § lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Den bestämmelsen föreslås utsträckas så att den gäller också för verksamhet inom ramen för Parisprotokollet.

7.13 Immunitet för arkiv och dokument

Regeringens förslag: Arkiv och dokument som tillhör ett Natohögkvarter ska vara okränkbara även i den utsträckning som framgår av Parisprotokollet. Detta åstadkoms genom den föreslagna ändringen i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall.

Handlingar som tillhör en främmande stats militära styrka ska omfattas av immunitet i den utsträckning som framgår av Nato SOFA och PFF SOFA. Detta åstadkoms genom en ändring i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall.

Promemorians och 2024 års promemorias förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Arkiv och dokument som tillhör ett Natohögkvarter

Artikel 13 i Parisprotokollet anger att ett allierat högkvarters arkiv och andra officiella handlingar som förvaras i lokaler som används av högkvarteret ska vara okränkbara, såvida inte högkvarteret har hävt immuniteten. Bestämmelsen kan bli tillämplig även om ett högkvarter inte upprättats i Sverige, eftersom det följer av bestämmelsen att immuniteten gäller även när en tjänsteman, som är godkänd av ett högkvarter, har officiella dokument med sig vid vistelse i Sverige.

Bestämmelsen gäller redan inom ramen för det kompletterande tilläggsprotokollet och värdlandsstödsavtalet och har för dessa syften genomförts i svensk rätt genom 8 § lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Den bestämmelsen föreslås utsträckas så att den gäller också för verksamhet inom ramen för Parisprotokollet.

Handlingar som tillhör en annan stat

Artikel XI punkten 3 i Nato SOFA innehåller en bestämmelse om att officiella handlingar under officiell försegling inte ska göras till föremål för tullkontroll, så länge kuriren som medför handlingarna har en individuell förflyttningsorder i enlighet med artikel III punkten 2b och som innehåller uppgift om kurirpostantal och intyg om att kurirposten endast innehåller officiella handlingar. Bestämmelsen gäller även enligt PFF SOFA (se artikel I) men har inte genomförts i svensk rätt. För att uppfylla såväl PFF SOFA som Nato SOFA i fråga om immunitet för handlingar bör en bestämmelse om detta införas i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall. I 7 § i den lagen regleras immunitet och privilegier i den utsträckning som anges i PFF SOFA i fråga om inkomstskatt, avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik samt import till och export från Sverige. En bestämmelse om immunitet för handlingar enligt Nato SOFA och PFF SOFA bör införas i samma paragraf.

8 Avtalet om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar

8.1 Närmare om patentavtalet

Avtalet om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar (patentavtalet) undertecknades i Paris den 21 september 1960. Det reglerar sekretesskydd för patentsökta uppfinningar som hålls hemliga med hänsyn till det nationella försvarsintresset i ett av medlemsländerna och patentsöks i ett annat medlemsland. Till patentavtalet hör en bilaga med förfarandebestämmelser. Som redovisas i avsnitt 4.3 är syftet med patentavtalet att möjliggöra ett utbyte av försvarsrelaterade uppfinningar inom ramen för Natosamarbetet.

8.1.1 De enskilda bestämmelserna

En uppfinning som hålls hemlig med hänsyn till det nationella försvarsintresset i ett medlemsland får endast patentsökas i ett annat medlemsland om det land som först tog emot patentansökan för uppfinningen, ursprungslandet, godkänner det. Ett medlemsland som mottar en patentansökan, mottagarlandet, är skyldigt att säkerställa att ansökan omfattas av sekretess, alltså hemlighålls, om ursprungslandet beslutat att sekretessbelägga den patentsökta uppfinningen med hänsyn till det nationella försvarsintresset (artikel I). Skyldigheten gäller för en ansökan av ursprungslandet eller annan sökande, om denne visar att uppfinningen hålls hemlig i ursprungslandet och att regeringen i det landet tillåter att sökanden patentsöker uppfinningen i mottagarlandet (artikel II).

Enligt förfarandebestämmelserna ska handlingarna i patentärendet skickas från ursprungslandets försvarsmyndighet på diplomatisk väg till ursprungslandets ambassad i mottagarlandet (Del A punkterna 1 och 3 [a]). Sökanden ska ha rätt att ställa ombud för sig men för att ombudet ska få företräda sökanden måste ombudet vara behörigt att få åtkomst till och ha rätt att hantera säkerhetsklassificerad information (del A punkten 3 [b]). Om ombudet har sådan behörighet ska handlingarna i ärendet lämnas ut till ombudet som därefter kan lämna in ansökan till patentmyndigheten i mottagarlandet i enlighet med mottagarlandets säkerhetsföreskrifter och praxis (del A punkten 3 [c] och [f]). Sökanden får dock lämna in patentansökan utan biträde av ett ombud om det är tillåtet enligt de nationella reglerna i mottagarlandet (del A punkten 3 [g]).

En kopia av handlingarna i patentärendet ska även lämnas till mottagarlandets försvarsmyndighet (del A punkten 4 förfarandebestämmelserna).

All korrespondens som avser ansökan, med undantag för viss korrespondens som avser betalning av avgifter med mera – och under förutsättning att korrespondensen inte innehåller någon information om uppfinningen – ska förmedlas genom samma säkra kanaler som ansökan. Officiella meddelanden som inte är säkerhetsklassificerade kan

patentmyndigheten i mottagarlandet efter egen prövning dock sända direkt till sökanden eller dennes ombud (del B förfarandebestämmelserna).

Mottagarlandet kan som villkor för säkerställandet av sekretess kräva att sökanden avstår från alla anspråk på ersättning för sådana förluster eller skador som är grundande enbart på att mottagarlandet sekretessbelägger uppfinningen (artikel III och del A punkten 5 förfarandebestämmelserna).

Mottagarlandet får upphäva sekretessen endast på begäran av ursprungslandet. Om ursprungslandet avser att häva sekretessen ska det med sex veckors varsel meddela berörda mottagarländer om detta genom behöriga försvarsmyndigheter. Ursprungslandet ska, med vederbörlig hänsyn till Natos säkerhet, i största möjliga utsträckning beakta de synpunkter som kommer in från berörda mottagarländer under fristen. Om sekretessen efter utgången av sexveckorsfristen hävs, ska ursprungslandet omedelbart underrätta mottagarländernas behöriga försvarsmyndigheter varefter dessa ska upphäva sekretessen (artikel IV patentavtalet och del C förfarandebestämmelserna).

Nationella bestämmelser om handläggning av patentansökan måste vara förenliga med förfarandebestämmelserna (del D förfarandebestämmelserna).

I patentavtalet regleras vidare möjligheten för deltagarländerna att ingå bilaterala avtal med samma syfte som patentavtalet, hur patentavtalet ska godkännas, när det träder i kraft och hur ett deltagarland kan säga upp avtalet (artiklarna V–VII). Avtalet innehåller även regler om förfarandebestämmelsernas tillämplighet och hur de ska ses över (del D och F förfarandebestämmelserna).

För att kunna tillträda patentavtalet måste medlemslandet uppfylla vissa grundläggande villkor. Dessa är att medlemslandet ska ha rättslig befogenhet att belägga uppfinningar som omfattas av avtalet med sekretess, att skyddet minst ska motsvara Natos säkerhetsskyddskrav och att medlemslandet har vidtagit nödvändiga åtgärder för att förbjuda att någon obehörigen söker patent på en nationell försvarsuppfinning, som omfattas av sekretess, i ett annat land (de inledande förfarandebestämmelserna).

8.2 Den svenska regleringen

8.2.1 Patentlagen

Bestämmelser om meddelande av patent och förfarandet vid en ansökan om patent finns i patentlagen (1967:837). Patent kan meddelas på en uppfinning som är ny, har uppfinningshöjd, dvs. skiljer sig i förhållande till vad som blivit känt dagen före patentansökan, och kan tillgodogöras industriellt (1 och 2 §§). En ansökan om svenskt patent ges in till Patent- och registreringsverket. Om verket anser att ansökan innehåller brister ska sökanden föreläggas att åtgärda dessa. När eventuell komplettering skett ges ansökan en ingivningsdag och Patent- och registreringsverket påbörjar prövningen av om patent ska meddelas. En viss tid efter ansökans ingivningsdag hålls handlingarna i ett patentärende tillgängliga för allmänheten (22 §). Om Patent- och registreringsverket efter sin prövning bedömer att patent kan meddelas ska sökanden underrättas om det (19 §).

När den föreskrivna meddelandeavgiften har betalats ska verket bifalla patentansökan och kungöra beslutet (20 §).

Ett svenskt patent kan också meddelas efter en internationell patentansökan som fullföljs eller tas upp till handläggning i Sverige. Ett patent med verkan i Sverige kan meddelas av det europeiska patentverket (EPO), ett s.k. europeiskt patent. Ett sådant patent får verkan i Sverige efter att det fått enhetlig verkan av EPO eller har validerats av Patent- och registreringsverket. Vid validering sker ingen materiell prövning av patentet. För uppfinningar av betydelse för rikets försvar finns särskilda bestämmelser (79 §).

8.2.2 Lagen om försvarsuppfinningar

De särskilda bestämmelser som avses i patentlagen om uppfinningar av betydelse för rikets försvar återfinns i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar. Lagen reglerar hemlighållande av försvarsuppfinningar. Med försvarsuppfinning avses i lagen en uppfinning som särskilt avser krigsmateriel. Hur begreppet uppfinning förhåller sig till det patenträttsliga uppfinningsbegreppet behandlas i förarbetena till lagen (se prop. 1971:138 s. 46–48). Med uppfinning som särskilt avser krigsmateriel avses en uppfinning som är speciellt inriktad på att användas som krigsmateriel eller för sådan materiel. Utanför lagens tillämpningsområde faller därmed en uppfinning som huvudsakligen är avsedd för civila ändamål, även om den också kan användas för krigsmateriel eller i övrigt är av betydelse för försvaret (samma prop. s. 47).

Regeringen får föreskriva vad som i lagen utgör krigsmateriel (1 §). Krigsmateriel definieras i förordningen (1988:563) om vad som avses med krigsmateriel i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar. Av den förordningen framgår att med krigsmateriel i lagen om försvarsuppfinningar förstås varor som är upptagna i bilagan till förordningen (1992:1303) om krigsmateriel, övrig för militärt bruk utformad materiel till skydd mot verkan av stridsmedel samt övrig för militärt bruk utformad materiel till skydd mot spaning eller andra iakttagelser. Även om krigsmaterielbegreppet i lagen om försvarsuppfinningar framför allt omfattar samma materiel som avses i lagen (1992:1300) om krigsmateriel – dvs. sådan materiel (vid sidan av tekniskt bistånd) som anges i bilagan till förordningen om krigsmateriel – är krigsmaterielbegreppet i lagen om försvarsuppfinningar alltså vidare.

En försvarsuppfinning som har tillkommit i Sverige eller tillhör en i Sverige bosatt fysisk person eller en svensk juridisk person (svensk försvarsuppfinning) får inte offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas innan det har prövats om uppfinningen ska hållas hemlig (4 §). Förbudet gäller även annan försvarsuppfinning som patentsöks i Sverige, dvs. en utländsk försvarsuppfinning (15 och 18 §§). Skillnaden är att förbudet i fråga om en svensk försvarsuppfinning gäller även om uppfinningen inte patentsöks. Frågan om hemlighållande prövas av Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar (granskningsnämnden) och Försvarets materielverk. Försvarets materielverk ska vid sin prövning samråda med Försvarsmakten (2 §).

Om patent söks på en svensk försvarsuppfinning ska Patent- och registreringsverket lämna ansökan till Försvarets materielverk för prövning av om uppfinningen ska hållas hemlig (5 § första stycket). Den som vill offentliggöra eller på annat sätt röja en svensk försvarsuppfinning, på vilken patent inte har sökts, ska ansöka om en sådan prövning hos Försvarets materielverk. Det gäller även den som vill söka patent på en svensk försvarsuppfinning genom att till en annan mottagare än Patent- och registreringsverket ge in en internationell eller europeisk patentansökan (5 § andra stycket).

Om Försvarets materielverk vid sin prövning bedömer att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig ska ärendet tillsammans med ett motiverat yttrande överlämnas till granskningsnämnden för slutlig prövning. Om granskningsnämnden delar bedömningen ska nämnden besluta att uppfinningen inte får offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas (6 §).

Nämnden ska på ansökan eller när det finns annan anledning pröva om beslutet om hemlighållande ska bestå. En omprövning av beslutet om hemlighållande ska alltid ske inom ett år från det att beslutet meddelades eller senast prövades. Före prövningen ska nämnden överlämna ärendet till Försvarets materielverk för prövning. Om Försvarets materielverk anser att uppfinningen inte ska vara hemlig ska verket upphäva beslutet. I annat fall ska ärendet, tillsammans med ett motiverat yttrande från verket, överlämnas till granskningsnämnden för slutlig prövning (8 §).

Om patent söks på en utländsk försvarsuppfinning ska Patent- och registreringsverket lämna ansökan till Försvarets materielverk för prövning av om uppfinningen ska hållas hemlig (15 §).

Om en utländsk försvarsuppfinning är hemlig i en annan stat och det finns en överenskommelse mellan Sverige och den staten om att patent får sökas på uppfinningen i Sverige under förutsättning att den hålls hemlig här, ska Försvarets materielverk besluta att uppfinningen ska hållas hemlig även i Sverige (16 § första stycket). Någon sakprövning ska alltså inte ske i dessa fall. Om uppfinningen inte omfattas av en sådan överenskommelse och verket anser att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig, ska slutlig prövning ske på det sätt som anges i 6 § (16 § andra stycket). Det kan handla om den situationen att försvaret vill köpa materiel från ett land som Sverige inte har ingått något samarbetsavtal med, men vars regering godkänner export hit under förutsättning att uppfinningen hålls hemlig (se prop. 1971:138 s. 61).

När en utländsk försvarsuppfinning som omfattas av ett beslut om hemlighållande enligt 16 § upphör att vara hemlig i den andra staten får Försvarets materielverk häva beslutet. Om verket bedömer att uppfinningen av särskilda skäl även fortsättningsvis bör hållas hemlig ska myndigheten tillsammans med ett yttrande överlämna ansökan till granskningsnämnden för slutlig prövning (17 §).

Ett beslut om hemlighållande av en svensk eller utländsk försvarsuppfinning medför att en patentansökan som är klar för att kungöras enligt 19 § patentlagen ska förklaras vilande i avvaktan på att beslutet upphävs (12 § första stycket och 18 §).

En svensk försvarsuppfinning som ska hållas hemlig enligt lagen får endast patentsökas i en annan stat efter godkännande från den svenska

regeringen och under förutsättning att uppfinningen hemlighålls även i den staten (10 §).

Om ett beslut meddelas om att en svensk eller utländsk uppfinning ska hållas hemlig, utgår skälig ersättning av allmänna medel för den skada som uppkommer genom beslutet (14 § första stycket och 18 §). Om en svensk eller utländsk försvarsuppfinning är av väsentlig betydelse för försvaret kan staten besluta att uppfinningen får nyttjas för dess räkning eller att rätten till uppfinningen ska avstås till staten (13 och 18 §§). I dessa situationer utgår ersättning av allmänna medel även för den ytterligare skada som det beslutet medför (14 § andra stycket och 18 §).

Förbudet mot att offentliggöra eller på något annat sätt obehörigen röja en svensk eller utländsk försvarsuppfinning som ska hållas hemlig enligt lagen är straffsanktionerat i brottsbalken (20 kap. 3 §). Förbudet mot att i en annan stat ansöka om patent på en svensk försvarsuppfinning, utan regeringens godkännande, är straffsanktionerat i lagen (se 21 §).

Den som yrkesmässigt utnyttjar en patentsökt svensk eller utländsk försvarsuppfinning som hemlighålls enligt lagen ska, om patent meddelas på uppfinningen, betala skälig ersättning för utnyttjandet samt ersättning för ytterligare skada, om han eller hon hade vetskap om patentansökan (22 §).

Av 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) framgår att särskilda regler om sekretess gäller för försvarsuppfinningar, så kallad försvarssekretess. Enligt lagen om försvarsuppfinningar gäller sådan sekretess i mål och ärenden för uppgifter som enligt 4 eller 18 §§ eller till följd av ett beslut om sekretess enligt 6 eller 16 §§ inte får offentliggöras eller obehörigen röjas. Vissa i offentlighets- och sekretesslagen uppräknade bestämmelser är tillämpliga i sådana fall (19 §).

Slutligen innehåller lagen bestämmelser om överklagande och behörig domstol (23 och 24 §§).

8.2.3 Internationella överenskommelser

Sverige har ingått bilaterala överenskommelser med andra länder om sekretesskydd av patentsökta uppfinningar. Det rör sig om överenskommelser med Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien, Tyskland och USA. Överenskommelserna omfattar samma typ av uppfinningar som patentavtalet och innehåller i allt väsentligt likadana bestämmelser om förfarandet vid begäran om och upphörande av sekretess.

8.3 Godkännande av patentavtalet

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner avtalet om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar (patentavtalet).

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Sverige förväntas som Natomedlem att tillträda patentavtalet. Genom att tillträda avtalet ökar Sveriges möjligheter till försvarssamarbete med fler länder än i dag. Avtalet underlättar för Sverige att medverka i ett utbyte av försvarsrelaterade uppfinningar inom ramen för Natosamarbetet. Avtalet förutsätter ändringar i lagen om försvarsuppfinningar. Riksdagens godkännande av avtalet krävs därför (10 kap. 3 § första stycket 1 regeringsformen).

8.4 Lagändringar med anledning av Sveriges tillträde till patentavtalet och vissa befintliga avtal

8.4.1 Lagen om försvarsuppfinningars tillämpningsområde utvidgas i fråga om utländska försvarsuppfinningar

Regeringens förslag: Tillämpningsområdet för lagen om försvarsuppfinningar utvidgas till att omfatta utländska uppfinningar som Sverige behöver kunna hemlighålla enligt Sveriges internationella överenskommelser om hemlighållande av patentsökta och försvarsrelaterade uppfinningar även om de inte avser krigsmateriel.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Svenska Patentbyråers Förening ställer sig generellt positiv till förslaget men påpekar att det riskerar att leda till en ökad börda för svenska myndigheter då de kommer att behöva hantera ansökningar av mer civil natur. Enligt föreningen medför också det förhållandet att patentavtalet inte harmoniserar vilka uppfinningar som ska hållas hemliga en risk för snedvriden konkurrens inom Nato. Utan en teknisk definition av vilka uppfinningar som omfattas av patentavtalet blir det enligt föreningen i praktiken fritt fram att klassa vad som helst som hemligt för rikets säkerhet. *AIPPI Sverige* ser inte på ett principiellt plan något hinder mot förslaget, men framhåller att det är svårt att överblicka konsekvenserna och pekar på vissa gränsdragningsfrågor. *Säkerhets- och försvarsföretagen* anser att det finns problem med begreppet nationella försvarsintresset. Föreningen påpekar vidare att det är oklart vad som utgör en svensk respektive utländsk försvarsuppfinning och att det utifrån promemorian inte går att värdera konsekvenserna av förslaget. Även *Svenskt Näringsliv* anser att det är svårt att överblicka konsekvenserna av förslaget och menar att skillnaden kan leda till gränsdragningsfrågor.

Skälen för regeringens förslag: Lagen om försvarsuppfinningar är tillämplig på uppfinningar som särskilt avser krigsmateriel. Som redovisas i avsnitt 8.2.2 regleras vad som avses med krigsmateriel framför allt i bilagan till förordningen (1992:1303) om krigsmateriel. Redan i samband med införandet av den nuvarande lagen om försvarsuppfinningar diskuterades att begreppet krigsmateriel kunde variera mellan olika länder och att det kunde finnas utländska uppfinningar av intresse för det svenska

försvaret som därmed inte kunde hemlighållas med stöd av lagen (se prop. 1971:138 s. 22). Eftersom den begränsningen av lagen inte hade gett upphov till några påtagliga nackdelar ansåg dock lagstiftaren att det inte fanns behov av att föreslå särskilda regler för utländska försvarsuppfinningar (se prop. 1971:138 s. 32).

Den svenska definitionen av krigsmateriel i förordningen om krigsmateriel har därefter anpassats till bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen och omfattar de produkter som regleras i direktivet (se propositionen Genomförande av direktiv om överföring av krigsmateriel, prop. 2010/11:112).

De uppfinningar som ett medlemsland är skyldigt att hemlighålla enligt patentavtalet är uppfinningar som hålls hemliga i ursprungslandet med hänsyn till det nationella försvarsintresset. Avtalets tillämpningsområde är alltså inte kopplat till vissa produkter eller typer av uppfinningar utan till att uppfinningen är hemlig i ursprungslandet. Även om definitionen av krigsmateriel är vid och baserad på EU-lagstiftning kan det därmed inte uteslutas att patentavtalet kan komma att träffa fler uppfinningar än de som omfattas av den svenska definitionen. För att Sverige ska uppfylla sina åtaganden enligt patentavtalet behöver därför tillämpningsområdet för lagen utvidgas till att omfatta uppfinningar som Sverige kan bli skyldigt att hemlighålla enligt patentavtalet även om de inte avser krigsmateriel.

Regeringen föreslår därför att definitionen av utländsk försvarsuppfinning utvidgas till att även avse uppfinning som är hemlig med hänsyn till det nationella försvarsintresset i en annan stat och på vilken patent enligt överenskommelse mellan Sverige och den staten får sökas under förutsättning att uppfinningen hålls hemlig här.

Att uppfinningen ska hållas hemlig med hänsyn till det nationella försvarsintresset är ett uttryck som är direkt hämtat från patentavtalet och det ligger nära uttrycken i de övriga överenskommelser som Sverige har ingått på området. Som *Säkerhets- och försvarsföretagen* påpekar ligger begreppet även nära det EU-rättsliga begreppet nationell säkerhet. Eftersom den föreslagna ändringen inte har sin grund i den EU-rättsliga regleringen är det enligt regeringens bedömning lämpligare att använda begreppet det nationella försvarsintresset.

I samband med lagens införande konstaterades att lagen uppställer ett straffsanktionerat förbud mot offentliggörande av försvarsuppfinningar och det ansågs därför nödvändigt att lagens tillämpningsområde kunde fastställas så exakt som möjligt (se prop. 1971:38 s. 32). Samma överväganden gör sig gällande även i dag. Mot den bakgrunden, och då patentavtalet enbart ställer krav på att Sverige ska hemlighålla utländska försvarsuppfinningar, anser regeringen att utvidgningen av lagens tillämpningsområde enbart ska omfatta utländska försvarsuppfinningar.

De nya bestämmelserna innebär att det kommer att bli en skillnad mellan vad som kan utgöra en svensk respektive en utländsk försvarsuppfinning. Flera remissinstanser påpekar att det är svårt att överblicka konsekvenserna av förslaget och menar att skillnaden kan leda till gränsdragningsproblem. *AIPPI Sverige* nämner som exempel att gränsdragningsproblem kan uppstå om det rör sig om en uppfinning som inte avser krigsmateriel och innehas av flera personer varav enbart en är

bosatt i Sverige. Organisationen pekar på att om uppfinningen i fråga anses utgöra en utländsk försvarsuppfinning kan den hemlighållas, vilket inte hade varit fallet om den ansetts vara en svensk försvarsuppfinning.

De grundläggande förutsättningarna för att hemlighålla en utländsk försvarsuppfinning kommer fortsatt att vara att den inte utgör en svensk försvarsuppfinning och att den är hemlig i en annan stat. När det gäller den gränsdragningsproblematik som *AIPPI Sverige* pekar på kan regeringen konstatera att en uppfinning som inte avser krigsmateriel inte kan utgöra en svensk försvarsuppfinning. Detsamma gäller en försvarsuppfinning som tillhör flera personer, av vilka någon är utländsk. Däremot kan sådana uppfinningar betraktas som utländska försvarsuppfinningar, och hemlighållas i Sverige om övriga förutsättningar för det är uppfyllda. Mot denna bakgrund ser inte regeringen att själva definitionen kommer att leda till gränsdragningsproblem.

Svenska patentbyråernas förening pekar även på att det kan leda till konkurrensnackdelar att definitionen av vilka uppfinningar som kan hemlighållas med stöd av patentavtalet kan variera mellan olika Natoländer. Typiskt sett torde dock också andra medlemsländer vara restriktiva med att hemlighålla försvarsuppfinningar som samhället kan tillgodogöra sig även för civila ändamål och regeringen förutser inte någon större ökning av ansökningar av mer civil natur med anledning av utvidgningen. Eftersom regeringens förslag inte innebär en möjlighet att hemlighålla svenska försvarsuppfinningar som avser annat än krigsmateriel kommer den eventuella skillnaden mellan olika länders lagstiftning, enligt regeringens bedömning, i vart fall, inte leda till några konkurrensnackdelar för svenska uppfinnare.

Som redovisas i avsnitt 8.2.2 gäller bestämmelserna om statens rätt att nyttja eller överta en försvarsuppfinning samt bestämmelserna om rätt till skälig ersättning även för utländska försvarsuppfinningar. Regeringen instämmer i förslaget i promemorian att det inte finns skäl att behandla de försvarsuppfinningar som omfattas av patentavtalet annorlunda. Frågan om det finns anledning att införa särskilda regler om att det i det enskilda fallet ska få krävas att uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare ska avstå från rätten till ersättning för hemlighållandet behandlas i avsnitt 8.4.3.

8.4.2 Sverige uppfyller de grundläggande förutsättningarna enligt patentavtalet

Regeringens bedömning: Den svenska regleringen för hemlighållande av försvarsuppfinningar uppfyller de grundläggande kraven på sekretesskydd som följer av patentavtalet.

Uppfinningar som överförs med stöd av patentavtalet kommer kunna omfattas av säkerhetsskyddslagens regler och kommer då att delas in i minst motsvarande säkerhetsskyddsklass som i ursprungslandet.

Det nuvarande regelverket i säkerhetsskyddslagen uppfyller de säkerhetskrav som patentavtalet ställer på ombud i ärenden enligt avtalet.

Kraven i patentavtalet motsvarar den svenska regleringen när det gäller att det är straffbart att söka patent på en svensk försvarsuppfinning i ett annat land utan regeringens godkännande.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot bedömningen.

Sveriges IP-ombuds Samfund framför att auktorisationen av patentombud enligt lagen (2010:1052) om auktorisation av patentombud borde vara relevant i sammanhanget.

Skälen för regeringens bedömning

Hemlighållande av försvarsuppfinningar

Av patentavtalet följer att Sverige på begäran av ursprungslandet är skyldigt att hemlighålla en patentansökan som Sverige tar emot om uppfinningen omfattats av avtalet. Sverige får inte heller häva hemlighållandet innan sekretessen hävts i ursprungslandet (se avsnitt 8.1.1).

Som redovisas i avsnitt 8.2.2 kan en utländsk försvarsuppfinning som patentsöks i Sverige, under vissa förutsättningar, hållas hemlig efter beslut av Försvarets materielverk och granskningsnämnden (6 och 16 §§ lagen om försvarsuppfinningar). Innan en sådan prövning har gjorts råder ett förbud mot att offentliggöra eller på annat sätt obehörigen röja uppfinningen (4 och 18 §§). Att röja en uppfinning som ska hållas hemlig enligt lagen är straffbart enligt 20 kap. 3 § brottsbalken. Förbudet gäller tills det att Försvarets materielverk häver beslutet om hemlighållande, vilket får ske först efter det att ursprungslandet hävt sin sekretess (17 §).

Som beskrivs i avsnitt 8.2.2 gäller sekretess i ärenden enligt lagen för uppgifter som enligt 4 eller 18 § eller till följd av beslut enligt 6 eller 16 § inte får offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas.

För utländska försvarsuppfinningar som omfattas av en internationell överenskommelse följer alltså redan av den gällande lagstiftningen att Försvarets materielverk, utan en föregående sakprövning, ska besluta om att hemlighålla uppfinningen och att ett sådant beslut gäller fram till dess beslutet om att uppfinningen ska vara hemlig hävs i ursprungslandet. Genom den ändring om utvidgat tillämpningsområde för lagen om försvarsuppfinningar som föreslås i avsnitt 8.4.1 kommer alla uppfinningar som kan komma att omfattas av patentavtalet att hanteras på

detta sätt, vilket medför att Sverige kommer att uppfylla de krav som ställs på hemlighållande enligt patentavtalet.

Förhållandet till säkerhetsskyddslagens bestämmelser

Innehållet i en patentansökan som avser en utländsk försvarsuppfinning kommer att vara av sådan natur att det kan omfattas av säkerhetsskyddslagens (2018:585) bestämmelser. Av patentavtalet följer en skyldighet för mottagarlandet att tilldela handlingarna en säkerhetsskyddsklassificering som minst motsvarar den som de tilldelats i ursprungslandet. Det följer av 2 kap. 5 § säkerhetsskyddslagen att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som omfattas av ett internationellt åtagande om säkerhetsskydd ska delas in i säkerhetsskyddsklass, om de inte redan har klassificerats av en annan stat eller en mellanfolklig organisation. Indelningen i säkerhetsskyddsklass ska i sådant fall göras utifrån den skada som ett röjande av uppgiften kan medföra för Sveriges förhållande till en annan stat eller mellanfolklig organisation. När klassificeringen i sådana fall som omfattas av patentavtalet redan skett i ursprungslandet kommer dessa handlingar omfattas av säkerhetsskyddslagens regler och då tilldelas minst motsvarande nivå på säkerhetsskyddsklassificering som i ursprungslandet. Sverige uppfyller därmed kraven enligt patentavtalet.

Ombud i ärenden som omfattas av patentavtalet

En myndighet som delar säkerhetsskyddsklassificerad information med ett ombud, i aktuellt fall information om den patentsökta uppfinningen, måste säkerställa att säkerhetsskyddslagens krav upprätthålls även hos ombudet. Ett ombud för sökanden kommer i dessa fall också att behöva vara säkerhetsprövad eftersom ombudet inte kommer att omfattas av undantaget från kravet på säkerhetsprövning i 3 kap. 1 § säkerhetsskyddslagen, som enbart gäller ombud eller offentliga försvarare som uppträder vid domstol. Det svenska regelverket är därför förenligt med patentavtalets bestämmelser.

Utöver dessa regler finns det även i lagen (2010:1052) om auktorisation av patentombud bestämmelser om vilka krav ett ombud ska uppfylla för att kunna auktoriseras som patentombud.

Förbud mot att obehörigen ansöka om patent på en svensk försvarsuppfinning utomlands

En förutsättning för att kunna tillträda patentavtalet är att Sverige har regler som hindrar att någon obehörigen i ett annat land söker patent på en svensk försvarsuppfinning som hemlighålls i Sverige.

Som redovisas i avsnitt 8.2.2 är det enligt lagen om försvarsuppfinningar straffrättsligt sanktionerat att, utan regeringens godkännande, ansöka om patent utomlands på en svensk försvarsuppfinning som hålls hemlig i Sverige. Sverige uppfyller därför även i denna del de grundläggande kraven som ställs för att Sverige ska kunna tillträda avtalet.

8.4.3 Försvarets materielverk ges möjlighet att kräva att sökanden i vissa fall avstår sin rätt till ersättning för hemlighållande

Regeringens förslag: Försvarets materielverk ska som förutsättning för att en utländsk försvarsuppfinning ska hållas hemlig här, få kräva att uppfinnaren eller uppfinnarens rättsinnehavare avstår från rätten till skälig ersättning av allmänna medel för den skada som uppkommer genom beslutet, om det följer av en överenskommelse mellan Sverige och staten i fråga.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker eller har ingen invändning mot förslaget. *Svenska patentbyråers förening* framför att motiveringen av förslaget är bristfällig och efterlyser en mer omfattande genomlysning av effekterna av förslaget för en utländsk sökande. Föreningen efterfrågar särskilt en jämförelse med Norge och Danmark som såvitt framkommit saknar regler som motsvarar förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Om ett beslut meddelas om att en utländsk försvarsuppfinning ska hållas hemlig i Sverige, lämnas skälig ersättning av allmänna medel för den skada som uppkommer genom beslutet (14 § första stycket och 18 § lagen om försvarsuppfinningar). Bestämmelserna tar i första hand sikte på uppfinnaren eller uppfinnarens rättsinnehavare men rätt till ersättning kan även tillkomma någon annan som lider skada på grund av beslutet (se prop. 1971:138 s. 58 och 59). Eftersom en förutsättning för ett beslut om hemlighållande av en utländsk försvarsuppfinning är att uppfinningen redan är hemlig i en annan stat, medför dock ett sådant beslut normalt sett inte någon skada för uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare (se prop. 1971:138 s. 62). Enligt lagen om försvarsuppfinningar kan staten i undantagsfall besluta om ett fortsatt hemlighållande efter det att sekretessen hävts i ursprungslandet (17 §). I de fallen har en utländsk uppfinnare eller dennes rättsinnehavare typiskt sett rätt till skälig ersättning (jfr prop. 1971:138, s. 62 och 63).

Som redovisas i avsnitt 8.1.2 ger patentavtalet Sverige, som mottagare av en patentansökan som ska hemlighållas här, rätt att kräva att sökanden avstår sin rätt till ersättning för den skada som kan uppkomma genom beslutet om hemlighållande. Den möjligheten har Sverige även enligt flera av de nu gällande överenskommelserna på försvarsområdet.

Som framgått förutsätter patentavtalet att det redan finns ett beslut om hemlighållande av försvarsuppfinningen i en annan stat. Ett efterföljande beslut om hemlighållande i Sverige bör därför, som utgångspunkt, inte medföra någon skada för uppfinnaren eller uppfinnarens rättsinnehavare varför det i de flesta fall inte skulle bli aktuellt med någon ersättning.

Som redovisas i promemorian förekommer det redan i dag att uppfinnaren eller uppfinnarens rättsinnehavare avstår sin rätt till ersättning med stöd av befintliga överenskommelser på området.

Eftersom detta är en ordning som redan följer av Sveriges internationella överenskommelser och är något som Sverige kan tillämpa med stöd av patentavtalet, instämmer regeringen i promemorians förslag att det i lagen ska förtydligas att Försvarets materielverk ska kunna begära att uppfinnaren eller rättsinnehavaren avstår sin rätt till skälig ersättning för

skada som uppkommer genom hemlighållandet. Den bedömningen gäller även med beaktande av att Danmark och Norge – som lyfts fram av *Svenska patentbyråers förening* – valt att inte utnyttja denna möjlighet. Som redovisas i promemorian kommer ett sådant avstående inte att omfatta skada som uppkommer genom ett fortsatt hemlighållande när uppfinningen inte längre är hemlig i ursprungslandet (Ds 2023:22 s. 122).

8.4.4 Yttrande från en annan stat i vissa fall

Regeringens förslag: Innan ett beslut om hemlighållande av en svensk försvarsuppfinning upphävs, ska den stat i vilken uppfinningen hemlighålls ges tillfälle att yttra sig över om uppfinningen även fortsättningsvis bör hållas hemlig.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker eller har inga invändningar mot promemorians förslag. *Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar* och *Säkerhets- och försvarsföretagen* anser att det i den föreslagna bestämmelsen bör tydliggöras vilken myndighet som ska inhämta nu aktuellt yttrande. Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar föreslår vidare att Försvarets materielverk ska ansvara för inhämtande av yttrandet. *Försvarets materielverk* föreslår att Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar och Försvarets materielverk ska få beakta synpunkter från andra stater redan första gången det görs en bedömning av behovet av sekretess.

Skälen för regeringens förslag

Yttrande från en annan stat i vissa fall

Enligt lagen om försvarsuppfinningar får patent på en svensk försvarsuppfinning som ska hållas hemlig här endast sökas i ett annat land om den svenska regeringen godkänner det och uppfinningen hålls hemlig i mottagarlandet (10 §). Även i dessa fall omfattas den svenska försvarsuppfinningen av kravet på årlig omprövning av beslutet om hemlighållande (8 §). Om det vid en sådan prövning framkommer att det inte längre finns skäl att hemlighålla uppfinningen, ska beslutet upphävas. Patentavtalet, och flera av de tidigare ingångna överenskommelserna, medför dock en skyldighet för ursprungslandet, dvs. Sverige, att låta de länder yttra sig i vilka patent med stöd av överenskommelserna söks, innan hemlighållandet hävs. Denna skyldighet är inte reglerad i lagen om försvarsuppfinningar. Regeringen instämmer i promemorians förslag att en sådan skyldighet bör framgå av lagen.

De myndigheter som kan besluta om upphävande av ett beslut om hemlighållande av en försvarsuppfinning och som omfattas av det föreslagna kravet är Försvarets materielverk och granskningsnämnden. *Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar* och *Säkerhets- och försvarsföretagen* anför att det i lagen bör pekas ut vilken myndighet som har ansvaret för inhämtandet. Nämnden föreslår att ansvaret ska läggas på Försvarets materielverk eftersom det är verket som förser nämnden med underlag inför nämndens omprövning av ett beslut om hemlighållande.

Av den aktuella bestämmelsen framgår att frågan om upphävande av ett beslut om hemlighållande av en svensk försvarsuppfinning kan beslutas av antingen Försvarets materielverk eller Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar. Försvarets materielverk ska, som nämnden påpekat, förse nämnden med ett motiverat yttrande i de fall Försvarets materielverk gjort bedömningen att uppfinningen fortsatt ska hemlighållas. Försvarets materielverk torde i dessa fall inte ha haft anledning att låta andra berörda stater yttra sig. Om ansvaret för att låta en annan stat yttra sig enbart läggs på Försvarets materielverk kommer myndigheten inför varje årlig omprövning, även i de fall myndigheten inte anser att de finns skäl att häva ett beslut, behöva låta övriga berörda länder få möjlighet att yttra sig. Detta skulle då motiveras av att granskningsnämnden vid sin slutliga prövning ska ha möjlighet att häva beslutet. En sådan ordning framstår inte som ändamålsenlig. Ansvaret för att ge andra berörda länder möjlighet att yttra sig bör därför, i likhet med promemorians förslag, ligga på den myndighet som avser att häva ett beslut.

Synpunkter från andra stater

Om ett annat Natoland, inom ramen för patentavtalet, fått del av en svensk försvarsuppfinning och Sverige inhämtat det landets syn på att Sverige överväger att häva hemlighållandet ska Sverige enligt patentavtalet ta skäligen hänsyn till det landets eventuella synpunkter i fråga om hemlighållandet.

Förutsättningarna för ett fortsatt hemlighållande av en svensk försvarsuppfinning är att det alltjämt är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig. Om Sverige som ett led i ett militärt samarbete tillåtit att patent sökts på uppfinningen i en annan stat bör den statens invändningar som utgångspunkt kunna leda till slutsatsen att ett hemlighållande fortsatt är av väsentlig betydelse för försvaret. Mot den bakgrunden instämmer regeringen i promemorians bedömning att patentavtalet i den delen inte bör föranleda någon lagändring.

Försvarets materielverk föreslår att myndigheten och granskningsnämnden redan när de första gången prövar om en försvarsuppfinning ska hemlighållas ska få beakta synpunkter från andra länder. Att låta andra länder yttra sig innan det beslutas om hemlighållande av en försvarsuppfinning är inte en skyldighet som följer av patentavtalet och frågan om en sådan möjlighet ändå bör införas faller utanför detta lagstiftningsärende. Regeringen föreslår därför inte någon sådan ändring.

8.4.5 Hanteringen av patentansökningar som tas emot av Sverige med stöd av patentavtalet

Regeringens bedömning: Vid ett tillträde till patentavtalet bör Sverige anmäla Försvarets materielverk, Patentenheten, som behörig försvarsmyndighet och som den nationella myndighet som ska ta emot en anmälan om upphävande av sekretess. Patent- och registreringsverket bör anmälas som nationellt patentverk och särskild avdelning för den typ av uppfinningar som omfattas av avtalet.

Det finns redan i dag en ordning för hantering av patentansökningar av utländska försvarsuppfinningar som innebär att ansökan lämnas in till Patent- och registreringsverket för att sedan överlämnas till Försvarets materielverk för prövning av om uppfinningen ska hållas hemlig. Den ordningen är förenlig med patentavtalet.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Som redovisats i avsnitt 8.1.1 innehåller patentavtalet förfaranderegler för hur en patentansökan som omfattas av patentavtalet ska hanteras. Den ordning som gäller för utländska försvarsuppfinningar, och som kommer att gälla för alla uppfinningar enligt patentavtalet, innebär att en sådan ansökan ska lämnas in till Patent- och registreringsverket, som i sin tur ska överlämna den till Försvarets materielverk för prövning av frågan om hemlighållande. Genom befintliga överenskommelser på området har Patent- och registreringsverket lång erfarenhet av att ta emot handlingar i patentärenden via diplomatiska kanaler. Den nuvarande ordningen är förenlig med patentavtalet och det saknas skäl att ändra den.

Försvarets materielverk, Patentenheten, bör pekas ut som behörig försvarsmyndighet och som den nationella myndighet som ska ta emot en anmälan om upphävande av sekretess enligt patentavtalet. Vidare bör Patent- och registreringsverket pekas ut som nationellt patentverk och särskild avdelning för mottagande av patentansökan.

9 Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål

9.1 Närmare om avtalet

Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål undertecknades i Bryssel 1970 och reglerar skyldigheter i samband med sådant utbyte dels mellan medlemsstaterna, dels mellan medlemsstaterna och Natos organisation. Syftet med avtalet är skapa en form för överföring av skyddad teknisk information mellan medlemsstaterna och att säkerställa ett tillräckligt skydd för ägaren av den tekniska informationen.

9.1.1 De enskilda bestämmelserna

Avtalsbestämmelser

Artikel I innehåller definitioner av olika begrepp i avtalet, till exempel för försvarsändamål, äganderättsligt skyddad teknisk information och Natoorgan.

Av artikel II punkten a framgår att när teknisk information för försvarsändamål överförs från en medlemsstat eller Nato till en annan medlemsstat eller Nato med stöd av avtalet, ska mottagarna vara skyldiga att skydda informationen som äganderättsligt skyddad teknisk information som lämnats i förtroende. Mottagaren ska behandla informationen i enlighet med de villkor som uppställts av avsändaren och agera i enlighet med dessa för att förhindra att informationen överförs till någon annan, publiceras, används obehörigen eller behandlas på något annat sätt som sannolikt skulle orsaka skada för ägaren. Mottagaren kan, om den önskar ändra villkoren, skicka en begäran om det till avsändaren om inte annat har avtalats. I artikel II punkten b regleras hur berörda parter ska agera om den översända skyddade tekniska informationen sedan tidigare är i mottagarens besittning.

I artikel III punkten a finns regler om ekonomisk kompensation till ägaren av den tekniska informationen i vissa fall. Där framgår att om mottagaren av den äganderättsligt skyddade tekniska informationen eller någon som mottagaren lämnat ut informationen till obehörigen lämnat ut eller använt informationen och ägaren av informationen därigenom lidit skada ska mottagaren kompensera ägaren för detta. För det fall mottagaren är en medlemsstat ska ersättningen betalas i enlighet med de nationella reglerna i mottagarlandet. Ersättningen ska antingen betalas direkt till ägaren av informationen eller till avsändaren om den senare ersatt ägaren. I det senare fallet ska storleken på det belopp mottagaren ska betala inte påverkas av vilken ersättning avsändaren betalat till informationsägaren, om inte något annat överenskommit.

Av artikel III punkten b framgår att mottagarna och avsändarna, i den mån det är förenligt med deras respektive säkerhetskrav, ska tillhandahålla varandra all tillgänglig bevisning och information samt på andra lämpliga sätt hjälpa varandra att fastställa skadan och ersättning. Parterna till avtalet eller ett berört Natoorgan kan begära att en rådgivande kommitté ska utses för att utreda och undersöka bevis för att rapportera till de berörda parterna om den eventuella skadans orsak, art och omfattning (artikel III punkten c). Avtalet påverkar inte den rätt som en skadelidande kan ha gentemot någon part i avtalet (artikel III punkten d).

I artikel IV regleras att parterna inom ramen för Nordatlantiska rådet ska utveckla förfaranden för genomförandet av avtalet.

Avtalet ska inte påverka redan befintliga säkerhetsåtaganden mellan parterna i avtalet, och mottagaren ska klassificera den tekniska informationen enligt minst samma säkerhetsnivå som fastställts av avsändaren (artikel V). Inte heller ska avtalet hindra parterna från att fortsätta tillämpa tidigare ingångna avtal eller ingå nya avtal med varandra för samma ändamål. Det ska inte heller påverka tillämpningen av det redan ingångna patentavtalet, Natos avtal om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar undertecknat i Paris den 21 september 1960 (artikel VI). Avtalet är inte tillämpligt på överföring av

teknisk information om kärnenergi (artikel VII). I artikel VIII och IX regleras hur avtalet ingås och sägs upp.

Förfaranden

Bestämmelserna om förfaranden är tillämpliga när teknisk information överförs inom ramen för avtalet, när sådan information används eller lämnas ut efter sådan överföring och när mottagaren önskar ändring av de villkor enligt vilka informationen mottagits. Däremot är bestämmelserna inte tillämpliga vid överföringar av kopior av hemliga patentansökningar enligt patentavtalet (artikel I punkten 2)

All överföring av teknisk information enligt avtalet sker enbart i informationssyfte om inte uttryckligt samtycke till något annat ges. Med det menas att informationen överförs enbart i syfte att bistå vid bedömning av teknisk information för försvarsintressen och utan att det påverkar ägarens rättigheter. Termen informationssyfte innefattar inte användning, kopiering, eller utlämnande av informationen, varken helt eller delvis, för produktionsändamål (artikel II punkten 3).

Information som sänds med stöd av avtalet ska innehålla en förklaring som är synligt bifogad till den tekniska informationen. Av förklaringen ska det tydligt framgå att informationen är äganderättsligt skyddad, att den överförs i förtroende för försvarsändamål och om det finns något särskilt syfte med att informationen kommuniceras. Förklaringen bör också innehålla uppgifter om vem som äger informationen, vem informationen kommer ifrån, uppgift om övriga som har fått ta del av informationen, uppgift om vilken del av information som är äganderättsligt skyddad (om inte all information är det) samt villkor för hur och när informationen får offentliggöras eller lämnas ut till eller avhändas av andra parter, till exempel med ägarens skriftliga samtycke (artikel II punkten 4).

Om det inte är möjligt att skicka med en sådan förklaring, exempelvis om informationen överförs muntligt eller visuellt, så måste de uppgifter som ska vara med i förklaringen överföras samtidigt som den tekniska informationen överförs (artikel II punkten 5). Uppgifterna i förklaringen ska också vidarebefordras, tillsammans med villkoren för användning och utlämnande av den tekniska informationen, om mottagaren sprider den tekniska informationen till en annan mottagare (artikel II punkten 6). Om teknisk information ska användas eller vidarebefordras och det saknas en förklaring men omständigheterna talar för att informationen tagits emot med stöd av avtalet, är mottagaren skyldig att göra sitt yttersta för att säkerställa att en sådan förklaring inte har kommit bort innan den tekniska informationen används eller vidarebefordras (artikel II punkten 7).

Av artikel III framgår att en begäran från en mottagare, om att villkoren för användning av informationen ska ändras, ska skickas till avsändaren eller, efter samtycke från avsändaren, direkt till ägaren av informationen.

När en mottagare eller avsändare fått ersättningskrav riktade mot sig i enlighet med avtalet ska övriga berörda parter underrättas om det (artikel IV). I artikel V regleras hur den rådgivande kommittén utses och dess uppgifter. Kommittén ska granska alla tillgängliga handlingar och bevis som gäller dels överföringen av informationen, dels, i förekommande fall, användning av informationen och orsaken till samt arten och omfattningen av den skada som det görs gällande att ägaren har

orsakats. Kommittén ska vidare ta all nödvändig kontakt med nationella och Natorelaterade organisationer och, om den så önskar, låta den skadadelidande parten yttra sig och andra personer. Kommittén ska tillhandahålla en rapport för de involverade parterna om kommitténs slutsatser. Rapporten är inte bindande för parterna och ska, om inte parterna kommer överens om annat, omfattas av sekretess och bara vara tillgänglig för Nato och de nationella myndigheterna som är berörda av utlåandet.

Information får enbart kommuniceras genom kanaler som godkänts av de involverade parterna. Varje land ska uppge namn och adress till den myndighet som är behörig att ta emot information med stöd av avtalet (artikel VI).

I slutet finns bestämmelser om avtalets tillämplighet, en översyn av förfarandebestämmelserna och Nordatlantiska rådets godkännande (artikel VII–IX).

9.2 Godkännande av avtalet

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Sverige förväntas som Natomedlem att tillträda Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål. Genom att ingå avtalet ökar Sveriges möjligheter till samarbete med fler länder än i dag, bland annat genom att skapa former för överföring av skyddad teknisk information mellan medlemsstaterna. Avtalet förutsätter ändringar i lagen om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering. Riksdagens godkännande krävs därför (10 kap. 3 § första stycket i regeringsformen).

9.3 Sekretess för information som översänds med stöd av avtalet

Regeringens bedömning: Uppgifter som överförs med stöd av Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål kan komma att omfattas av bestämmelserna om försvars- eller utrikessekretess samt reglerna i säkerhetsskyddslagen. Nu gällande lagstiftning uppfyller därmed kraven enligt avtalet.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot bedömningen. *Totalförsvarets forskningsinstitut* efterfrågar ett förtydligande av säkerhetsskyddslagens tillämplighet.

Skälen för regeringens bedömning: Avtalet möjliggör att teknisk information kan överföras till Sverige från Nato eller en medlemsstat. Sverige kommer, om information tas emot med stöd av avtalet, ha en skyldighet att inte röja informationen eller använda den i strid med de villkor som ursprungslandet uppställt. Informationen ska också ges motsvarande säkerhetsklass som hos avsändaren. Den information som kan överföras med stöd av avtalet är teknisk information som ägs av en enskild eller ett företag och som inte finns tillgänglig för allmänheten. Informationen ska delas med Sverige för försvarsändamål. Att informationen översänds för försvarsändamål innebär att informationen ska vara av sådan karaktär att syftet är att stärka försvaret av Nato genom bilaterala eller multilaterala program alternativt för att genomföra Natorelaterade forsknings-, utvecklings-, produktions- eller logistikprojekt. Utgångspunkten är vidare att informationen, om annat inte uttryckligen medges, överförs enbart i informationssyfte.

Föremålet för sekretessen enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) kan vara bland annat uppgifter om vapen och annan krigsmateriel. Med hänsyn till att de uppgifter som översänds med stöd av avtalet ska kommuniceras för försvarsändamål bör utgångspunkten vara att de kommer att omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen. I vart fall skulle ett röjande av en sådan uppgift sannolikt skada Sveriges mellanfolkliga förbindelser och därmed skulle uppgiften omfattas av utrikessekretessen enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen. Informationen som översänds med stöd av avtalet kommer enligt regeringens bedömning att vara av sådan karaktär att hanteringen av uppgifterna som utgångspunkt kommer att omfattas av säkerhetsskyddslagens regelverk. Det är därför, precis som *Totalförsvarets forskningsinstitut* framför, inte den omständighet att den myndighet som tar emot uppgifter i allmänhet bedriver säkerhetskänslig verksamhet utan uppgifternas innehåll som är avgörande för säkerhetsskyddslagens tillämplighet i det enskilda fallet.

Att en uppgift som överförts med stöd av avtalet omfattas av sekretess innebär att uppgiften inte får röjas (3 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen). En sådan uppgift får inte heller nyttjas utanför den verksamhet för vilken den är sekretessbelagd (7 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen). Sekretess gäller som huvudregel gentemot enskilda, andra myndigheter, mellan olika verksamhetsgrenar inom samma myndighet samt mot utländska myndigheter eller mellanfolkliga organisationer med vissa undantag (8 kap. 1–3 §§ offentlighets- och sekretesslagen).

Eftersom information som överförs med stöd av avtalet kan hållas hemlig enligt nuvarande lagstiftning uppfyller Sverige de krav som följer av avtalet i denna del.

9.4 Skadeståndsansvar

Regeringens förslag: Ägaren av teknisk information som överförs till Sverige med stöd av Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål ska ha möjlighet att få ersättning för skada vid överträdelse av avtalet. Detta åstadkoms genom en ändring i lagen om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel III i avtalet framgår att ägaren av den tekniska informationen, som har överförts med stöd av avtalet, har rätt till ersättning för skada som uppstår till följd av otillåtet röjande eller användande av informationen från mottagaren. Mottagaren ansvarar även för otillåtna åtgärder som vidtas av någon till vilken mottagaren vidarebefordrat informationen. Kompensationen ska ske i enlighet med mottagarlandets nationella lagstiftning. Ersättningen ska betalas direkt till den skadelidande ägaren eller till den avsändande staten eller organisationen om den senare redan har kompenserat ägaren.

Bestämmelsen innehåller därför dels en regel som reglerar förhållandet mellan medlemsstater, dels en som reglerar förhållandet mellan medlemsstater och en skadelidande.

Som diskuterats i tidigare avsnitt innehåller även Nato SOFA och PFF SOFA bestämmelser som reglerar en medlemsstat skadeståndsskyldighet gentemot andra deltagande länder och tredje man. Regeringen har i samband med att Sverige tillträdde PFF SOFA och dess tilläggsprotokoll gjort bedömningen att reglerna om medlemsstaternas skadeståndsskyldighet och regressrätt gentemot varandra utgör sådana folkrättsliga åtaganden som inte motiverar krav på svensk lagstiftning. Däremot bedömdes det krävas en rättslig grund för att tredje man skulle kunna framställa ett sådant anspråk mot staten (se prop. 1995/96:37 s. 39 och 40, prop. 2004/05:7 s. 40 och prop. 2015/16:152 s. 44–46.). Samma överväganden gör sig gällande i fråga om Natos avtal om överföring av teknisk information. Det betyder att Sveriges eventuella betalningsskyldighet till ursprungslandet och i vissa fall Nato som organisation inte kräver något lagstöd. Däremot krävs det en rättslig grund för att informationsägaren ska ha rätt till ersättning vid överträdelse av avtalet, särskilt med beaktande av att avtalet innebär att staten även kan komma att vara ersättningsskyldig för skador som orsakas av någon till vilken Sverige i sin tur överfört informationen. Regeringen kan konstatera att det saknas regler som kan tillgodose tredje mans rätt att framställa krav på ersättning i enlighet med avtalet. Regeringen föreslår därför att informationsägarens rätt till ersättning vid otillåtet röjande eller användande av den tekniska informationen lagfästs.

I lagen (2004:1006) om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering finns bestämmelser om svenska statens ansvar för skador som utländska deltagare i militärt samarbete och internationell krishantering vållar i Sverige. Ett sådant ansvar följer av vissa statusavtal och lagen kommer därmed även att reglera viss

skadeståndsskyldighet enligt Nato SOFA. Nu aktuell fråga om skadeståndsansvar följer inte av ett statusavtal och rör en annan situation, vilket kan tala emot att reglering sker i 2004 års lag. Samtidigt är det fråga om ett skadeståndsansvar som följer av ett avtal inom ramen för ett militärt samarbete. Det är lämpligt att regleringen om statens skadeståndsansvar som följer av avtal inom det militära området hålls samlad i en och samma lag. Regeringen föreslår därför att en ny bestämmelse införs i lagen om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering. I lagen bör vidare två underrubriker införas för att underlätta tillämpningen.

En tredje man som lider skada med grund i avtalet ges därmed möjlighet att få ersättning från staten och ges även möjlighet att få sin talan prövad i domstol. Regeringen bedömer att en sådan talan ska handläggas enligt de sedvanliga reglerna i rättegångsbalken och att det saknas skäl att införa några särskilda processrättsliga regler. Den information som skyddas med stöd av avtalet kommer även att omfattas av tillämpliga sekretessregler vid en eventuell domstolsprocess, i enlighet med vad som redogjorts för ovan.

9.5 Behörig myndighet och handläggning av skadeståndsanspråk

Regeringens bedömning: Eftersom regeringen vid tillträde till avtalet avser att peka ut Försvarets materielverk som behörig myndighet enligt avtalet är det den myndigheten som i första hand ska ersätta en skadelidande informationsägare.

Det finns inget behov av en uttrycklig bestämmelse i förordningen om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten för att peka ut Försvarets materielverk som ansvarig myndighet för skaderegleringen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt avtalet ska varje medlemsstat peka ut en behörig myndighet som ansvarar för att ta emot information med stöd av avtalet. Det är Försvarets materielverk som bland annat har i uppdrag att i enlighet med Försvarmaktens investeringsplan och uppdrag ansvara för upphandling av sådana varor, tjänster och byggtreprenader inom materielförsörjningsområdet som inte omfattas av Försvarmaktens upphandlingsansvar, och efter särskilt bemyndigande från regeringen, företräda staten vid förhandlingar och ingående av internationella överenskommelser som avser försäljning eller upplåtelse av materiel och tillhörande tjänster (1 § första stycket och 1 b § förordningen [2007:854] med instruktion för Försvarets materielverk). Försvarets materielverk hanterar redan i dag information av det här slaget. Det får därför anses att Försvarets materielverk är den myndighet som är bäst lämpad att ta emot information med stöd av avtalet.

Eftersom det är Försvarets materielverk som kommer att ta emot och hantera informationen är det också den myndigheten som bör ansvara för eventuell skada.

Anspråk som enligt 5 § förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten inte ska handläggas av Justitiekanslern eller Kammarkollegiet (3 och 4 §§), handläggs i stället av en förvaltningsmyndighet, som pekas ut i bilagan till förordningen, inom vars verksamhetsområde skadan inträffat. Eftersom de aktiviteter som kan leda till skadeståndsskyldighet kommer att falla inom Försvarets materielverks verksamhetsområde och Försvarets materielverk pekas ut i bilagan till förordningen, krävs inga ytterligare ändringar med anledning av den föreslagna ändringen i lagen om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering.

10 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Regeringens bedömning: Några särskilda övergångsbestämmelser behövs inte.

Promemorians och 2024 års promemorias förslag och bedömning: I promemorian föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den dag som regeringen bestämmer. Bedömningen överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inga invändningar mot promemoriornas förslag och bedömning eller yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: För att Sverige ska kunna tillträda Nato SOFA, Parisprotokollet, avtalet om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar och Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål krävs, utöver att riksdagen godkänner avtalen, att de nödvändiga författningsändringarna beslutats. Sverige förväntas tillträda avtalen inom tolv månader efter ett svenskt medlemskap i Nato. Det är dock för det svenska deltagandet i försvarssamarbetet angeläget att tillträde till avtalen kan ske så snart som möjligt efter ett svenskt Natomedlemskap. Lagändringarna bör därför träda i kraft så snart som möjligt efter ett svenskt medlemskap i Nato.

Det kan i nuläget inte anges vid vilken tidpunkt avtalen blir bindande för Sverige. Någon dag för ikraftträdande av ändringarna i lagen om försvarsuppfinningar, lagen om immunitet och privilegier i vissa fall, folkbokföringslagen och lagen om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering kan därför inte anges. Lagändringarna bör träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Genom föreslagna ändringar i lagen om försvarsuppfinningar anpassas lagen till vissa förpliktelser som följer av Sveriges befintliga internationella överenskommelser om hemlighållande av patentsökta och försvarsrelaterade uppfinningar. Det kan därför finnas skäl för regeringen att bestämma att dessa ska träda i kraft vid en tidigare tidpunkt än andra föreslagna lagändringar.

Det bedöms inte finnas något behov av särskilda övergångsbestämmelser.

11 Konsekvenser

11.1 Sveriges tillträde till Nato SOFA och Parisprotokollet

Regeringens bedömning: Tillträde till Nato SOFA och Parisprotokollet kommer att underlätta och öka Sveriges förmåga att ta emot militärt stöd från Nato eller enskilda allierade.

Förslagen ger förutsättningar för utländska militära styrkor och civil personal att befinna sig i Sverige under längre perioder. Förslagen ger också en ökad effektivitet i Sveriges befintliga samarbeten.

De ökade kostnader som kan komma att uppstå hos enskilda myndigheter förväntas inte bli större än att de ryms inom respektive myndighets befintliga budgetram.

Förslagen i sig medför inga kostnadsökningar.

Promemorians och 2024 års promemorias bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En övervägande del av remissinstanserna har inga invändningar mot promemorians bedömning. *Försäkringskassan* och *Sveriges Kommuner och Regioner* betonar att det finns en risk för att administrativa problem uppstår för Försäkringskassan och regioner när det inte är utrett om kostnaderna för vårdförmåner inte kommer att ersättas av en sändande stat i de fall vårdtagaren är EU- eller EES medborgare. De pekar även på behovet av att det klargörs vilka intyg som vårdtagare från andra Natoländer ska uppvisa för att få tillgång till vård i Sverige. *Skatteverket* pekar på att det finns en risk för att handläggningen av de ansökningar om punkt- och mervärdesskatt som kommer initialt kan vara tidskrävande och omfatta ett stort antal inköp i samband med upprättande av ett eller flera Natohögkvarter, särskilt eftersom ansökningarna måste hanteras manuellt. *Tullverket* framhåller behovet av att utreda de närmare konsekvenserna för svensk krigsmaterielexport och bedömer att ett Natomedlemskap kommer att medföra en ökad arbetsbelastning för myndigheten.

Skälen för regeringens bedömning: Genom det värdlandsstödsavtal som Sverige ingått med Nato och de avtal som Sverige ingått inom ramen för PFF-samarbetet finns ett ramregelverk som förbättrar Sveriges förutsättningar att effektivt kunna ge och ta emot militärt stöd från Nato eller av enskilda medlemsstater vid kris eller konflikt i Sverige eller i närområdet. Avtalen underlättar också för Sverige att i fredstid utgöra värdland för andra ömsesidigt överenskomna militära aktiviteter, t.ex. internationella militära övningar.

Som Natomedlem kommer Sveriges aktiviteter med Nato att utökas, vilket kan innebära fler vistelser, av annan karaktär och under längre tidsperioder än tidigare. En grundläggande utgångspunkt för förslagen är

att Sveriges förmåga att ge och ta emot militärt stöd ska förbättras. Författningsförslagen innebär att liknande undantag och privilegier som gäller enligt PFF-samarbetet utsträcks till att gälla de utländska styrkor och den civila personal, samt i vissa fall anhöriga, som kommer till Sverige inom ramen för Nato SOFA och Parisprotokollet. Förslagen innebär att utländsk personal ges förutsättningar att verka i Sverige under längre tidsperioder.

Det bör i sammanhanget även framhållas att Sverige enligt Nato SOFA och Parisprotokollet tillerkänns samma privilegier i de fall Sverige väljer att delta i aktiviteter i andra länder.

En grundläggande tanke med regleringen i Nato SOFA är att den utländska personalens vistelse i så stor utsträckning som möjligt varken ska generera vinster eller kostnader för den mottagande staten. Även om avtalen i sig inte leder till några kostnadsökningar kan kostnader ändå uppkomma beroende av vilken verksamhet som omfattas av avtalen. Ett exempel på detta är Försvarsmaktens övningskostnader. Vad som ska gälla för verksamheten får regleras i enskilda beslut inför varje vistelse. Vilka ekonomiska och andra konsekvenser som uppstår med anledning av ett konkret beslut om vistelse avgörs av innehållet i det aktuella beslutet. Som regeringen tidigare konstaterat får kostnaderna i varje enskilt fall vägas mot de vinster Sverige får genom att Nato eller allierade övar i Sverige eller bistår Sverige (se prop. 2015/16:152 s. 75).

När det gäller hälso- och sjukvård har Sverige en skyldighet att tillhandahålla viss vård till EU- och EES medborgare till samma kostnad som för bosatta i Sverige. Det finns dock i dessa fall, som *Försäkringskassan* och *Sveriges Kommuner och Regioner* pekar på, möjlighet att få kostnaderna ersatta av den sändande staten.

De svenska avtalsförpliktelserna innebär inte att en vidare krets än tidigare kommer att omfattas av privilegier enligt avtalen. Om aktiviteter på svenskt territorium ökar i omfattning kan det dock bli fråga om en större mängd tillfällen som medför kostnader. Ett exempel är ersättningsskyldigheten för staten för tredjemansskador, som ersättning för trafikskador. Vid anslutningen till PFF SOFA, utvidgningen av dess tillämpning och i samband med tillträdet till värdlandsstödsavtalet bedömde regeringen att det inte fanns skäl att utfästa särskilda garantier för de kostnader som kan uppstå hos myndigheter med anledning av avtalens regler. Regeringen anser inte att det framkommit särskilda skäl att göra en annan bedömning nu. De kostnader som kan uppstå hos en myndighet till följd av Nato SOFA och Parisprotokollet bör även framöver kunna belasta respektive myndighets ordinarie anslag.

Med anledning av vad *Skatteverket* anför ska det framhållas att det inte finns några Natohögkvarter och ingen personal vid Natohögkvarter i Sverige. Den praktiska hanteringen av ansökningar om återbetalning av punkt- och mervärdesskatt bör därför, även med fler aktiviteter på svenskt territorium, fortsättningsvis kunna tas inom beslutad ekonomisk ram.

Förslagen bedöms inte få några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen, brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags, jämställdheten mellan kvinnor och män

eller möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen. Förslagen bedöms inte heller i övrigt medföra några konsekvenser av betydelse.

11.2 Sveriges tillträde till avtalet om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar

Regeringens bedömning: De ökade kostnader som Sveriges tillträde till avtalet om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar och förslagen kan medföra för berörda myndigheter förväntas inte bli större än att de kan hanteras inom respektive myndighets nuvarande budgetramar.

Varken Sveriges tillträde till avtalet eller förslagen bedöms få några konsekvenser i övrigt som bör redovisas.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En övervägande del av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot promemorians bedömning. *Patent- och registreringsverket* och *Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar* gör bedömningen att endast en relativt liten ökning av antalet ansökningar om patent på försvarsuppfinningar kommer att medföra kostnadsökningar som inte ryms inom respektive myndighets befintlig budget. Patent- och registreringsverket framför även att det är viktigt att myndigheterna kan bibehålla samma säkerhetsnivå och effektivitet i handläggningen. *Svenska patentbyråers förening* anser att man kan förvänta sig ett ökat flöde av antalet patentansökningar framöver och framhåller att om myndigheterna inte får en resurstilldelning riskerar det att leda till ökade handläggningstider och minskad service. Ett större anslag bör därför beräknas för de myndigheter som berörs av ändringarna. *Säkerhets- och försvarsföretagen* efterfrågar en mer noggrann analys av om antalet ärenden kan förväntas öka eftersom frågan har stor betydelse för handläggningstider m.m.

Skälen för regeringens bedömning: Genom att utvidga tillämpningsområdet för lagen om försvarsuppfinningar kommer Sverige att kunna hemlighålla utländska försvarsuppfinningar även om de inte avser krigsmateriel. Möjligheten är dock begränsad till att enbart avse uppfinningar som omfattas av Sveriges internationella förpliktelser. Förslaget innebär att Sverige kan tillträda patentavtalet samtidigt som lagens tillämpningsområde inte utökas när det gäller svenska försvarsuppfinningar. Genom att tillträda avtalet kommer Sverige att ha möjlighet till utbyte av försvarsrelaterade uppfinningar med fler länder än vad som gäller i dag. En konsekvens av det är att Sverige kan komma att behöva hemlighålla uppfinningar från fler länder.

Sverige har redan ingått avtal med samma innebörd med flera Natoländer och det rör sig i dag om ett fåtal ansökningar per år. I promemorian har bedömningen gjorts att den omständigheten att Sverige tillträder avtalet inte bör leda till någon större ökning av antalet ärenden hos Patent- och registreringsverket, Försvarets materielverk eller Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar. De förfaranderegler som

föreslås följer av redan befintliga avtal. Promemorian har därför gjort bedömningen att förslagen inte kommer att få några ekonomiska konsekvenser för det allmänna.

Flera remissinstanser anför att endast en liten ökning av antalet patentansökningar gör att hanteringen inte ryms inom de berörda myndigheternas befintliga anslag och att det går att förvänta sig ett större antal ansökningar än vad som förutses i promemorian. Det kan enligt remissinstanserna påverka bland annat handläggningstiderna hos berörda myndigheter. Även med beaktande av remissinstansernas påpekanden instämmer regeringen i promemorians bedömning. Trots att Sverige kan komma att behöva ta emot och hantera uppfinningar från fler länder rör det sig i dag om ett fåtal ansökningar per år varför tillträdet till avtalet i nuläget inte bedöms leda till annat än en mindre ökning av antalet ansökningar som svenska myndigheter har att hantera. Mot den bakgrunden anser regeringen att de eventuella kostnadsökningar som tillträdet till patentavtalet kan leda till får hanteras inom befintliga ramar.

Möjligheten för Försvarets materielverk att i vissa fall kräva att uppfinnaren eller uppfinnarens rättsinnehavare avstår sin rätt till ersättning av allmänna medel för hemlighållandet tillämpas redan med stöd av Sveriges internationella avtal på området, och det förtydligande som nu föreslås medför därför inga ekonomiska konsekvenser för enskilda.

De avtal Sverige redan har ingått på området är förenliga med de ändringar som nu föreslås. Enligt artikel V i patentavtalet påverkar inte avtalet tidigare ingångna förbindelser på området. Dessa avtal kommer därför att bli opåverkade av att Sverige tillträder patentavtalet.

Varken förslagen eller Sveriges tillträde till avtalet bedöms få några konsekvenser i övrigt som bör redovisas.

11.3 Sveriges tillträde till Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål

Regeringens bedömning: Varken Sveriges tillträde till Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål eller förslagen bedöms leda till några direkta kostnadsökningar eller få några konsekvenser i övrigt som bör redovisas.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En övervägande del av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Eftersom Försvarets materielverk redan i dag hanterar information som omfattas av avtalet bedöms inte ett tillträde till avtalet leda till att myndigheten påförs några nya arbetsuppgifter. Den nya skadeståndsgrunden som införs som en konsekvens av avtalet kan leda till skadestånd för staten genom Försvarets materielverk. Regeringen gör dock bedömningen att risken för skadestånd får anses vara mycket låg. Det finns därför inte skäl att tillmäta risken för skadestånd särskild betydelse vid bedömningen av förslagens ekonomiska konsekvenser.

Varken förslagen eller Sveriges tillträde till avtalet bedöms få några konsekvenser i övrigt som bör redovisas.

12 Författningskommentar

12.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar

1 § Med *svensk* försvarsuppfinning avses i denna lag *en* uppfinning som

1. särskilt avser krigsmateriel, och

2. har kommit till i Sverige eller tillhör en här bosatt fysisk person eller en svensk juridisk person.

Med *utländsk* försvarsuppfinning avses i denna lag *en annan* uppfinning än *en sådan som avses i första stycket*, om patent söks på uppfinningen i Sverige och uppfinningen

1. särskilt avser krigsmateriel, eller

2. hålls hemlig i en annan stat med hänsyn till det nationella försvarsintresset och patent på uppfinningen enligt överenskommelse mellan Sverige och den staten får sökas under förutsättning att uppfinningen hålls hemlig här.

Regeringen får meddela föreskrifter om vad som avses med krigsmateriel i denna lag.

Paragrafen innehåller definitioner av begreppen svensk och utländsk försvarsuppfinning. I lagen görs åtskillnad mellan svenska och utländska försvarsuppfinningar. Dessa begrepp har tidigare definierats i 4 och 15 §§.

Med ändringarna i paragrafen anpassas definitionen av begreppet utländsk försvarsuppfinning till avtalet om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar (patentavtalet) och Sveriges befintliga internationella överenskommelser om hemlighållande av patentsökta och försvarsrelaterade uppfinningar. Övervägandena finns i avsnitt 8.4.1.

I *första stycket* definieras vad som avses med svensk försvarsuppfinning. Innehållet motsvarar nuvarande 1 § första stycket och del av 4 §. I övrigt görs endast en språklig ändring.

I *andra stycket* definieras vad som avses med utländsk försvarsuppfinning. Definitionen utvidgas till att, utöver krigsmateriel, även omfatta en uppfinning som är hemlig i en annan stat med hänsyn till det nationella försvarsintresset och på vilken patent enligt en överenskommelse mellan Sverige och den staten får sökas under förutsättning att uppfinningen hålls hemlig här. Någon närmare utredning av om uppfinningen är hemlig i en annan stat med hänsyn till det nationella försvarsintresset ska inte göras utan det räcker att det framgår av handlingarna i ärendet att så är fallet. Det är alltså den stat med vilken Sverige har ingått aktuell överenskommelse som avgör vad som faller inom det nationella försvarsintresset. Uppfinningen behöver inte ha tillkommit i den stat som överenskommelsen avser (jfr prop. 1971:138 s. 61). Om en utländsk försvarsuppfinning särskilt avser krigsmateriel, gäller liksom tidigare, att den kan hemlighållas även om den inte omfattas av en sådan överenskommelse (jfr 16 § andra stycket).

Tredje stycket, som är nytt, motsvarar nuvarande andra stycket. I övrigt görs endast språkliga ändringar.

2 § En försvarsuppfinning får inte offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas innan det enligt *denna lag* har prövats om uppfinningen ska hållas hemlig.

Paragrafen innehåller ett förbud mot att offentliggöra eller på annat sätt obehörigen röja en försvarsuppfinning. Ändringen innebär att såväl svensk som utländsk försvarsuppfinning omfattas av förbudet. Övervägandena finns i avsnitt 8.4.2. I övrigt görs endast språkliga ändringar i paragrafen.

3 § *Frågan* om hemlighållande av *en* försvarsuppfinning prövas av Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar och Försvarets materielverk.

Försvarets materielverk *ska* vid sin prövning samråda med Försvarmakten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka myndigheter som prövar frågor om hemlighållande av försvarsuppfinningar.

I paragrafen görs endast språkliga ändringar.

4 § Granskningsnämnden *ska bestå* av *en* ordförande och sex andra ledamöter. För ledamöterna *ska det finnas det antal ersättare* som regeringen bestämmer. Ledamöter och ersättare *utses* av regeringen.

Nämnden är beslutför när ordföranden och tre andra ledamöter är närvarande.

Paragrafen innehåller bestämmelser om Granskningsnämnden för försvarsuppfinningars sammansättning och när nämnden är beslutför.

Endast språkliga ändringar görs.

5 § Om en ansökan om patent på en svensk försvarsuppfinning ges in till Patent- och registreringsverket, *ska* verket *snarast lämna ansökan till* Försvarets materielverk för prövning *av om* uppfinningen *ska* hållas hemlig.

Den som vill att en svensk försvarsuppfinning, *som* patent inte har sökts *på, ska* få offentliggöras eller på annat sätt röjas *ska* ansöka om *en* prövning *av om* uppfinningen *ska* hållas hemlig *hos Försvarets materielverk. Det gäller även* den som vill söka patent på en svensk försvarsuppfinning genom att till *en* annan mottagare än Patent- och registreringsverket *ge in en* internationell patentansökan som avses i 3 kap. patentlagen (1967:837) eller *en* europeisk patentansökan som avses i 11 kap. samma lag.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur frågan om hemlighållande av en svensk försvarsuppfinning aktualiseras hos Försvarets materielverk.

Endast språkliga ändringar görs.

6 § Om Försvarets materielverk vid *sin* prövning *bedömer* att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig, *ska* verket med ett eget motiverat yttrande överlämna ärendet till granskningsnämnden för slutlig prövning. Om granskningsnämnden delar bedömningen, *ska* nämnden *besluta* att uppfinningen inte får offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas.

Ett överlämnande *av ett ärende till granskningsnämnden ska* ske senast två månader efter det att *patentansökan, eller ansökan om prövning,* kom in till Försvarets materielverk. Internationella och europeiska patentansökningar, där prioritet har yrkats, *ska dock överlämnas* senast tre veckor efter det att *ansökan* kom in till Försvarets materielverk.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur frågan om hemlighållande av en svensk försvarsuppfinning aktualiseras hos Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar och förutsättningarna för beslut om hemlighållande av en sådan försvarsuppfinning.

Endast språkliga ändringar görs.

7 § Om det i ett ärende, som Patent- och registreringsverket lämnat till Försvarets materielverk, inte har meddelats ett beslut om hemlighållande enligt 6 § inom den tid som anges i andra stycket, upphör uppfinningen att vara hemlig enligt denna lag.

Tiden enligt första stycket utgör

1. om ärendet avser en internationell patentansökan, tre månader från den internationella ingivningsdagen, dock, i fall då prioritet har yrkats, högst tretton månader från den dag från vilken *prioritet* begärts,

2. om ärendet avser en europeisk patentansökan, tre månader från det att ansökan *kommitt in* till Patent- och registreringsverket, dock, i fall då prioritet har yrkats, högst tretton månader från den dag från vilken prioritet begärts, *eller*

3. om ärendet avser en svensk patentansökan, tre månader från den dag då en beskrivning över uppfinningen med tillhörande ritningar och patentkrav *kommitt in* till Patent- och registreringsverket.

Om ett ärende har inletts hos Försvarets materielverk upphör uppfinningen att vara hemlig enligt denna lag, om ett beslut om hemlighållande enligt 6 § inte har meddelats inom tre månader från den dag då ansökan om prövning och för prövningen nödvändiga handlingar kommit in till Försvarets materielverk.

Paragrafen innehåller bestämmelser om inom vilken tid prövningen av frågan om hemlighållande ska ske.

Endast språkliga ändringar görs.

8 § Granskningsnämnden ska på ansökan eller när det finns annan anledning till det pröva om ett beslut om hemlighållande enligt 6 § ska bestå. En sådan omprövning ska alltid ske inom ett år från det att beslutet meddelades eller senast prövades.

Vid en omprövning ska granskningsnämnden först lämna ärendet till Försvarets materielverk för prövning. Om Försvarets materielverk bedömer att uppfinningen inte längre behöver hållas hemlig, får verket upphäva beslutet. I annat fall ska verket med ett eget motiverat yttrande överlämna ärendet till granskningsnämnden för slutlig prövning.

Om beslutet om hemlighållande avser en uppfinning som hålls hemlig i en annan stat, får beslutet inte upphävas utan att den staten har getts tillfälle att yttra sig.

Om beslutet om hemlighållande upphävs får Patent- och registreringsverket inte hålla handlingarna i ärendet tillgängliga förrän det har gått tre månader från den dag beslutet upphörde att gälla, om inte sökanden begär det.

Paragrafen innehåller bestämmelser om omprövning av ett beslut om att en försvarsuppfinning ska hållas hemlig.

I tredje stycket, som innehåller en ny bestämmelse, framgår att Försvarets materielverk eller Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar innan ett beslut om hemlighållande av en svensk försvarsuppfinning upphävs ska höra den stat eller de stater i vilka uppfinningen hålls hemlig. I praktiken handlar det om att den svenska regeringen med stöd av 10 § har godkänt att uppfinningen patentsöks i en annan stat under förutsättning att den hålls hemlig även där. Om någon eller några av staterna framför invändningar mot att hemlighållandet hävs bör det som utgångspunkt medföra att det fortsatt är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig enligt 6 §. Yttrandetiden bör i det enskilda fallet motsvara den tid som följer av Sveriges internationella förpliktelser. Enligt avtalet om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta

försvarsrelaterade uppfinningar ska mottagarlandet ha sex veckor på sig att yttra sig. Övervägandena finns i avsnitt 8.4.2.

Bestämmelsen i nuvarande tredje stycket flyttas till ett nytt *fjärde stycke*. I övrigt görs endast språkliga ändringar i paragrafen.

9 § Om det *finns* särskilda skäl får regeringen *besluta* att en uppfinning som omfattas av *ett beslut om hemlighållande* enligt 6 §, får röjas för *någon* annan under förutsättning att hemlighållandet i övrigt av uppfinningen inte *riskeras*.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att regeringen, under vissa förutsättningar, kan besluta att en svensk försvarsuppfinning som omfattas av ett beslut om hemlighållande får röjas.

Endast språkliga ändringar görs.

10 § Ansökan om patent eller annan skydds rätt *på en* svensk försvarsuppfinning som *ska* hållas hemlig får göras *i en annan stat* endast om regeringen *godkänner* det. *Ett* sådant *godkännande* får endast *lämnas om* uppfinningen *hålls hemlig* även i den *andra* staten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att regeringen kan godkänna att en svensk försvarsuppfinning, som ska hållas hemlig, patentsöks i en annan stat.

Endast språkliga ändringar görs.

11 § *Om ett beslut om hemlighållande* enligt 6 § *har* meddelats, kan uppfinnaren eller *uppfinnarens* rättsinnehavare *ansöka* hos granskningsnämnden om att staten *ska överta* uppfinningen. Granskningsnämnden *ska* då, *efter att ha hört* Försvarets materielverk, *ompröva beslutet*. Om granskningsnämnden *bedömer* att *beslutet ska* bestå, *ska* nämnden överlämna handlingarna i ärendet till regeringen eller *den* myndighet som regeringen bestämmer.

Om staten *inte har* övertagit uppfinningen inom fyra månader från det att *ansökan* kom in till granskningsnämnden, *ska* beslutet upphöra att gälla. *Regeringen får dock förlänga tiden med högst två månader, om det finns särskilda skäl.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om statens skyldighet att på begäran överta rätten till en svensk försvarsuppfinning som ska hållas hemlig.

Endast språkliga ändringar görs.

12 § Om det har lämnats en underrättelse enligt 19 § första stycket patentlagen (1967:837) med anledning av en ansökan om patent på en uppfinning som *omfattas av ett beslut om hemlighållande* enligt 6 §, *ska ansökan* förklaras vilande i avvaktan på att *beslutet* upphör att gälla. Så länge *beslutet* består *ska* 19 § andra stycket och 20–22 §§ patentlagen inte tillämpas på *ansökan*. När *beslutet har upphört att gälla ska* de tider som anges i 19 § andra och tredje styckena räknas från den dag *det* upphörde att gälla. Patent- och registreringsverket får inte hålla handlingarna i ärendet tillgängliga förrän *det har gått* tre månader från den dagen, om inte sökanden begär det.

Om ett *beslut om hemlighållande* enligt 6 § *har meddelats* i fråga om en internationell eller en europeisk patentansökan, får *ansökan* inte vidarebefordras för fortsatt handläggning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om bl.a. vilandeförklaring av en patentansökan avseende en försvarsuppfinning som ska hållas hemlig.

Endast språkliga ändringar görs.

13 § *Om en försvarsuppfinning är av väsentlig betydelse för försvaret, får regeringen besluta att uppfinningen får utnyttjas för statens räkning, eller av den som regeringen bestämmer, eller att rätten till uppfinningen ska avstås till staten.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om statens möjligheter att nyttja eller ta över rätten till en försvarsuppfinning.

Endast språkliga ändringar görs.

15 § *Om en ansökan om patent på en utländsk försvarsuppfinning ges in till Patent- och registreringsverket, ska verket lämna ansökan till Försvarets materielverk för prövning av om uppfinningen ska hållas hemlig. Det gäller dock inte en internationell eller europeisk patentansökan.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om utländska försvarsuppfinningar och behandlas i avsnitt 8.4.1.

Definitionen av utländsk försvarsuppfinning flyttas till 1 § andra stycket. I övrigt görs endast språkliga ändringar i paragrafen.

16 § *Om uppfinningen är hemlig med stöd av lag i en annan stat, ska Försvarets materielverk besluta att uppfinningen inte får offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas, om patent på uppfinningen enligt överenskommelse mellan Sverige och den staten får sökas under förutsättning att uppfinningen hålls hemlig här. Försvarets materielverk får dock kräva att uppfinnaren eller uppfinnarens rättsinnehavare avstår sin rätt till ersättning enligt 14 § första stycket för att ett sådant beslut ska meddelas, om det är förenligt med den aktuella överenskommelsen.*

Om uppfinningen är hemlig med stöd av lag i en annan stat men inte omfattas av en sådan överenskommelse som avses i första stycket, och Försvarets materielverk bedömer att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig, ska slutlig prövning ske på det sätt som anges i 6 §.

Om Försvarets materielverk bedömer att det inte finns förutsättningar att hemlighålla en utländsk försvarsuppfinning, som är hemlig med stöd av lag i en annan stat, ska verket fatta ett särskilt beslut om detta. Ansökan får dock inte offentliggöras förrän det har gått tre månader från beslutsdagen, om inte sökanden begär det.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förutsättningarna för hemlighållande av en utländsk försvarsuppfinning. Övervägandena finns i avsnitt 8.4.3.

I en ny andra mening, i första stycket, anges att Försvarets materielverk i vissa fall får kräva att uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare avstår sin rätt till ersättning för hemlighållande enligt 14 § första stycket. Med ändringen anpassas förutsättningarna till Sveriges internationella överenskommelser om hemlighållande av patentsökta och försvarsrelaterade uppfinningar. En förutsättning för att Försvarets materielverk, ska kunna kräva att uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare avstår sin rätt till ersättning är att det är förenligt med den aktuella överenskommelsen. Eftersom en förutsättning för att ett beslut om hemlighållande ska kunna meddelas enligt paragrafen är att uppfinningen

redan är hemlig i en annan stat, bör beslutet typiskt sett inte medföra någon skada för uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare (jfr prop. 1971:138 s. 62 och 63). Det förekommer dock redan i dag att uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare enligt bilaterala överenskommelser avstår sin rätt till ersättning och frågan om ett sådant krav bör ställas eller inte får avgöras i det enskilda fallet.

Enligt 17 § kan Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar i vissa fall förordna att en uppfinning som hemlighålls med stöd av 16 § ska fortsätta att vara hemlig trots att den upphört att vara hemlig i ursprungslandet. Eftersom Försvaret materielverks möjlighet att kräva att uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare avstår sin rätt till ersättning endast gäller för hemlighållande enligt 16 § kommer ett sådant avstående inte att omfatta skada till följd av ett beslut om fortsatt hemlighållande enligt 17 §.

I övrigt görs endast språkliga ändringar i paragrafen.

17 § När en uppfinning som omfattas av *ett beslut om hemlighållande* enligt 16 § upphör att vara hemlig i den *andra* staten, får Försvarets materielverk upphäva *beslutet*. Om *verket bedömer* att uppfinningen av särskilda skäl *även i fortsättningen* bör hållas hemlig i *Sverige*, ska *verket* med ett eget motiverat yttrande överlämna ärendet till granskningsnämnden för slutlig prövning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förutsättningarna för att hålla en utländsk försvarsuppfinning hemlig när uppfinningen inte längre är hemlig i ursprungslandet.

Endast språkliga ändringar görs.

18 § Bestämmelserna i 8 § *ffjärde* stycket, 12 § första stycket samt 13 och 14 §§ *ska* tillämpas även *för en* utländsk försvarsuppfinning.

Paragrafen reglerar i vilken utsträckning lagens bestämmelser om svenska försvarsuppfinningar ska gälla även för utländska försvarsuppfinningar.

Enligt nu gällande lydelse ska bestämmelsen i 8 § tredje stycket, som reglerar när handlingar i ett ärende tidigast får göras tillgängliga av Patent- och registreringsverket efter det att ett beslut om hemlighållande upphävs, även gälla för utländska försvarsuppfinningar. Eftersom den bestämmelsen har flyttats till 8 § fjärde stycket har motsvarande ändring gjorts i 18 §.

19 § Sekretess gäller i mål och ärenden enligt denna lag för uppgifter som enligt 2 § eller till följd av förordnande enligt 6 eller 16 § inte får offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas. Föreskrifterna i 2, 3, 7–12 och 14 kap., 36 kap. 5 §, 40 kap. 4 §, 41 kap., 42 kap. 1–8, 10 och 11 §§ samt 43 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller i fråga om denna sekretess.

Andra bestämmelser om sekretess med hänsyn till rikets säkerhet samt bestämmelser till skydd för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden finns i offentlighets- och sekretesslagen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om offentlighet och sekretess.

Delar av det nuvarande innehållet i 4 § flyttas till 2 §, men omfattas genom ändringen i *första stycket* fortfarande av hänvisningen. Ändringen

i 2§ innebär att såväl svensk som utländsk försvarsuppfinning omfattas av hänvisningen till 2 §.

20 § Utöver *det* som följer av 5 kap. 1 § rättegångsbalken får en domstol *besluta* att en förhandling i mål om ersättning eller ansvar som grundar sig på denna lag *ska* hållas inom stängda dörrar, om det kan antas att *det* kommer att *läggas fram sådana* uppgifter för vilka sekretess gäller hos domstolen enligt 19 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om offentlighet och sekretess vid domstolsförhandling.

Endast språkliga ändringar görs.

Straffansvar och skadestånd

21 § Den som bryter mot 10 § *ska*, om gärningen *inte* är belagd med straff enligt brottsbalken, *dömas* till böter eller fängelse i högst ett år.

Bestämmelser om ansvar för den som bryter mot den tystnadsplikt som gäller enligt 2 § eller enligt beslut som har meddelats med stöd av 6 eller 16 § finns i brottsbalken.

Paragrafen innehåller bestämmelser om straffansvar. Endast språkliga ändringar görs i *första stycket*.

I *andra stycket*, som är nytt, införs en upplysningsbestämmelse som hänvisar till brottsbalkens bestämmelser om ansvar för den som bryter mot den tystnadsplikt som gäller enligt denna lag.

22 § Den som yrkesmässigt utnyttjar *en* uppfinning som patent har sökts på i Sverige och som omfattas av *ett beslut om hemlighållande* enligt 6 eller 16 § *ska*, om patent meddelas på uppfinningen, *betala* skälig ersättning för utnyttjandet och ersättning för den ytterligare skada som *utnyttjandet* medfört om han *eller hon* hade vetskap om *patentansökan*. Ersättning *ska* dock endast *betalas* för utnyttjande som sker efter det att handlingarna i patentärendet tidigast skulle ha offentliggjorts enligt 22 § patentlagen (1967:837), om ett *beslut* enligt 6 eller 16 § *inte* hade meddelats.

I fråga om talan om ersättning enligt första stycket *ska bestämmelserna i 58 § tredje stycket och 60 § andra stycket patentlagen tillämpas*.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skadestånd för visst utnyttjande av en försvarsuppfinning som omfattas av ett beslut om hemlighållande.

Endast språkliga ändringar görs.

Överklagande och behörig domstol

23 § Granskningsnämndens och Försvarets materielverks beslut om att en uppfinning *ska* hållas hemlig får överklagas *till* regeringen.

Paragrafen innehåller överklagandebestämmelser.

Endast språkliga ändringar görs.

12.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

7 § För en främmande stats militära styrka och dess personal som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, ska immunitet och privilegier gälla i fråga om

1. avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik,
2. import till och export från Sverige,
3. inkomstskatt, och
4. styrkans handlingar.

Immuniteten och privilegierna enligt första stycket gäller i den utsträckning som anges i följande avtal:

1. avtalet den 19 juni 1995 mellan de stater som är parter i *nordatlantiska fördraget* och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (SÖ 1997:51), och

2. *avtalet den 19 juni 1951 mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor.*

Bestämmelsen reglerar immunitet och privilegier för en främmande stats militära styrka och dess personal i vissa avseenden.

Ändringen i *första stycket* innebär att immunitet och privilegier – utöver i fråga om avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik, import till och export från Sverige samt inkomstskatt – även ska gälla för styrkans handlingar. Utformningen av bestämmelsen ändras så att de områden där immunitet och privilegier ska gälla, på samma sätt som i 8 § samma lag, anges i en punktuppställning. För att mer likna uppräkningsordningen i den bestämmelsen omdisponeras även ordningen i uppräkningsordningen.

I *andra stycket*, som är nytt, anges att immuniteten och privilegierna enligt första stycket gäller i den utsträckning som anges i PFF SOFA och Nato SOFA. Ändringen innebär att Nato SOFA läggs till och att de två avtalen anges i en punktuppställning.

För närmare överväganden se avsnitt 7.9 – 7.11 och 7.13.

8 § För de Natohökvarter och de styrkor och den personal lydande under ett sådant hökvarter som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, ska immunitet och privilegier gälla i fråga om

1. avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik,
2. import till och export från Sverige,
3. mervärdesskatt och punktskatter på förvärv av varor och tjänster i Sverige,
4. inkomstskatt,
5. hökvarterens arkiv och handlingar, och
6. hökvarterens egendom och tillgångar.

Immuniteten och privilegierna enligt första stycket gäller i den utsträckning som anges i följande avtal:

1. det kompletterande tilläggsprotokollet den 19 december 1997 till avtalet mellan de stater som är parter i *nordatlantiska fördraget* och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor,

2. samförståndsavtalet den 4 september 2014 mellan Sverige och Nato om värdlandsstöd, och

3. *protokollet den 28 augusti 1952 om status för internationella militära hökvarter som inrättats i enlighet med nordatlantiska fördraget.*

Bestämmelsen reglerar immunitet och privilegier i vissa fall för Natohögkvarter och de styrkor och den personal lydande under ett sådant högkvarter som befinner sig i Sverige. I *första stycket* görs vissa språkliga ändringar av de uppräknade privilegierna.

I *andra stycket* anges att immuniteten och privilegierna gäller i den utsträckning som anges i det kompletterande tilläggsprotokollet och i världlandsstödsavtalet. Andra stycket ändras så att immuniteten och privilegierna även gäller i den utsträckning som anges i Parisprotokollet.

För närmare överväganden se avsnitt 7.9 – 7.13.

12.3 Förslaget till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

3 § Den som efter inflyttning anses vara bosatt i Sverige ska folkbokföras. En person anses bosatt här i landet om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under minst ett år. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet ska folkbokföras om han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist här.

En person ska anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila här i landet om han eller hon under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan här minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden.

Ett barn som har vistats i landet sedan födelsen utan att vara folkbokfört ska folkbokföras om det har sådan anknytning till landet som sägs i första stycket.

Undantag från första–tredje styckena finns i 4, 5 och 5 a §§.

Paragrafen innehåller bestämmelser om folkbokföring. Ändringen i *fjärde stycket* är en följd av att den nya undantagsbestämmelsen i 5 a § införs i lagen.

5 a § *Den som tillhör en främmande stats militära styrka, dess civila komponent eller ett Natohögkvarter och omfattas av 7 eller 8 § lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall ska inte folkbokföras.*

Paragrafen, som är ny, inför ett undantag från huvudregeln i 3 § om att en person som efter inflyttning anses vara bosatt i Sverige ska folkbokföras. Bestämmelsen innebär att den som tillhör en främmande stats militära styrka, dess civila komponent eller ett Natohögkvarter och som omfattas av 7 eller 8 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall inte ska folkbokföras här. Såväl medlemmar av en militär styrka och en civil komponent som personal som är direktanställd av Nato omfattas av bestämmelsen.

Bestämmelsen medför hinder från folkbokföring vid inflyttning och utgör således inte grund för avregistrering från folkbokföringen för den som redan är folkbokförd på annan grund. Den som omfattas av 7 eller 8 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall och som vid tidpunkten då tjänstgöringen påbörjas i Sverige redan är folkbokförd i Sverige, ska således fortsätta att vara det. Den situationen måste dock bedömas vara sällsynt.

För närmare överväganden se avsnitt 7.2.

12.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:1006) om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering

Skadeståndsansvar vid en utländsk persons tjänsteutövning

2 § Om en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist här i landet deltar i samarbete i Sverige enligt 1 § efter inbjudan av en svensk myndighet, och särskilda bestämmelser gäller för personens skadeståndsskyldighet enligt en internationell överenskommelse, ska svenska staten i stället för den utländska personen ersätta skada som uppkommer i samband med personens tjänsteutövning under vistelsen och för vilken personen annars skulle ha varit skadeståndsskyldig enligt svensk lag. Staten ska dock inte ersätta skada som uppkommer hos en sådan utländsk person.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skadestånd i vissa fall. För närmare överväganden se avsnitt 9.4.

Endast språkliga ändringar görs.

Skadeståndsansvar vid felaktig hantering av teknisk information för försvarsändamål

3 § Om en svensk myndighet tagit emot teknisk information för försvarsändamål från ett annat land eller en internationell organisation inom ramen för sådant arbete som nämns i 1 § och myndigheten enligt en internationell överenskommelse är skadeståndsskyldig gentemot informationsägaren för skada till följd av otillåtet röjande eller användande, ska den svenska staten ersätta ägaren för den skada som uppkommer till följd av det otillåtna röjandet eller användandet av informationen.

Paragrafen, som är ny, reglerar statens skadeståndsskyldighet i vissa situationer och är tillämplig när teknisk information har överförs till Sverige för försvarsändamål med stöd av en internationell överenskommelse och inom ramen för ett sådant samarbete som framgår av 1 §. För närmare överväganden se avsnitt.4.

Vad som närmare avses med teknisk information får avgöras av den internationella överenskommelsen i fråga. Teknisk information kan exempelvis vara ritningar, uppfinningar, know-how och olika typer av data.

Begreppet försvarsändamål är ett brett begrepp och kan omfatta projekt med andra länder inom försvarsområdet eller inom internationella försvarsorganisationer, såsom Nato.

Vad som avses med otillåtet röjande eller användande får bedömas i varje enskilt fall utifrån vad som följer av den internationella överenskommelsen. Enligt Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål kan ett otillåtet röjande eller användande vara att informationen används i strid med de villkor som ursprungslandet uppställt avseende användningen av informationen.

Allt otillåtet röjande eller användande föranleder dock inte ersättningsskyldighet utan det är enbart när en sådan åtgärd lett till skada

för informationsägaren. För bestämmelsens tillämplighet förutsätts det också att Sveriges skadeståndsskyldighet följer av den internationella överenskommelsen. Staten är inte bara skyldig att ersätta informationsägaren till följd av otillåtet röjande eller användande från statens sida, utan kan även, om detta följer av överenskommelsen, vara ansvarig för sådana åtgärder som vidtas av någon till vilken staten vidarebefordrat informationen.

Sammanfattning av promemorian Sveriges tillträde till vissa Natoavtal (Ds 2023:22)

Uppdraget

Utredarens uppdrag i den första delen handlar om att analysera vilka eventuella författningsändringar som krävs för att Sverige ska kunna tillträda de Natoavtal som Sverige förväntas ingå efter ett medlemskap i försvarsalliansen. Uppdraget i denna del omfattar även att mot samma bakgrund analysera om det behövs några författningsändringar med anledning av värdlandsstödsavtalet. Utredningens uppdrag går ut på att möjliggöra ett svenskt tillträde till de aktuella avtalen. En utgångspunkt är att detta ska kunna ske utan reservationer eller andra förbehåll.

Utredningen ska i ett andra steg se över vilka författningsändringar som ett medlemskap i Nato bör medföra dels i syfte att möjliggöra ett effektivt deltagande från svensk sida, dels i syfte att möjliggöra ett ändamålsenligt stöd från Nato och dess medlemsstater.

Natos statusavtal och värdlandstöd

Ett medlemskap i Nato medför att Sverige förväntas tillträda nya statusavtal. Med militära statusavtal avses avtal om den rättsliga statusen för en avtalsparts styrkor och dess personal när de befinner sig på en annan stats territorium. I dessa fall behöver parterna på förhand veta vad som gäller vid olika situationer som kan uppkomma. Statusavtalens syfte är att reglera dessa förhållanden och att redan på förhand fördela skyldigheter och rättigheter mellan de deltagande länderna. Statusavtalen innebär också privilegier som medför att den sändande statens styrkor och personal undantas från delar av den mottagande statens nationella lagstiftning. Sverige har sedan tidigare tillträtt avtalet mellan de stater som är parter i nordatlantiska fördraget och de stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (PFF SOFA) med tillhörande protokoll samt det kompletterande tilläggsprotokollet. I promemorian behandlas avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor (Nato SOFA) och protokollet om status för internationella militära högkvarter som inrättats i enlighet med nordatlantiska fördraget (Parisprotokollet). Även det befintliga värdlandsstödsavtalet med Nato behandlas i den mån detta avtal berörs av att Sverige ansluter sig till Nato SOFA och Parisprotokollet. Det handlar i huvudsak om att liknande privilegier som redan i dag gäller för främmande staters styrkor som kommer till Sverige men regelverket måste på ett annat sätt än tidigare medge militära operationer som har ett vidare syfte än övningsverksamhet och som kan pågå under längre tid. Utredningen föreslår att avtalen ska godkännas av riksdagen och bedömer att vissa författningsändringar är nödvändiga för att Sverige ska kunna uppfylla sina förpliktelser enligt avtalen.

På lagnivå föreslås en ändring i folkbokföringslagen (1991:481) med innebörden att medlemmar av en främmande stats militära styrka eller dess civila komponent inte ska folkbokföras i Sverige. Det föreslås även ändringar i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall som

innebär att besökande personal undantas från inkomstskatt, skatter och avgifter i trafik samt under i vissa fall befrielse från mervärdesskatt och punktskatt, att styrkor, personal och Natohögkvarter i vissa fall omfattas av tullfrihet, att högkvarterens egendom och tillgångar skyddas mot exekutiva förfaranden som syftar till beslag eller kvarstad och att arkiv och dokument som tillhör ett Natohögkvarter som utgångspunkt ska vara okränkbara.

Utredningen lämnar också förslag till ändringar i utlänningsförordningen (2006:97) som syftar till att reglera frågor om passfrihet, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd för en främmande stats militära styrka och dess civila komponent. Förslagen innebär att det ska införas en ny bestämmelse om vilka handlingar som godtas som pass för medlemmar av en främmande stats militära styrka och att bestämmelsen om viseringsfrihet ändras så att medlemmar av en främmande stats militära styrka som omfattas av Nato SOFA och Parisprotokollet omfattas av bestämmelsen. Vidare föreslås att det införs en ny bestämmelse med innebörden att medlemmar av en främmande stats militära styrka och dess civila komponent ska undantas från kravet på uppehållstillstånd samt att samma personkrets ska undantas från kravet på arbetstillstånd genom ett tillägg i utlänningsförordningens bestämmelse om undantag från kravet på arbetstillstånd.

Ändringarna föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Avtal om informationshantering

I promemorian behandlas även fem avtal om informationshantering (s.k. tekniska avtal).

Informationssäkerhetsavtalet reglerar på en övergripande nivå huvudsakligen parternas skyldighet att skydda och bevara säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som härrör från Nato eller som en medlemsstat lämnat till Nato, inrättade av en nationell säkerhetsmyndighet för Natoverksamhet och frågor om säkerhetsprövning. Avtalet har likheter med det säkerhetsskyddsavtal som Sverige tecknat med Nato bland annat mot bakgrund av medlemskapet i Partnerskap för fred. Utredningen bedömer att avtalet inte förutsätter lagändringar eller kräver riksdagens godkännande.

För att anpassa svensk lagstiftning till Natos avtal om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar bedömer utredningen att vissa ändringar i lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar behöver göras. Utredningen föreslår att definitionen av utländska försvarsuppfinningar i lagen utvidgas till att omfatta utländska uppfinningar som ska hemlighållas enligt avtalet och att en möjlighet att kräva att innehavaren av en försvarsuppfinning avstår från sin rätt till ersättning vid hemlighållande av en uppfinning som redan är hemlig i en annan införs. Vidare föreslår utredningen att Försvarets materielverk eller Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar i vissa fall måste höra en annan stat innan ett förordnande om hemlighållande av en svensk försvarsuppfinning hävs. Utredningen bedömer att avtalet kräver riksdagens godkännande.

Utredningen föreslår att ägaren av teknisk information, som överförs till Sverige med stöd av Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål, ska ha möjlighet att få ersättning för skada vid överträdelse av avtalet. Detta åstadkoms genom en ändring i lagen om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering.

Avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om samarbete avseende nukleär information (atomalavtalet) reglerar förutsättningarna för utbyte av nukleär information inom Nato. Vid sidan av atomalavtalet finns en överenskommelse med förfaranderegler för att genomföra avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om samarbete avseende atomalinformation. Avtalen rör samarbete avseende nukleär information och innebär att Sverige kan komma att få del av sådan information. Utredningen bedömer att avtalen inte förutsätter författningsändringar eller kräver riksdagens godkännande.

Ändringarna föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Konsekvenser av utredningens förslag

Utredningen bedömer att Sveriges tillträde till Nato SOFA och Parisprotokollet underlättar och ökar Sveriges förmåga att ta emot militärt stöd från Nato eller enskilda medlemsstater. De ökade kostnader som kan komma att uppstå hos enskilda myndigheter förväntas inte bli större än att de ryms inom respektive myndighets budgetramar. Förslagen i sig medför inga kostnadsökningar. Sammantaget bedöms utredningens förslag inte medföra några ökade kostnader för staten. Varken Sveriges tillträde till avtalen eller förslagen bedöms i övrigt medföra några konsekvenser av betydelse.

De ökade kostnader som Sveriges tillträde till avtalen om informationshantering och förslagen i anslutning till dessa kan medföra hos enskilda myndigheter förväntas inte bli större än att de kan hanteras inom respektive myndighets nuvarande budgetramar. Varken förslagen eller Sveriges tillträde till avtalen bedöms få några konsekvenser i övrigt som bör redovisas.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring av lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar

Härigenom föreskrivs att 1, 4, 8, 15, 16 och 18 §§ lagen (1971:1078) om försvarsuppfinningar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Med försvarsuppfinning *förstås* i denna lag uppfinning som särskilt avser krigsmateriel.

1 §¹

Med *svensk* försvarsuppfinning *avses* i denna lag en uppfinning som

1. särskilt avser krigs-materiel, och

2. har tillkommit i Sverige eller tillhör en här bosatt fysisk person eller en svensk juridisk person.

Med *utländsk* försvarsuppfinning *avses* i denna lag annan uppfinning än sådan som *avses* i första stycket om patent på uppfinningen söks i Sverige och uppfinningen

1. särskilt avser krigsmateriel, eller

2. är hemlig i en annan stat med hänsyn till det nationella försvarsintresset och patent på uppfinningen enligt överenskommelse mellan Sverige och den staten får sökas under förutsättning att uppfinningen hålls hemlig här.

Regeringen meddelar föreskrifter om vad som i denna lag avses med krigsmateriel.

4 §²

En *försvarsuppfinning* som har tillkommit i Sverige eller tillhör en här bosatt fysisk person eller tillhör en svensk juridisk person (svensk försvarsuppfinning) får inte offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas, innan det enligt vad

En svensk försvarsuppfinning får inte offentliggöras eller på annat sätt obehörigen röjas, innan det enligt vad som sägs nedan har prövats om uppfinningen ska hållas hemlig.

¹ Senaste lydelse 1975:734.

² Senaste lydelse 1997:916.

nedan sägs har prövats *huruvida* uppfinningen *skall* hållas hemlig.

8 §³

Granskningsnämnden *skall* på ansökan eller *när* annan anledning *därtill föreligger* pröva, om förordnande enligt 6 § *skall* bestå. Omprövning av förordnandet *skall* i varje fall ske inom ett år från det förordnandet meddelades eller senast prövades.

Vid omprövning *skall* granskningsnämnden först *tillställa* Försvarets materielverk ärendet för prövning. Om Försvarets materielverk *därvid finner* att uppfinningen inte längre behöver hållas hemlig, får Försvarets materielverk upphäva förordnandet. I annat fall *skall* Försvarets materielverk med eget motiverat yttrande överlämna ärendet till granskningsnämnden för slutlig prövning.

Om förordnandet upphävs, får Patent- och registreringsverket inte hålla handlingarna i ärendet tillgängliga förrän tre månader *förslutit* från den dag förordnandet upphörde att gälla, om inte sökanden begär det.

Granskningsnämnden *ska* på ansökan eller när *det finns* annan anledning *till det* pröva, om ett förordnande enligt 6 § *ska* bestå. Omprövning av förordnandet *ska* i varje fall ske inom ett år från det förordnandet meddelades eller senast prövades.

Vid omprövning *ska* granskningsnämnden först *lämna ärendet till* Försvarets materielverk för prövning. Om Försvarets materielverk *anser* att uppfinningen inte längre behöver hållas hemlig, får Försvarets materielverk upphäva förordnandet. I annat fall *ska* Försvarets materielverk med eget motiverat yttrande överlämna ärendet till granskningsnämnden för slutlig prövning.

Om förordnandet avser en uppfinning som hemlighålls i en annan stat, till följd av ett medgivande enligt 10 §, får förordnandet inte upphävas utan att den staten har getts tillfälle att yttra sig.

Om förordnandet upphävs, får Patent- och registreringsverket inte hålla handlingarna i ärendet tillgängliga förrän tre månader *förflutit* från den dag förordnandet upphörde att gälla, om inte sökanden begär det.

³ Senaste lydelse 1997:916.

15 §⁴

Om patent söks i Sverige på annan försvarsuppfinning än sådan som avses i 4 § (utländsk försvarsuppfinning), skall Patent- och registreringsverket tillstålla Försvarets materielverk ansökningen för prövning, huruvida uppfinningen skall hållas hemlig. Vad nu sagts gäller dock ej internationell patentansökan eller europeisk patentansökan.

Om en ansökan om patent på en utländsk försvarsuppfinning ges in till Patent- och registreringsverket, ska Patent- och registreringsverket lämna ansökan till Försvarets materielverk för prövning av om uppfinningen ska hållas hemlig. Det gäller dock inte internationell eller europeisk patentansökan.

16 §⁵

Är i fall som avses i 15 § uppfinningen hemlig enligt lag i en främmande stat, skall Försvarets materielverk förordna att uppfinningen inte får offentliggöras eller på annat sätt röjas, om patent på uppfinningen enligt överenskommelse mellan Sverige och den främmande staten får sökas under förutsättning att uppfinningen hålls hemlig här.

Är i fall som avses i 15 § uppfinningen hemlig med stöd av lag i en annan stat, ska Försvarets materielverk förordna att uppfinningen inte får offentliggöras eller på annat sätt röjas, om patent på uppfinningen enligt överenskommelse mellan Sverige och den staten får sökas under förutsättning att uppfinningen hålls hemlig här. För att ett sådant förordnande ska meddelas får dock Försvarets materielverk kräva att uppfinnaren eller dennes rättsinnehavare avstår sin rätt till ersättning enligt 14 § första stycket, om det är förenligt med den aktuella överenskommelsen.

Om Försvarets materielverk i annat fall, beträffande en utländsk försvarsuppfinning som är hemlig enligt lag i en främmande stat, finner att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig här, skall slutlig prövning ske på det sätt som anges i 6 §.

Om Försvarets materielverk i annat fall, beträffande en utländsk försvarsuppfinning som är hemlig med stöd av lag i en annan stat, finner att det är av väsentlig betydelse för försvaret att uppfinningen hålls hemlig här, ska slutlig prövning ske på det sätt som anges i 6 §.

Om Försvarets materielverk finner att förutsättningar inte finns att här hemlighålla en utländsk försvarsuppfinning, som är hemlig

Om Försvarets materielverk finner att förutsättningar inte finns att här hemlighålla en utländsk försvarsuppfinning, som är hemlig

⁴ Senaste lydelse 1997:916.

⁵ Senaste lydelse 1997:916.

Bilaga 2

enligt lag i en främmande stat, skall verket fatta särskilt beslut om detta. Ansökningen får dock inte offentliggöras förrän tre månader har förflutit från beslutsdagen, om inte sökanden begär det.

med stöd av lag i en annan stat, ska verket fatta särskilt beslut om detta. Ansökningen får dock inte offentliggöras förrän tre månader har förflutit från beslutsdagen, om inte sökanden begär det.

18 §

Bestämmelserna i 4 §, 8 § *tredje* stycket, 12 § första stycket samt 13 och 14 §§ *skall* tillämpas även i fråga om utländsk försvarsuppfinning

Bestämmelserna i 4 §, 8 § *fjärde* stycket, 12 § första stycket samt 13 och 14 §§ *ska* tillämpas även i fråga om utländsk försvarsuppfinning.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 7 och 8 §§ lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

För en främmande stats militära styrka och dess personal som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, ska immunitet och privilegier gälla i fråga om inkomstskatt, avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik samt import till och export från Sverige i den utsträckning som anges i avtalet den 19 juni 1995 mellan de stater som är parter i *Nordatlantiska* fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (SÖ 1997:51).

För en främmande stats militära styrka och dess personal som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, ska immunitet och privilegier gälla i fråga om inkomstskatt, avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik samt import till och export från Sverige i den utsträckning som anges i *följande avtal*:

1. avtalet den 19 juni 1995 mellan de stater som är parter i *nordatlantiska* fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (SÖ 1997:51),

2. *avtalet den 19 juni 1951 mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor.*

8 §³

För de Nato högkvarter och de styrkor och den personal lydande under ett sådant högkvarter som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, ska immunitet och privilegier gälla i fråga om

1. avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik,
2. import till och export från Sverige,
3. mervärdesskatt och punktskatter på förvärv av varor och tjänster i Sverige,

¹ Lagen omtryckt 1994:717.

² Senaste lydelse 2016:669.

³ Senaste lydelse 2016:669.

Bilaga 2

4. inkomstskatt,
5. skydd av högkvarterens arkiv och handlingar, och
6. skydd av högkvarterens egendom och tillgångar.

Immuniteten och privilegierna enligt första stycket gäller i den utsträckning som anges i följande avtal:

1. det kompletterande tilläggsprotokollet den 19 december 1997 till avtalet mellan de stater som är parter i *Nordatlantiska* fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor,

2. samförståndsavtalet den 4 september 2014 mellan Sverige och Nato om världlandsstöd.

Immuniteten och privilegierna enligt första stycket gäller i den utsträckning som anges i följande avtal:

1. det kompletterande tilläggsprotokollet den 19 december 1997 till avtalet mellan de stater som är parter i *nordatlantiska* fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor,

2. samförståndsavtalet den 4 september 2014 mellan Sverige och Nato om världlandsstöd,

3. *protokollet den 28 augusti 1952 om status för internationella militära högkvarter upprättade med stöd av nordatlantiska fördraget.*

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Förslag till lag om ändring i folkbokföringslagen (1991:481)

Härigenom föreskrivs i fråga om folkbokföringslagen (1991:481)
dels att 3 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 5 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Den som efter inflyttning anses vara bosatt i Sverige ska folkbokföras. En person anses bosatt här i landet om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under minst ett år. Även den som kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila både inom och utom landet ska folkbokföras om han eller hon med hänsyn till samtliga omständigheter får anses ha sin egentliga hemvist här.

En person ska anses regelmässigt tillbringa sin dygnsvila här i landet om han eller hon under sin normala livsföring tillbringar dygnsvilan här minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden.

Ett barn som har vistats i landet sedan födelsen utan att vara folkbokfört ska folkbokföras om det har sådan anknytning till landet som sägs i första stycket.

Undantag från första–tredje styckena finns i 4 och 5 §§.

Undantag från första–tredje styckena finns i 4, 5 och 5 a §§.

5 a §

Den som är medlem av en främmande stats militära styrka eller en civil komponent, som befinner sig i Sverige inom ramen för internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, ska inte folkbokföras.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

¹ Senaste lydelse 2013:380.

Förslag till lag om ändring i lagen (2004:1006) om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:1006) om skadeståndsansvar vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering

dels att 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 3 §, och närmast före 2 och 3 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Skadeståndsansvar vid utländsk persons tjänsteutövning

2 §

Om en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist här i landet, efter inbjudan av svensk myndighet, i Sverige deltar i sådant samarbete som sägs i 1 § och det enligt internationell överenskommelse gäller särskilda bestämmelser i fråga om dennes skadeståndsskyldighet, *skall* svenska staten i stället för den utländska personen ersätta skada som uppkommer i samband med dennes tjänsteutövning under vistelsen och för vilken den utländska personen annars skulle ha varit skadeståndsskyldig enligt svensk lag. Staten *skall* dock inte ersätta skada som uppkommer hos en sådan utländsk person.

Om en utländsk fysisk eller juridisk person som saknar hemvist här i landet, efter inbjudan av svensk myndighet, i Sverige deltar i sådant samarbete som sägs i 1 § och det enligt *en* internationell överenskommelse gäller särskilda bestämmelser i fråga om dennes skadeståndsskyldighet, *ska* svenska staten i stället för den utländska personen ersätta skada som uppkommer i samband med dennes tjänsteutövning under vistelsen och för vilken den utländska personen annars skulle ha varit skadeståndsskyldig enligt svensk lag. Staten *ska* dock inte ersätta skada som uppkommer hos en sådan utländsk person.

Skadeståndsansvar vid felaktig hantering av teknisk information för försvarsändamål

3 §

Om en svensk myndighet tagit emot teknisk information för försvarsändamål från ett annat land eller en internationell organisation inom ramen för sådant arbete som nämns i 1 § och enligt en internationell överenskommelse är skadeståndsskyldig gentemot

*informationsägaren för skada till Bilaga 2
följd av otillåtet röjande eller
användande, ska den svenska staten
ersätta ägaren för den skada som
uppkommer till följd av det otillåtna
röjandet eller användandet av
informationen.*

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över departementspromemorian Sveriges tillträde till vissa Natoavtal (Ds 2023:22) inkommit från APPI, Arbetsgivarverket, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Försvarmakten, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Stockholm, Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar, Hovrätten för Övre Norrland, Inspektionen för strategiska produkter, Justitiekanslern, Kammarrätten i Göteborg, Kustbevakningen, Livsmedelsverket, Läkemedelsverket, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Örebro län, Malmö tingsrätt, Migrationsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Patent- och registreringsverket, Polismyndigheten, Post- och telestyrelsen, Skatteverket, SME-D, Socialstyrelsen, Statens energimyndighet, Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen), Stockholms universitet, Strålsäkerhetsmyndigheten, Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen), Svenska Patentbyråers förening, Svenska Patentombudsföreningen, Svensk Näringsliv, Sveriges kommuner och regioner, Säkerhets- och försvarsföretagen, Säkerhetspolisen, Totalförsvarets forskningsinstitut, Trafikverket, Transportstyrelsen, Tullverket, Åklagarmyndigheten.

Kungliga Krigsvetenskapsakademien och Riksdagens ombudsmän (JO) har inbjudits att lämna synpunkter men avstått från att yttra sig.

Följande remissinstanser har inte hörts av: Amnesty International (svenska sektionen), Centralförbundet Folk och Försvar, Försvarshögskolan, Kammarkollegiet, Myndigheten för psykologiskt försvar, Region Blekinge, Region Gotland, Region Västerbotten, Svenska Föreningen för Immaterialrätt, Svenska Industrins IP-förening, Svenska Röda Korset, Svenska Uppfinnareföreningen, Sveriges akademikers centralorganisation (SACO-S), Sveriges delegation vid Nato, Uppsala universitet, Västra Götalandsregionen.

Sammanfattning av promemorian Utökat skydd för främmande militära styrkors handlingar

Bilaga 4

I promemorian föreslås en ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Ändringen föreslås för att Sverige ska uppfylla sina åtaganden dels enligt artikel XI punkten 3 i avtalet mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor (Nato SOFA), som innehåller en bestämmelse om att officiella handlingar under officiell försegling inte ska göras till föremål för tullkontroll, dels enligt motsvarande bestämmelse i avtalet mellan de stater som är parter i nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (PFF SOFA). Promemorian kompletterar departementspromemorian Sveriges tillträde till vissa Natoavtal (Ds 2023:22).

Ändringen åstadkoms enligt förslaget i promemorian genom en ändring i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall. I 7 § i den lagen regleras immunitet och privilegier vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering i den utsträckning som anges i PFF SOFA i fråga om inkomstskatt, avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik samt import till och export från Sverige. I promemorian Sveriges tillträde till vissa Natoavtal föreslås att bestämmelsen utsträcks så att immunitet och privilegier ska gälla även inom ramen för Nato SOFA och i den utsträckning som följer av avtalet. En bestämmelse om immunitet för handlingar enligt Nato SOFA och PFF SOFA införs lämpligen i samma paragraf.

I promemorian föreslås att den föreslagna ändringen ska träda i kraft den dag som regeringen.

Enligt bedömningen i promemorian kommer förslaget att underlätta Sveriges förmåga att ta emot militärt stöd från Nato eller enskilda allierade. Förslaget bedöms inte leda till några direkta kostnadsökningar eller få några konsekvenser i övrigt som bör redovisas.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

För en främmande stats militära styrka och dess personal som befinner sig i Sverige inom ramen för *internationellt militärt samarbete eller internationell krishantering och som omfattas av avtal som är i kraft i förhållande till Sverige, ska immunitet och privilegier gälla i fråga om inkomstskatt, avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik samt import till och export från Sverige i den utsträckning som anges i avtalet den 19 juni 1995 mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (SÖ 1997:51).*

Föreslagen lydelse

7 §²

För en främmande stats militära styrka och dess personal som befinner sig i Sverige inom ramen för *avtalet den 19 juni 1995 mellan de stater som är parter i nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor (SÖ 1997:51) eller avtalet den 19 juni 1951 mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor ska immunitet och privilegier gälla i den utsträckning som anges i avtalen i fråga om*

1. *avgifter och skatter vid bruk av fordon i vägtrafik,*
2. *import till och export från Sverige,*
3. *inkomstskatt, och*
4. *styrkans handlingar.*

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

¹ Lagen omtryckt 1994:717.

² Senaste lydelse 2016:669.

Förteckning över remissinstanserna

Bilaga 6

Efter remiss har yttrande över departementspromemorian Utökat skydd för främmande militära styrkors handlingar lämnats av Försvarsmakten, Polismyndigheten och Tullverket.

Agreement between the Parties to the North
Atlantic Treaty regarding the Status of their
Forces

Bilaga 7

Bilaga 7

Bilaga 7

Bilaga 7

Bilaga 7

Bilaga 7

Avtal mellan parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor

London den 19 juni 1951

Parterna i nordatlantiska fördraget, som undertecknades i Washington den 4 april 1949,

som beaktar att styrkor från en part efter överenskommelse kan sändas för att tjänstgöra inom en annan parts territorium,

som är medvetna om att beslutet att sända styrkor och de villkor enligt vilka de sänds, i den mån dessa villkor inte fastställs i detta avtal, fortsättningsvis ska göras till föremål för särskilda överenskommelser mellan berörda parter,

som emellertid önskar fastställa status för dessa styrkor när de befinner sig inom en annan parts territorium,

har kommit överens om följande.

Artikel I

1. I detta avtal avses med

a. *styrka* den personal som tillhör land-, sjö- eller luftstridskrafter från en avtalsslutande part när den befinner sig på tjänsteuppdrag inom en annan avtalsslutande parts territorium inom nordatlantiska fördragets område, med förbehåll för att de två berörda avtalsslutande parterna kan komma överens om att vissa personer, enheter eller förband inte ska anses utgöra eller ingå i en styrka vid tillämpningen av detta avtal,

b. *civil komponent*

den civila personal som medföljer en styrka tillhörande en avtalsslutande part och som är anställd hos den avtalsslutande partens stridskrafter och som inte är statslösa personer eller medborgare i en stat som inte är part i nordatlantiska fördraget och inte heller är medborgare eller stadigvarande bosatta i den stat i vilken styrkan är förlagd,

c. *anhörig* maka eller make till en medlem av en styrka eller en civil komponent, eller en sådan medlems barn som är beroende av honom eller henne för sitt uppehälle,

d. *sändande stat* den avtalsslutande part som styrkan tillhör,

e. *mottagande stat* den avtalsslutande part inom vars territorium en styrka eller en civil komponent är förlagd, vare sig den är stationerad där eller befinner sig på genomresa,

f. *den sändande statens militära myndigheter* de myndigheter i en sändande stat som enligt dess lagstiftning har befogenhet att se till att den statens militära lagstiftning efterlevs med avseende på medlemmar av dess styrkor eller civila komponenter,

g. *Nordatlantiska rådet* det råd som inrättats enligt artikel 9 i nordatlantiska fördraget eller något av dess underordnade organ som har befogenhet att handla på dess vägnar.

2. Detta avtal gäller för de avtalsslutande parternas myndigheter i subnationella politiska förvaltningsområden inom deras territorier för vilka avtalet gäller eller har utsträckts att gälla enligt artikel XX på samma

sätt som det gäller för de avtalsslutande parternas centrala myndigheter, dock med förbehåll för att egendom som ägs av sådana förvaltningsområden inte ska betraktas som egendom som ägs av en avtalsslutande part i enlighet med artikel VIII.

Artikel II

En styrka och dess civila komponent och dess medlemmar, liksom anhöriga till dessa, är skyldiga att respektera lagstiftningen i den mottagande staten och avhålla sig från varje handling som är oförenlig med andan i detta avtal och särskilt från all politisk verksamhet i den mottagande staten. Det är likaledes den sändande statens skyldighet att vidta nödvändiga åtgärder i detta syfte.

Artikel III

1. Enligt de villkor som anges i punkt 2 i denna artikel och i enlighet med de regler som fastställts av den mottagande staten avseende inresa och utresa för en styrka och dess medlemmar, ska sådana medlemmar vara undantagna från pass- och viseringsbestämmelser och kontroll vid inresa när de reser in i eller lämnar den mottagande statens territorium. De ska även vara undantagna från de bestämmelser i den mottagande staten som avser registrering och kontroll av utlänningar, men de ska inte anses få rätt att vara stadigvarande bosatta i eller ha hemvist inom den mottagande statens territorium.

2. Endast följande handlingar, vilka ska uppvisas på begäran, fordras för medlemmar av en styrka:

a. personligt identitetskort utfärdat av den sändande staten varav framgår namn, födelsedatum, militär grad och registreringsnummer (i förekommande fall), försvarsgren samt fotografi,

b. individuell eller kollektiv förflyttningsorder, på den sändande statens språk samt på engelska och franska, utfärdad av en behörig myndighet i den sändande staten eller av en behörig instans inom Nordatlantiska fördragsorganisationen, varav framgår individens eller gruppens status såsom medlem eller medlemmar av en styrka samt den beordrade förflyttningen; den mottagande staten får kräva att en förflyttningsorder ska vara kontrasierad av en behörig företrädare för den staten.

3. Medlemmar av en civil komponent och anhöriga ska i passen betecknas som sådana.

4. Om en medlem av en styrka eller en civil komponent lämnar sin anställning i den sändande staten och inte hemsänds, ska myndigheterna i den sändande staten omedelbart underrätta myndigheterna i den mottagande staten och lämna nödvändiga upplysningar. Myndigheterna i den sändande staten ska likaledes underrätta myndigheterna i den mottagande staten om varje medlem som olovligen har varit frånvarande i mer än 21 dagar.

5. Om den mottagande staten har begärt att en medlem av en styrka eller av en civil komponent ska avlägsnas från dess territorium eller har fattat ett beslut om utvisning av en tidigare medlem av en styrka eller en civil

komponent eller om utvisning av en anhörig till en medlem eller tidigare medlem, ska myndigheterna i den sändande staten ansvara för att ta emot vederbörande person inom det egna territoriet eller på annat sätt ombesörja att personen tas emot utanför den mottagande staten. Denna punkt gäller endast för personer som inte är medborgare i den mottagande staten och som har rest in i den mottagande staten som medlemmar av en styrka eller en civil komponent eller med avsikt att bli en sådan medlem samt för anhöriga till sådana personer.

Artikel IV

Den mottagande staten ska antingen

a. utan förarprov eller avgift erkänna såsom giltigt ett körtillstånd, körkort eller militärt körtillstånd som den sändande staten eller ett av dess subnationella förvaltningsområden har utfärdat till en medlem av en styrka eller en civil komponent, eller

b. utfärda körtillstånd eller körkort till varje medlem av en styrka eller en civil komponent som innehar ett körtillstånd, körkort eller militärt körtillstånd utfärdat av den sändande staten eller av ett av dess subnationella förvaltningsområden, under förutsättning att inget förarprov krävs.

Artikel V

1. Medlemmar av en styrka ska som regel bära uniform. Om inte annat överenskommits mellan myndigheterna i de sändande och mottagande staterna ska samma villkor för bärande av civila kläder gälla som för medlemmar i den mottagande statens styrkor. Reguljära enheter och förband som ingår i en styrka ska bära uniform vid gränspassering.

2. Tjänstefordon som tillhör en styrka eller en civil komponent ska utöver registreringsnummer vara försedda med tydlig nationalitetsbeteckning.

Artikel VI

Medlemmar av en styrka får inneha och bära vapen under förutsättning att de enligt sina order har tillstånd till detta. Myndigheterna i den sändande staten ska välvilligt behandla begäran från den mottagande staten i detta hänseende.

Artikel VII

1. Enligt bestämmelserna i denna artikel

a. ska den sändande statens militära myndigheter ha rätt att i den mottagande staten utöva all den straffrättsliga och disciplinära jurisdiktion som de har enligt lagen i den sändande staten över alla personer som lyder under den militära lagstiftningen i den staten,

b. ska myndigheterna i den mottagande staten ha jurisdiktion över medlemmar av en styrka eller en civil komponent och deras anhöriga vad

avser brott som har begåtts på den mottagande statens territorium och som är straffbara enligt den statens lagstiftning.

2 a. Den sändande statens militära myndigheter ska ha exklusiv jurisdiktion över personer som lyder under den statens militära lagstiftning beträffande brott, inklusive brott som rör den statens säkerhet, vilka är straffbara enligt den sändande statens lagstiftning men inte enligt den mottagande statens lagstiftning.

b. Myndigheterna i den mottagande staten ska ha exklusiv jurisdiktion över medlemmar av en styrka eller en civil komponent och deras anhöriga vad gäller brott, inklusive brott som rör den statens säkerhet, vilka är straffbara enligt den statens lagstiftning men inte enligt den sändande statens lagstiftning.

c. Med avseende på denna punkt och på punkt 3 i denna artikel ska brott mot en stats säkerhet innefatta

i) förräderi mot den staten,

ii) sabotage, spioneri eller överträdelse av den statens lagstiftning om statshemligheter eller hemligheter som gäller dess nationella försvar.

3. I de fall där båda staterna har jurisdiktion ska följande regler gälla:

a. Den sändande statens militära myndigheter ska ha företrädesrätt att utöva jurisdiktion över en medlem av en styrka eller en civil komponent beträffande

i) brott som är riktade endast mot den statens egendom eller säkerhet eller som är riktade endast mot egendom som tillhör en annan medlem av en styrka eller en civil komponent från den staten eller en anhörig eller mot deras person,

ii) brott till följd av någon handling eller underlåtenhet som begåtts i tjänsten.

b. I fråga om varje annat brott ska myndigheterna i den mottagande staten ha företrädesrätt att utöva jurisdiktion.

c. Om den stat som har företrädesrätt väljer att inte utöva jurisdiktion ska den så snart det är praktiskt möjligt underrätta myndigheterna i den andra staten. Myndigheterna i den stat som har företrädesrätt ska välvilligt behandla en begäran från myndigheterna i den andra staten om att avstå från sin rätt i fall där denna andra stat anser ett sådant avstående vara av särskild betydelse.

4. Bestämmelserna ovan i denna artikel ger inte den sändande statens militära myndigheter rätt att utöva jurisdiktion över personer som är medborgare eller stadigvarande bosatta i den mottagande staten, såvida de inte är medlemmar av den sändande statens styrka.

5 a. Myndigheterna i de mottagande och sändande staterna ska bistå varandra vid frihetsberövande av en styrkas eller en civil komponents medlemmar eller deras anhöriga inom den mottagande statens territorium och vid överlämnande av dem till den myndighet som har jurisdiktion i enlighet med ovannämnda bestämmelser.

b. Myndigheterna i den mottagande staten ska utan dröjsmål underrätta den sändande statens militära myndigheter om någon medlem av en styrka eller av en civil komponent eller någon anhörig har frihetsberövats.

c. En sådan medlem av en styrka eller en civil komponent som är misstänkt och över vilken den mottagande staten ska utöva jurisdiktion ska, om medlemmen är i den sändande statens förvar, förbli i den statens förvar tills den mottagande staten har väckt åtal mot medlemmen.

6 a. Myndigheterna i de mottagande och sändande staterna ska bistå varandra vid utförandet av alla nödvändiga utredningar av brott och inhämtning och sammanställning av bevis inklusive beslag av och, i förekommande fall, överlämnande av föremål med koppling till brottet. För överlämnande av sådana föremål kan emellertid ställas som villkor att de ska återlämnas inom den tidsfrist som angivits av den myndighet som överlämnar dem.

b. De avtalsslutande parternas myndigheter ska underrätta varandra om vidtagna åtgärder i alla sådana fall där de båda har jurisdiktion.

7 a. Ett utdömt dödsstraff ska ej verkställas i den mottagande staten av den sändande statens myndigheter om lagen i den mottagande staten inte i liknande fall föreskriver dödsstraff.

b. Myndigheterna i den mottagande staten ska välvilligt behandla en begäran från myndigheterna i den sändande staten om biträde avseende verkställande av fängelsestraff som utdömts av myndigheterna i den sändande staten inom den mottagande statens territorium i enlighet med denna artikel.

8. När en person i enlighet med bestämmelserna i denna artikel har ställts inför rätta av den ena avtalsslutande partens myndigheter och har blivit frikänd eller har blivit dömd och avtjänar eller har avtjänat sitt straff eller har blivit benådad får personen inte åtalas på nytt för samma brott inom samma territorium av en annan avtalsslutande parts myndigheter. Dock ska bestämmelserna i denna punkt inte hindra den sändande statens militära myndigheter från att åtala en medlem av sin styrka för någon överträdelse av disciplinära regler till följd av en handling eller en underlåtenhet som utgör ett brott för vilket personen har åtalats av den andra avtalsslutande partens myndigheter.

9. När en medlem av en styrka eller en civil komponent eller en anhörig åtalas inom ramen för en mottagande stats jurisdiktion ska personen ha rätt

a. till en skyndsam och snabb rättegång,

b. att före rättegången underrättas om den eller de åtalpunkter som åtalet avser,

c. att konfronteras med dem som vittnar mot denne,

d. att genom tvångsmedel inkalla sådana vittnen till sin fördel som lyder under den mottagande statens jurisdiktion,

e. att själv välja försvarare eller få ett helt eller delvis kostnadsfritt rättsligt biträde enligt de villkor som gäller i den mottagande staten vid den aktuella tidpunkten,

f. att, om personen så anser nödvändigt, få tillgång till en kvalificerad tolk, samt

g. att meddela sig med en företrädare för den sändande statens regering och, om domstolens regler så medger, att ha en sådan företrädare närvarande vid rättegången.

10 a. Reguljära militära enheter och förband som ingår i en styrka ska ha rätt att övervaka förläggningar, anläggningar och andra lokaler som de disponerar enligt avtal med den mottagande staten. Styrkans militärpolis får vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa upprätthållandet av ordning och säkerhet i sådana lokaler.

b. Utanför dessa lokaler ska sådan militärpolis anlitas endast i enlighet med vad som överenskommits med myndigheterna i den mottagande staten och i samarbete med dessa myndigheter och endast i den

utsträckning som krävs för att upprätthålla disciplin och ordning bland medlemmarna av styrkan. Bilaga 8

11. Varje avtalsslutande part ska sträva efter att införa sådan lagstiftning som den anser vara nödvändig för att i tillräcklig grad inom sitt territorium trygga säkerhet och skydd för anläggningar, utrustning, egendom, arkiv och offentliga handlingar som tillhör andra avtalsslutande parter samt för att bestraffa personer som bryter mot lagstiftning som antagits i det syftet.

Artikel VIII

1. Varje avtalsslutande part ska avstå från alla anspråk mot en annan avtalsslutande part för skador som vållats på egendom som den äger och som används av dess land-, sjö- eller luftstridskrafter om sådan skada

i) har vållats i tjänsten av en medlem av eller en anställd vid den andra avtalsslutande partens stridskrafter i samband med verksamhet inom ramen för nordatlantiska fördraget, eller

ii) har uppkommit vid användning av fordon, fartyg eller luftfartyg som ägs av den andra avtalsslutande parten och som använts av dess stridskrafter, under förutsättning antingen att det fordon, fartyg eller luftfartyg som har orsakat skadan användes i samband med verksamhet inom ramen för nordatlantiska fördraget eller att skadan har vållats på egendom när den användes i sådan verksamhet.

En avtalsslutande part ska avstå från anspråk på bärgarlön från en annan avtalsslutande part under förutsättning att det bärgade fartyget eller den bärgade lasten ägdes av en avtalsslutande part och användes av dess stridskrafter i samband med verksamhet inom ramen för nordatlantiska fördraget.

2 a. Vid skada som på sätt som anges i punkt 1 vållats eller uppkommit på annan egendom som ägs av en avtalsslutande part och som finns inom dess territorium ska, om inte de berörda avtalsslutande parterna kommer överens om annat, frågan om en annan avtalsslutande parts ansvar avgöras och skadans storlek fastställas av en ensam skiljeman som ska utses i enlighet med led b i denna punkt. Skiljemannen ska även fatta beslut om eventuella motanspråk som hänför sig till samma händelse.

b. Den skiljeman som avses i led a ska genom överenskommelse mellan de berörda avtalsslutande parterna utses bland de medborgare i den mottagande staten som innehar eller har innehaft ett högt domarämbete. Om de berörda avtalsslutande parterna inte inom två månader kan enas om en skiljeman, kan vilken som helst av parterna begära att ordföranden i Nordatlantiska rådets ställföreträdarförsamling utser en person som har ovannämnda kvalifikationer.

c. Beslut som fattas av skiljemannen ska vara bindande och slutgiltiga för de avtalsslutande parterna.

d. Det ersättningsbelopp som fastställs av skiljemannen ska fördelas i enlighet med bestämmelserna i punkt 5 e i, ii och iii i denna artikel.

e. Arvodet till skiljemannen ska fastställas genom överenskommelse mellan de berörda avtalsslutande parterna och ska tillsammans med nödvändiga omkostnader som uppkommit vid utövandet av uppdraget bäras i lika delar av parterna.

f. Varje avtalsslutande part ska dock avstå från sina anspråk i de fall skadans storlek understiger följande:

- Belgien: 70 000 BEF.
- Danmark: 9 670 DKK.
- Frankrike: 490 000 FRF.
- Förenade kungariket: 500 GBP.
- Förenta staterna: 1 400 USD.
- Island: 22 800 ISK.
- Italien: 850 000 ITL.
- Kanada: 1 460 CAD.
- Luxemburg: 70 000 LUF.
- Nederländerna: 5 320 NLG.
- Norge: 10 000 NOK.
- Portugal: 40 250 PTE.

Varje annan avtalsslutande part vars egendom har skadats vid samma tillfälle ska också avstå från anspråk upp till ovannämnda belopp. I händelse av avsevärd variation i växelkurserna för dessa valutor ska de avtalsslutande parterna komma överens om en lämplig justering av dessa belopp.

3. Vid tillämpningen av punkterna 1 och 2 i denna artikel ska uttrycket som ägs av en avtalsslutande part innefatta fartyg som den avtalsslutande parten har chartrat eller rekvirerat obemannade eller som har tagits såsom pris av den parten (utom i de fall där risken för förlust eller skadeståndsskyldigheten bärs av en annan person än en sådan avtalsslutande part).

4. Varje avtalsslutande part avstår från anspråk mot varje annan avtalsslutande part för skada eller dödsfall som vållats en medlem av dess stridskrafter under tjänstgöring.

5. Anspråk (andra än kontraktuella anspråk och anspråk på vilka punkterna 6 och 7 i denna artikel är tillämpliga) som härrör från sådan handling eller underlåtenhet som medlemmar av en styrka eller en civil komponent har gjort sig skyldiga till i tjänsten eller från någon annan handling, underlåtenhet eller händelse för vilken en styrka eller en civil komponent är juridiskt ansvarig och vilken inom den mottagande statens territorium vållar skada på någon annan tredje part än någon av de avtalsslutande parterna ska behandlas av den mottagande staten i enlighet med följande bestämmelser:

a. Anspråk ska tas emot, behandlas och avgöras genom förlikning eller dom i enlighet med den mottagande statens lagar och andra författningar vad avser anspråk som härrör från dess egna väpnade styrkors verksamhet.

b. Den mottagande staten får träffa förlikning om varje sådant anspråk, och betalningen av det överenskomna eller utdömda beloppet ska erläggas av den mottagande staten i dess egen valuta.

c. Sådan utbetalning av ersättning ska vara bindande och slutgiltig för de avtalsslutande parterna vare sig den sker till följd av en förlikning eller ett slutligt avgörande av behörig domstol i den mottagande staten eller ett slutligt avslag av en sådan domstol avseende utbetalning av ersättning.

d. Uppgift om varje ersättning som utbetalas av den mottagande staten ska lämnas till berörda sändande stater tillsammans med fullständiga uppgifter och ett förslag till fördelning i enlighet med led e i, ii och iii. Om

svar inte har inkommit inom två månader ska förslaget till fördelning betraktas som godtaget.

e. Kostnader för att täcka anspråk i enlighet med föregående led och punkt 2 i denna artikel ska fördelas mellan de avtalsslutande parterna på följande sätt:

i) När en sändande stat är ensam ansvarig ska det belopp som fastställts genom förlikning eller dom uppdelas i andelen 25 procent för den mottagande staten och 75 procent för den sändande staten.

ii) Om mer än en stat är ansvarig för skadan, ska det belopp som fastställts genom förlikning eller dom delas jämnt mellan dem; om emellertid den mottagande staten inte är en av de ansvariga staterna ska dess andel uppgå till hälften av vardera sändande stats andel.

iii) När skadan har vållats av de avtalsslutande parternas stridskrafter och den inte kan hänföras till en viss eller flera av dessa stridskrafter ska det belopp som fastställts genom förlikning eller dom delas jämnt mellan de berörda avtalsslutande parterna; om emellertid den mottagande staten inte är en av de stater vilkas stridskrafter har vållat skadan, ska dess andel uppgå till hälften av vardera berörd sändande stats andel.

iv) Varje halvår ska uppgift lämnas till berörda sändande stater beträffande de belopp som den mottagande staten under halvårsperioden har utbetalat för varje ärende för vilket föreslagen fördelning på procentbasis har godtagits; dessa uppgifter ska åtföljas av en begäran om återbetalning. Sådan återbetalning ska göras snarast möjligt i den mottagande statens valuta.

f. I fall där tillämpningen av bestämmelserna i leden b och e i denna punkt skulle medföra betydande svårigheter för en avtalsslutande part kan den begära att Nordatlantiska rådet föranstaltar en annan typ av uppgörelse.

g. En medlem av en styrka eller en civil komponent ska inte omfattas av åtgärder vad gäller verkställande av en dom som har meddelats mot personen i den mottagande staten i ett ärende som sammanhänger med dennes tjänsteutövning.

h. Utom i den mån led e i denna punkt är tillämpligt på anspråk som avses i punkt 2 i denna artikel ska bestämmelserna i denna punkt inte tillämpas på anspråk som härrör från eller har uppstått i samband med framförande eller drift av ett fartyg eller lastning, transport eller lossning av last, annat än anspråk avseende dödsfall eller personskada på vilka punkt 4 i denna artikel inte är tillämplig.

6. Anspråk mot medlemmar av en styrka eller en civil komponent som härrör från skadeståndsgrundande handlingar eller underlåtenhet i den mottagande staten som inte har begåtts i tjänsten ska handläggas på följande sätt:

a. Myndigheterna i den mottagande staten ska på ett korrekt och rättvist sätt behandla anspråk och fastställa ersättning till käranden med hänsyn tagen till alla omständigheter i ärendet, inklusive den skadelidande personens agerande, samt upprätta en rapport i ärendet.

b. Rapporten ska överlämnas till myndigheterna i den sändande staten, vilka därefter utan dröjsmål ska besluta huruvida de ska erbjuda ex gratia-ersättning och, om så är fallet, till vilket belopp.

c. Om ett erbjudande om ex gratia-ersättning lämnas och godtas av käranden som full gottgörelse för anspråket ska myndigheterna i den

sändande staten själva erlægga betalningen och underrätta myndigheterna i den mottagande staten om beslutet och om det utbetalda beloppet.

d. Bestämmelserna i denna punkt ska inte inverka på den mottagande statens domstolars behörighet att pröva anspråk mot en medlem av en styrka eller en civil komponent såvida inte full ersättning har erlagts.

7. Anspråk som härrör från otillåten användning av ett fordon som tillhör en sändande stats stridskrafter ska behandlas i enlighet med punkt 6 i denna artikel, utom i de fall en styrka eller en civil komponent är juridiskt ansvarig.

8. Om tvist uppstår om huruvida en medlem av en styrka eller en civil komponent har gjort sig skyldig till en skadeståndsgrundande handling eller underlåtenhet i tjänsten eller om bruk av ett fordon som tillhör en sändande stats stridskrafter har skett olovligen ska saken hänskjutas till en skiljeman utsedd i enlighet med punkt 2 b i denna artikel, vars beslut i ärendet ska vara slutgiltigt.

9. Den sändande staten ska inte åberopa immunitet vid den mottagande statens domstolar för medlemmar av en styrka eller en civil komponent med avseende på den civilrättsliga jurisdiktion som domstolarna i den mottagande staten har, utom i den utsträckning som anges i punkt 5 g i denna artikel.

10. Myndigheterna i den sändande och den mottagande staten ska i fall som berör dem samarbeta vid inhämtning av bevis som behövs för en rättvis rättegång och vid reglering av ersättning av skada.

Artikel IX

1. Medlemmar av en styrka eller en civil komponent och deras anhöriga får lokalt köpa varor som de behöver för eget bruk och behövliga tjänster på samma villkor som medborgare i den mottagande staten.

2. Varor som anskaffas lokalt för att försörja en styrka eller en civil komponent ska normalt köpas in genom de myndigheter som köper sådana varor för den mottagande statens stridskrafter. För att undvika att dessa varuköp får negativ inverkan på ekonomin i den mottagande staten ska de behöriga myndigheterna i den staten när så krävs ange vilka varor som ej får köpas eller som är föremål för begränsningar.

3. Med förbehåll för gällande avtal eller avtal som härefter kan komma att ingås mellan befullmäktigade företrädare för de sändande och mottagande staterna ska myndigheterna i den mottagande staten fullt ut ansvara för att vidta lämpliga arrangemang för att till en styrka eller en civil komponent tillhandahålla de byggnader och den mark som denna behöver liksom tillhörande faciliteter och tjänster. Dessa avtal och arrangemang ska i möjlig utsträckning stå i överensstämmelse med de regler som gäller för förläggning och inkvartering av den mottagande statens motsvarande personal. I avsaknad av ett särskilt avtal med motsatt verkan ska lagstiftningen i den mottagande staten gälla avseende vilka rättigheter och skyldigheter som är förenade med besittningstagandet eller användningen av byggnaderna, marken, faciliteterna eller tjänsterna.

4. Behov av lokal civilanställd arbetskraft för en styrka eller en civil komponent ska tillgodoses på samma sätt som den mottagande statens motsvarande behov och med biträde av myndigheterna i den mottagande

staten genom dess arbetsförmedling. Anställnings- och arbetsvillkor, särskilt löner, tilläggsbetalningar och villkor för skydd av arbetstagare ska vara de som föreskrivs i den mottagande statens lagstiftning. Sådana civilanställda som anlitas av en styrka eller en civil komponent ska inte i något hänseende betraktas som medlemmar av den styrkan eller den civila komponenten.

5. När en styrka eller en civil komponent på den ort där den är stationerad inte har tillräckliga sjukvårds- och tandvårdsinrättningar kan dess medlemmar och deras anhöriga få sjukvård och tandvård, inklusive sjukhusvistelse, på samma villkor som den mottagande statens motsvarande personal.

6. Den mottagande staten ska välvilligt behandla en begäran att till medlemmarna av en styrka eller en civil komponent ge tillgång till transportmedel och bevilja rabatter för färdbiljetter. Dessa transportmedel och förmåner ska vara föremål för särskilda överenskommelser mellan de berörda regeringarna.

7. Om det inte föreligger några allmänna eller särskilda finansiella överenskommelser de avtalsslutande parterna emellan ska betalning för varor, inkvartering och tjänster som tillhandahålls i enlighet med punkterna 2, 3, 4 och, om så krävs, 5 och 6 i denna artikel erläggas utan dröjsmål i lokal valuta av styrkans myndigheter.

8. Varken en styrka eller en civil komponent eller dess medlemmar eller deras anhöriga ska med stöd av denna artikel åtnjuta befrielse från skatter eller tullar vid anskaffning av varor och tjänster som omfattas av den mottagande statens skattebestämmelser.

Artikel X

1. I den mån beskattningen i den mottagande staten beror på bosättning eller hemvist ska perioder, under vilka en medlem av en styrka eller en civil komponent befinner sig inom den statens territorium enbart på grund av att personen ingår i en styrka eller en civil komponent, inte anses vara vistelseperioder där eller medföra ändring av bosättning eller hemvist i fråga om sådan beskattning. Medlemmar av en styrka eller en civil komponent ska i den mottagande staten undantas från skatt på lön och ersättningar som den sändande staten utbetalar till dem i denna egenskap liksom från skatt på materiell lös egendom som finns i den mottagande staten endast på grund av deras tillfälliga vistelse där.

2. Ingenting i denna artikel ska hindra beskattning av en medlem av en styrka eller en civil komponent med avseende på sådan vinstgivande verksamhet, utöver personens anställning som sådan medlem, som denne bedriver i den mottagande staten, och ingenting i denna artikel, utom vad beträffar personens lön och ersättningar och den materiella lösa egendom som avses i punkt 1, ska hindra beskattning som en sådan person omfattas av enligt den statens lagstiftning, även om personen anses vara bosatt eller ha hemvist utanför den mottagande statens territorium.

3. Denna artikel ska inte tillämpas på tullar enligt definitionen i artikel XI.12.

4. Vid tillämpningen av denna artikel ska uttrycket medlem av en styrka inte inbegripa någon person som är medborgare i den mottagande staten.

Artikel XI

1. Om inte annat uttryckligen har angetts i detta avtal ska medlemmar av en styrka eller en civil komponent liksom deras anhöriga omfattas av de lagar och andra författningar som tillämpas av tullmyndigheterna i den mottagande staten. Särskilt har tullmyndigheterna i den mottagande staten rätt, i enlighet med de allmänna villkor som anges i den mottagande statens lagar och andra författningar, att visitera medlemmar av en styrka eller en civil komponent och deras anhöriga och att genomsöka deras bagage och fordon och beslagta föremål i enlighet med dessa lagar och andra författningar.

2 a. Tillfällig införsel och återutförsel av tjänstefordon som tillhör en styrka eller en civil komponent och som framförs för egen maskin ska tillåtas tullfritt vid uppvisande av ett tillstånd för tillfällig införsel med den utformning som visas i bilagan till detta avtal.

b. Vid tillfällig införsel av sådana fordon som inte framförs för egen maskin ska bestämmelserna i punkt 4 i denna artikel tillämpas och vid återutförsel bestämmelserna i punkt 8.

c. Tjänstefordon som tillhör en styrka eller en civil komponent ska vara undantagna från alla skatter för fordon i vägtrafik.

3. Officiella handlingar med officiell försegling ska inte vara föremål för tullkontroll. Kurirer, vilken status de än må ha, som medför dessa handlingar måste ha en individuell förflytningsorder som utfärdats i enlighet med artikel III.2 b. Denna förflytningsorder ska innehålla uppgift om kurirpostantal och intyg om att kurirposten endast innehåller officiella handlingar.

4. En styrka får tullfritt föra in utrustning för eget bruk samt en rimlig mängd livsmedel, förnödenheter och andra varor för uteslutande eget bruk samt, i de fall där så tillåtes av den mottagande staten, för bruk av styrkans civila komponent samt anhöriga. Denna tullfria införsel förutsätter att ett intyg, om vars form har överenskommit mellan den mottagande staten och den sändande staten, undertecknat av en för detta ändamål av den sändande staten befullmäktigad person, lämnas in till tullkontoret på införselorten, tillsammans med överenskomna tullhandlingar. Utnämningshandlingen för den person som är befullmäktigad att underteckna intyg samt prov på underskrifter och stämplars som ska användas ska tillställas tullmyndigheten i den mottagande staten.

5. En medlem av en styrka eller en civil komponent får vid sin första ankomst för att inleda sin tjänstgöring i den mottagande staten, eller vid den tidpunkt då eventuella anhöriga först anländer för att ansluta sig till personen, tullfritt föra in personliga ägodelar och möbler för den tid som tjänstgöringen varar.

6. Medlemmar av en styrka eller en civil komponent får tullfritt föra in privata motorfordon tillfälligt för sitt eget och sina anhörigas personliga bruk. Enligt denna artikel finns ingen skyldighet att bevilja befrielse från skatter för privatfordon i vägtrafik.

7. Införsel som görs av en styrkas myndigheter för annan användning än för användning uteslutande av styrkan och dess civila komponent, samt annan införsel än sådan som avses i punkterna 5 och 6 i denna artikel, som görs av medlemmar av en styrka eller en civil komponent, är enligt denna artikel inte berättigade till befrielse från tullar eller andra villkor.

8. Varor som har förts in tullfritt enligt punkt 2 b, 4, 5 eller 6
- får fritt återutföras under förutsättning att, med avseende på varor som har förts in enligt punkt 4, ett intyg utfärdat i enlighet med den punkten uppvisas för tullkontoret; tullmyndigheterna äger emellertid rätt att kontrollera att återutförda varor är de som uppges i intyget, om ett sådant finns, och att de verkligen har förts in i enlighet med villkoren i punkt 2 b, 4, 5 eller 6,
  - ska normalt inte avyttras i den mottagande staten vare sig genom försäljning eller som gåva; emellertid kan i vissa särskilda fall sådan avyttring tillåtas enligt de villkor som fastställts av de berörda myndigheterna i den mottagande staten (t.ex. för erläggande av tullar och skatter och för uppfyllande av kraven på kontroll av handel och valuta).
9. Varor som inköpts i den mottagande staten får föras ut från denna endast i enlighet med de regler som gäller i den mottagande staten.
10. Särskilda arrangemang för gränspassage ska medges av tullmyndigheterna för reguljära förband och enheter under förutsättning att tullmyndigheterna vederbörligen har underrättats på förhand.
11. Särskilda arrangemang ska vidtas av den mottagande staten för att drivmedel, olja och smörjmedel avsedda för tjänstefordon, luftfartyg och fartyg som tillhör en styrka eller en civil komponent ska kunna tillhandahållas helt tull- och skattefritt.
12. I punkterna 1–10 i denna artikel avses med tullar tullavgifter och alla andra avgifter och skatter som ska betalas vid införsel eller utförsel med undantag för avgifter och skatter som inte är annat än betalning för utförda tjänster; införsel inbegriper uttag från tullager eller motsvarande under förutsättning att varorna i fråga inte har odlats, tillverkats eller framställts i den mottagande staten.
13. Bestämmelserna i denna artikel ska tillämpas på de berörda varorna inte endast när de förs in till eller förs ut från den mottagande staten utan även när de transporteras genom en avtalsslutande parts territorium; i det fallet innefattas i uttrycket mottagande stat enligt denna artikel varje avtalsslutande part genom vars territorium varorna transporteras.

Artikel XII

- Tullmyndigheterna och skattemyndigheterna i den mottagande staten får, som villkor för beviljande av sådan tull- och skattefrihet eller tull- och skattelättnad som avses i detta avtal, kräva att de villkor som de bedömer nödvändiga för att förhindra missbruk ska beaktas.
- Dessa myndigheter kan vägra att bevilja de undantag som anges i detta avtal avseende införsel till den mottagande staten av varor som odlats, tillverkats eller framställts i den staten och som har förts ut därifrån utan erläggande av de skatter och tullar – eller i samband med återbetalning av skatter och tullar – som skulle ha kunnat tas ut om varorna inte hade förts ut. Varor som har tagits ut från tullager ska betraktas som införda om de har betraktats som utförda till följd av att ha lagrats i tullager.

Artikel XIII

1. För att förhindra överträdelse av lagar och andra författningar avseende tullar och skatter ska myndigheterna i de mottagande och sändande staterna biträda varandra i utredningar och vid bevisinhämtning.

2. En styrkas myndigheter ska ge allt biträde de kan för att säkerställa att varor som kan beslagtas av tullmyndigheterna eller skattemyndigheterna i den mottagande staten, eller på deras vägnar, överlämnas till dessa myndigheter.

3. En styrkas myndigheter ska med alla tillgängliga medel lämna biträde för att säkerställa betalning av tullar, skatter och påföljdsavgifter som ska erläggas av medlemmar av en styrka eller en civil komponent eller deras anhöriga.

4. Tjänstefordon och varor som tillhör en styrka eller dess civila komponent och inte en medlem av en sådan styrka eller civil komponent och som beslagtogs av myndigheterna i den mottagande staten i samband med en överträdelse av statens lagar eller andra författningar avseende tullar och skatter ska överlämnas till den berörda styrkans behöriga myndigheter.

Artikel XIV

1. En styrka, en civil komponent och deras medlemmar samt deras anhöriga ska fortsätta att omfattas av valutslagstiftningen i den sändande staten och ska även omfattas av den mottagande statens lagstiftning.

2. Valutamyndigheterna i de sändande och mottagande staterna får utfärda särskilda föreskrifter för en styrka eller en civil komponent eller deras medlemmar samt deras anhöriga.

Artikel XV

1. Med förbehåll för punkt 2 i denna artikel ska avtalet förbli i kraft om sådana fientligheter utbryter som omfattas av nordatlantiska fördraget, med undantag för att bestämmelserna om förlikning i artikel VIII.2 och VIII.5 inte ska tillämpas på krigsskada, och att bestämmelserna i detta avtal och särskilt i artiklarna III och VII omedelbart ska ses över av de berörda avtalsslutande parterna, vilka kan komma överens om sådana modifieringar som de anser vara önskvärda avseende tillämpningen av avtalet dem emellan.

2. Vid sådana fientligheter ska varje avtalsslutande part ha rätt att för sitt vidkommande med sextio dagars varsel till de övriga avtalsslutande parterna upphäva tillämpningen av vilken bestämmelse som helst i detta avtal. Om denna rätt utövas, ska de avtalsslutande parterna omedelbart samråda i syfte att komma överens om lämpliga bestämmelser som ska ersätta de bestämmelser som har upphävts.

Artikel XVI

Alla tvister mellan de avtalsslutande parterna avseende tolkningen eller tillämpningen av detta avtal ska lösas genom förhandlingar dem emellan

utan stöd av utomstående jurisdiktion. Utom i de fall där det finns uttryckliga bestämmelser med motsatt innebörd i detta avtal ska tvister som inte kan lösas genom direkta förhandlingar hänskjutas till Nordatlantiska rådet.

Artikel XVII

Varje avtalsslutande part får när som helst begära översyn av artiklar i detta avtal. Begäran ska lämnas till Nordatlantiska rådet.

Artikel XVIII

1. Detta avtal ska ratificeras och ratifikationsinstrumenten ska så snart som möjligt deponeras hos Amerikas förenta staters regering som ska underrätta varje signatärstat om dagen för deponering.

2. Trettio dagar efter det att fyra signatärstater har deponerat sina ratifikationsinstrument träder detta avtal i kraft dem emellan. Det träder i kraft för varje annan signatärstat trettio dagar efter deponeringen av dess ratifikationsinstrument.

3. Sedan detta avtal har trätt i kraft ska det, med förbehåll för godkännande av Nordatlantiska rådet och på de villkor som detta råd kan fastställa, vara öppet för anslutning för varje stat som ansluter sig till nordatlantiska fördraget. Anslutningen sker genom deponering av ett anslutningsinstrument hos Amerikas förenta staters regering, som ska meddela varje signatärstat och anslutande stat om dagen för deponeringen. I förhållande till en stat för vilken ett anslutningsinstrument har deponerats träder detta avtal i kraft trettio dagar efter dagen för deponeringen av ett sådant instrument.

Artikel XIX

1. Detta avtal kan sägas upp av varje avtalsslutande part efter utgången av en period på fyra år från dagen för avtalets ikraftträdande.

2. Uppsägning av avtalet av någon avtalsslutande part ska ske genom skriftligt meddelande från den avtalsslutande parten till Amerikas förenta staters regering som ska underrätta alla andra avtalsslutande parter om varje sådant meddelande och om den dag då det mottogs.

3. Uppsägningen träder i kraft ett år efter det att Amerikas förenta staters regering har mottagit meddelandet. Efter utgången av denna tidsfrist på ett år ska avtalet upphöra att gälla för den avtalsslutande part som säger upp det, men det ska fortsätta att vara i kraft för de övriga avtalsslutande parterna.

Artikel XX

1. Med förbehåll för bestämmelserna i punkterna 2 och 3 i denna artikel ska avtalet endast tillämpas på en avtalsslutande parts moderland.

2. Varje stat kan emellertid vid deponeringen av sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument, eller när som helst därefter genom ett meddelande

som lämnas till Amerikas förenta staters regering, förklara att avtalet ska utsträckas (förutsatt, om den stat som lämnar förklaringen anser detta vara nödvändigt, att ett särskilt avtal slutits mellan den staten och var och en av de berörda sändande staterna) till alla eller något av de territorier för vars internationella förbindelser den staten är ansvarig inom nordatlantiska fördragets område. Detta avtal ska då utsträckas till det eller de territorier som nämns däri trettio dagar efter det att Amerikas förenta staters regering har mottagit meddelandet, eller trettio dagar efter slutande av särskilda avtal om så krävs eller när det har trätt i kraft enligt artikel XVIII, beroende på vilken tidpunkt som inträffar sist.

3. En stat som har lämnat en förklaring enligt punkt 2 i denna artikel som utsträcker detta avtal till att omfatta ett territorium för vars internationella förbindelser den är ansvarig kan säga upp avtalet uteslutande med avseende på det territoriet i enlighet med bestämmelserna i artikel XIX.

Till bekräftelse härav har undertecknade befullmäktigade undertecknat detta avtal.

Upprättat i London den 19 juni 1951 på engelska och franska språken, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda original som ska deponeras i arkivet hos Amerikas förenta staters regering. Amerikas förenta staters regering ska sända bestyrkta kopior av det till alla stater som undertecknar eller ansluter sig till avtalet.

Protocol on the status of International Military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty

The Parties to the North Atlantic Treaty signed in Washington on 4th April, 1949,

Considering that international military Headquarters may be established in their territories, by separate arrangement, under the North Atlantic Treaty, and

Desiring to define the status of such Headquarters and of the personnel thereof within the North Atlantic Treaty area,

Have agreed to the present Protocol to the Agreement signed in London on 19th June 1951, regarding the Status of their Forces;

Article 1

In the present Protocol the expression

(a) "the Agreement" means the Agreement signed in London on 19th June, 1951, by the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the Status of their Forces;

(b) "Supreme Headquarters" means Supreme Headquarters Allied Powers in Europe, Headquarters of the Supreme Allied Commander Atlantic and any equivalent international military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty;

(c) "Allied Headquarters" means any Supreme Headquarters and any international military Headquarters set up pursuant to the , North Atlantic Treaty which is immediately subordinate to a Supreme Headquarters;

(d) "North Atlantic Council" means the Council established by Article 9 of the North Atlantic Treaty or any of its subsidiary bodies authorised to act on its behalf.

Article 2

Subject to the following provisions of this Protocol, the Agreement shall apply to Allied Headquarters in the territory of a Party to the present Protocol in the North Atlantic Treaty area, and to the military and civilian personnel of such Headquarters and their dependents included in the definitions in sub-paragraphs (a), (b) and (c) of paragraph 1 of Article 3 of this Protocol, when such personnel are present in any such territory in connection with their official duties Of, in the case of dependents, the official duties of their spouse or parent.

Article 3

1. For the purpose of applying the Agreement to an Allied Headquarters the expressions "force", "civilian component " and "dependent", wherever they occur in the Agreement, shall have the meanings set out below:

(a) "force" means the personnel attached to the Allied Headquarters who belong to the land, sea or air armed services of any Party to the North Atlantic Treaty;

(b) "civilian component" means civilian personnel who are not stateless persons, nor nationals of any State which is not Party to the Treaty, nor nationals of, nor ordinarily resident in the receiving State, and who are (i) attached to the Allied Headquarters and in the employ of an armed service of a Party to the North Atlantic Treaty or (ii) in such categories of civilian personnel in the employ of the Allied Headquarters as the North Atlantic Council shall decide;

(c) "dependent" means the spouse of a member of a force or civilian component, as defined in sub-paragraphs (a) and (b) of this paragraph, or a child of such member depending on him or her for support.

2. An Allied Headquarters shall be considered to be a force for the purposes of Article II, paragraph 2 of Article V, paragraph 10 of Article VII, paragraphs 2, 3, 4, 7 and 8 of Article IX, and Article XIII, of the Agreement.

Article 4

The rights and obligations which the Agreement gives to or imposes upon the sending State or its authorities in respect of its forces or their civilian components or dependents shall, in respect of an Allied Headquarters and its personnel and their dependents to whom the Agreement applies in accordance with Article 2 of the present Protocol, be vested in or attach to the appropriate Supreme Headquarters and the authorities responsible under it, except that

(a) the right which is given by Article VII of the Agreement to the military authorities of the sending State to exercise criminal and disciplinary jurisdiction shall be vested in the military authorities of the State, if any, to whose military law the person concerned is subject;

(b) the obligations imposed upon the sending State or its authorities by Article II, paragraph 4 of Article III, paragraphs 5 (a) and 6 (a) of Article VII, paragraphs 9 and 10 of Article VIII, and Article XIII, of the Agreement, shall attach both to the Allied Headquarters and to any State whose armed service, or any member or employee of whose armed service, or the dependent of such member or employee, is concerned;

(c) for the purposes of paragraphs 2 (a) and 5 of Article III, and Article XIV, of the Agreement, the sending State shall be, in the case of members of a force and their dependents, the State to whose armed service the member belongs, or, in the case of members of a civilian component and their dependents, the State, if any, by whose armed service the member is employed;

(d) the obligations imposed on the sending State by virtue of paragraphs 6 and 7 of Article VIII of the Agreement shall attach to the State to whose armed service the person belongs whose act or omission has given rise to the claim or, in the case of a member of a civilian component, to the State by whose armed service he is employed or, if there is no such State, to the Allied Headquarters of which the person concerned is a member.

Both the State, if any, to which obligations attach under this paragraph and the Allied Headquarters concerned shall have the right of the sending State in connection with the appointment of an arbitrator under paragraph 8 of Article VIII.

Article 5

Every member of an Allied Headquarters shall have a personal identity card issued by the Headquarters showing names, date and place of birth; nationality, rank or grade, number (if any), photograph and period of validity. This card must be presented on demand.

Article 6

1. The obligations to waive claims imposed on the Contracting Parties by Article VIII of the Agreement shall attach both to the Allied Headquarters and to any Party to this Protocol concerned.

2. For the purposes of paragraphs 1 and 2 of Article VIII of the Agreement, (a) property owned by an Allied Headquarters or by a Party to this Protocol and used by an Allied Headquarters shall be deemed to be property owned by a Contracting Party and used by its armed services;

(b) damage caused by a member of a force or civilian component as defined in paragraph 1 of Article 3 of this Protocol or by any other employee of an Allied Headquarters shall be deemed to be damage caused by a member or employee of the armed services of a Contracting Party;

(c) the definition of the expression "owned by a Contracting Party" in paragraph 3 of Article VIII shall apply in respect of an Allied Headquarters.

3. The claims to which paragraph 5 of Article VIII of the Agreement applies shall include claims (other than contractual claims and claims to which paragraphs 6 or 7 of that Article apply) arising out of acts or omissions of any employees of an Allied Headquarters, or out of any other act, omission or occurrence for which an Allied Headquarters is legally responsible, and causing damage in the territory of a receiving State to third parties, other than any of the Parties to this Protocol.

Article 7

1. The exemption from taxation accorded under Article X of the Agreement to members of a force or civilian component in respect of their salaries and emoluments shall apply, as regards personnel of an Allied

Headquarters within the definitions in paragraph 1 (a) and (b) (i) of Article 3 of this Protocol, to salaries and emoluments paid to them as such personnel by the armed service to which they belong or by which they are employed, except that this paragraph shall not exempt any such member or employee from taxation imposed by a State of which he is a national.

2. Employees of an Allied Headquarters of categories agreed by the North Atlantic Council shall be exempted from taxation on the salaries and emoluments paid to them by the Allied Headquarters in their capacity as such employees. Any Party to the present Protocol may, however, conclude an arrangement with the Allied Headquarters whereby such Party will employ and assign to the Allied Headquarters all of its nationals (except, if such Party so desires, any not ordinarily resident within its territory) who are to serve on the staff of the Allied Headquarters and pay the salaries and emoluments of such persons from its own funds, at a scale fixed by it. The salaries and emoluments so paid may be taxed by the Party concerned but shall be exempted from taxation by any other Party. If such an arrangement is entered into by any Party to the present Protocol and is subsequently modified or terminated, Parties to the present Protocol shall no longer be bound under the first sentence of this paragraph to exempt from taxation the salaries and emoluments paid to their nationals.

Article 8

1. For the purpose of facilitating the establishment, construction, maintenance and operation of Allied Headquarters, these Headquarters shall be relieved, so far as practicable, from duties and taxes, affecting expenditures by them in the interest of common defense and for their official and exclusive benefit, and each Party to the present Protocol shall enter into negotiations with any Allied Headquarters operating in its territory for the purpose of concluding an agreement to give effect to this provision.

2. An Allied Headquarters shall have the rights granted to a force under Article XI of the Agreement subject to the same conditions.

3. The provisions in paragraphs 5 and 6 of Article XI of the Agreement shall not apply to nationals of the receiving States, unless such nationals belong to the armed services of a Party to this Protocol other than the receiving State.

4. The expression "duties and taxes" in this Article does not include charges for services rendered.

Article 9

Except in so far as the North Atlantic Council may decide otherwise,

(a) any assets acquired from the international funds of an Allied Headquarters under its capital budget and no longer required by the Headquarters shall be disposed of under arrangements approved by the North Atlantic Council and the proceeds shall be distributed among or credited to the Parties to the North Atlantic Treaty in the proportions in

which they have contributed to the capital costs of the Headquarters. The receiving State shall have the prior right to acquire any immovable property so disposed of in its territory, provided that it offers terms no less favourable than those offered by any third party;

(b) any land, buildings or fixed installations provided for the use of an Allied Headquarters by the receiving State without charge to Headquarters (other than a nominal charge) and no longer required by the Headquarters shall be handed back to the receiving State. and any increase or loss in the value of the property provided by the receiving State resulting from its use by the Headquarters shall be determined by the North Atlantic Council (taking into consideration any applicable law of the receiving State) and distributed among or credited or debited to the Parties to the North Atlantic Treaty in the proportions in which they have contributed to the capital costs of the Headquarters.

Article 10

Each Supreme Headquarters shall possess juridical personality; it shall have the capacity to conclude contracts and to acquire and dispose of property: The receiving State may, however, make the exercise of such capacity subject to special arrangements between it and the Supreme Headquarters or any subordinate Allied Headquarters acting on behalf of the Supreme Headquarters.

Article 11

1. Subject to the provisions of Article VIII of the Agreement, a Supreme Headquarters may engage in legal proceedings as claimant or defendant. However, the receiving State and the Supreme Headquarters or any subordinate Allied Headquarters authorised by it may agree that the receiving State shall act on behalf of the Supreme Headquarters in any legal proceedings to which that Headquarters is a party before the courts of the receiving State.

2. No measure of execution or measure directed to the seizure or attachment of its property or funds shall be taken against any Allied Headquarters, except for the purposes of paragraph 6 (a) of Article VII and Article XIII of the Agreement.

Article 12

1. To enable it to operate its international budget, an Allied Headquarters may hold currency of any kind and operate accounts in any currency.

2. The Parties to the present Protocol shall, at the request of an Allied Headquarters, facilitate transfers of the funds of such Headquarters from one country to another and the conversion of any currency held by an Allied Headquarters into any other currency, when necessary to meet the requirements of any Allied Headquarters.

Article 13

The archives and other official documents of an Allied Headquarters kept in premises used by those Headquarters or in the possession of any properly authorised member of the Headquarters shall be inviolable, unless the Headquarters has waived this immunity. The Headquarters shall, at the request of the receiving State and in the presence of a representative of that State, verify the nature of any documents to confirm that they are entitled to immunity under this Article.

Article 14

1. The whole or any part of the present Protocol or of the Agreement may be applied, by decision of the North Atlantic Council, to any international military Headquarters or organisation (not included in the definitions in paragraphs (b) and (c) of Article 1 of this Protocol) which is established pursuant to the North Atlantic Treaty.
2. When the European Defence Community comes into being, the present Protocol may be applied to the personnel of the European Defence Forces attached to an Allied Headquarters and their dependents at such time and in such manner as may be determined by the North Atlantic Council.

Article 15

All differences between the Parties to the present Protocol or between any such Parties and any Allied Headquarters relating to the interpretation or application of the Protocol shall be settled by negotiation between the parties in dispute without recourse to any outside jurisdiction. Except where express provision is made to the contrary in the present Protocol or in the Agreement, differences which cannot be settled by direct negotiation shall be referred to the North Atlantic Council.

Article 16

1. Articles XV and XVII to XX of the Agreement shall apply as regards the present Protocol as if they were an integral part thereof, but so that the Protocol may be reviewed, suspended, ratified, acceded to, denounced or extended in accordance with those provisions independently from the Agreement.
2. The present Protocol may be supplemented by bilateral agreement between the receiving State and a Supreme Headquarters, and the authorities of a receiving State and a Supreme Headquarters may agree to give effect, by administrative means in advance of ratification, to any provisions of this Protocol or of the Agreement as applied by it

In witness whereof the undersigned Plenipotentiaries have signed the present Protocol.

Done in Paris this 28th day of August 1952, in the English and French languages, both texts being equally authoritative, in a single original which shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America. The Government of the United States of America shall transmit certified copies thereof to all the signatory and acceding States.

.

Protokoll om status för internationella militära högkvarter som inrättats i enlighet med nordatlantiska fördraget

Parterna i nordatlantiska fördraget, undertecknat i Washington den 4 april 1949,

som anser att internationella militära högkvarter får upprättas inom deras territorier genom särskilda avtal träffade med stöd av nordatlantiska fördraget, och

som önskar definiera statusen för sådana högkvarter och för deras personal inom nordatlantiska fördragets område,

har kommit överens om detta protokoll till avtalet om status för deras styrkor, undertecknat i London den 19 juni 1951.

Artikel 1

I detta protokoll avses med

a) *avtalet*: det avtal som undertecknades i London den 19 juni 1951 av parterna i nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor.

b) *överhögkvarter*: Supreme Headquarters Allied Powers in Europe, (SHAPE), Headquarters of the Supreme Allied Commander Atlantic (SACLANT) och varje annat motsvarande internationellt militärt högkvarter som har upprättats i enlighet med nordatlantiska fördraget.

c) *allierat högkvarter*: varje överhögkvarter och varje internationellt militärt högkvarter som har upprättats i enlighet med nordatlantiska fördraget och som är direkt underställt ett överhögkvarter.

d) *Nordatlantiska rådet*: det råd som inrättats med stöd av artikel IX i nordatlantiska fördraget eller något av dess underorgan som är behörigt att agera för dess räkning.

Artikel 2

I enlighet med följande bestämmelser i detta protokoll, ska avtalet tillämpas på allierade högkvarter inom en protokollsparts territorium i nordatlantiska fördragets område och på deras militära och civila personal samt deras anhöriga som omfattas av definitionerna i artikel 3.1 a–c i detta protokoll, när denna personal befinner sig inom sådant territorium i tjänsten eller, i fråga om anhöriga, i samband med deras makas eller makes eller förälders tjänsteuppdrag.

Artikel 3

1. Vid tillämpning av avtalet på ett allierat högkvarter ska termerna styrka, civil komponent och anhörig, när de förekommer i avtalet, ha följande betydelse:

- a) *styrka*: den personal som är placerad vid ett allierat högkvarter och som tillhör en parts i nordatlantiska fördraget land-, sjö- eller luftstridskrafter.
- b) *civil komponent*: civil personal, som inte är statslösa eller medborgare i en stat som inte är part i fördraget, och inte heller är medborgare i eller har hemvist i den mottagande staten och som i) är placerad vid det allierade högkvarteret och är anställd i en parts i nordatlantiska fördraget stridskrafter, eller ii) tillhör de kategorier av civil personal som är i tjänst hos det allierade högkvarteret, vilka ska fastställas av Nordatlantiska rådet.
- c) *anhörig*: maka eller make till medlem av en styrka eller en civil komponent enligt definitionen i a och b ovan, eller barn till en sådan medlem om barnet är beroende av honom eller henne för sin försörjning.
2. Ett allierat högkvarter ska betraktas som en styrka för de syften som avses i artikel II, artikel V.2, artikel VII.10, artikel IX.2–4, 7 och 8 samt artikel XIII i avtalet.

Artikel 4

De rättigheter och skyldigheter som avtalet medför för den sändande staten eller dess myndigheter med avseende på dess styrkor eller civila komponenter eller deras anhöriga, ska, med avseende på ett allierat högkvarter och dess personal och deras anhöriga, på vilka avtalet är tillämpligt i enlighet med artikel II i detta protokoll, ligga hos eller anknytas till vederbörligt överhögkvarter och dess underställda myndigheter, med följande undantag:

- a) Att den rätt som, enligt artikel VII i avtalet tillkommer den sändande statens militära myndigheter att utöva straffrättslig och disciplinär domsrätt, ska ligga hos de militära myndigheterna i den stat, i förekommande fall, vars militära lagar gäller för den berörda personen.
- b) Att de skyldigheter som åläggs den sändande staten eller dess myndigheter genom artikel II, artikel III.4, artikel VII.5 a och VII.6 a, artikel VIII.9 och VIII.10 samt artikel XIII i avtalet ska gälla både det allierade högkvarteret och den stat vars stridskrafter eller medlem eller anställd i dess stridskrafter, eller anhörig till sådan medlem eller anställd, berörs.
- c) För de syften som avses i artikel III.2 a och III.5 samt artikel XIV i avtalet, ska den sändande staten med avseende på medlemmar i en styrka och deras anhöriga vara den stat till vilkens stridskrafter medlemmen hör eller, i fråga om medlemmar av en civil komponent och deras anhöriga, den stat, i förekommande fall, i vilkens stridskrafter vederbörande är anställd.
- d) De skyldigheter som åläggs den sändande staten i artikel VIII.6 och VIII.7 i avtalet ska vila på den stat vars stridskrafter den person tillhör, vars handling eller underlåtelse har föranlett anspråket, eller, om det gäller en medlem av en civil komponent, den stat i vilkens stridskrafter han eller hon är anställd, eller, om ingen sådan stat finns, det allierade högkvarter som vederbörande tillhör.

Både den stat, i förekommande fall, som har de skyldigheter det är fråga om i denna punkt och det vederbörliga allierade högkvarteret ska ha den

sändande statens rättigheter när det gäller utseende av en skiljedomare enligt artikel VIII.8.

Artikel 5

Varje medlem av ett allierat högkvarter ska ha ett personligt identitetskort utfärdat av högkvarteret, varav ska framgå namn, födelsedatum och födelseort, nationalitet, militär grad, nummer (i förekommande fall), foto och giltighetstid. Detta kort ska uppvisas på anmodan.

Artikel 6

1. Skyldigheten för parterna att avstå från anspråk på ersättning i enlighet med artikel VIII i avtalet ska gälla både de allierade högkvarteren och varje part i detta protokoll.

2. För de syften som avses i artikel VIII.1 och VIII.2 i avtalet

a) ska egendom som ägs av ett allierat högkvarter eller en part i detta protokoll och som används av ett allierat högkvarter anses vara egendom som ägs av en part och används av dess stridskrafter,

b) ska skada vållad av en medlem av en styrka eller en civil komponent enligt definitionen i artikel 3.1 i detta protokoll eller av någon annan anställd i ett allierat högkvarter anses vara vållad av en medlem eller en anställd i en parts stridskrafter,

c) ska definitionen av uttrycket "tillhörande en part" i artikel VIII.3 vara tillämplig i förhållande till ett allierat högkvarter.

3. De anspråk på vilka artikel VIII.5 i avtalet är tillämplig ska innefatta anspråk (andra än kontraktuella anspråk och anspråk på vilka artikel VIII.6 och VIII.7 är tillämpliga), som härrör från handlingar eller underlåtenhet av en anställd i ett allierat högkvarter eller från en annan handling, underlåtenhet eller händelse för vilken ett allierat högkvarter är rättsligt ansvarigt och som vållar skada inom en mottagande stats territorium för tredje man, som inte är part i detta protokoll.

Artikel 7

1. Sådan skattebefrielse som enligt artikel X i avtalet ska beviljas medlemmar av en styrka eller en civil komponent med avseende på deras löner och arvoden ska, i fråga om personal hos ett allierat högkvarter som omfattas av definitionerna i artikel 3.1 a och 3.1 b (i) i detta protokoll, gälla löner och arvoden som betalas till dem i deras egenskap av sådan personal av de stridskrafter som de tillhör eller av vilka de är anställda, utom att bestämmelsen i denna punkt inte ska befria en sådan medlem eller anställd från beskattning som tas ut av den stat i vilken han eller hon är medborgare.

2. Anställda hos ett allierat högkvarter i kategorier som Nordatlantiska rådet har fastställt, ska vara befriade från beskattning av löner och arvoden som betalas till dem av det allierade högkvarteret i deras egenskap som sådana anställda. En part i detta protokoll får emellertid ingå avtal med det

allierade högkvarteret om att parten ska anställa och till det allierade högkvarteret förordna alla sina medborgare (utom, om parten så önskar, personer som inte har hemvist inom dess territorium) att ingå i det allierade högkvarterets personal och själv betala lön och arvoden till sådana personer enligt en skala som parten fastställer. Löner och arvoden som betalas på detta sätt får beskattas av den berörda parten men ska vara befriade från beskattning av andra parter. Om ett sådant avtal ingås av en part i detta protokoll och sedan ändras eller sägs upp, ska parterna i detta protokoll inte längre vara bundna att enligt första meningen i denna punkt bevilja skattebefrielse för löner och arvoden som betalas till deras medborgare.

Artikel 8

1. I syfte att underlätta upprättande, byggnation, underhåll och drift av allierade högkvarter, ska dessa högkvarter så långt som möjligt vara befriade från avgifter och skatter, som hänför sig till deras kostnader i det gemensamma försvarets intresse och för deras officiella och uteslutande bruk. Varje part i detta protokoll ska inleda förhandlingar med de allierade högkvarter som är verksamma inom dess territorium i syfte att ingå ett avtal som genomför denna bestämmelse.
2. Ett allierat högkvarter ska ha de rättigheter som en styrka åtnjuter enligt artikel XI i avtalet och på samma villkor.
3. Bestämmelserna i artikel XI.5 och XI.6 i avtalet ska inte gälla medborgare i den mottagande staten, såvida inte dessa medborgare ingår i en annan protokollsparts stridskrafter än den mottagande statens.
4. Uttrycket *avgifter och skatter* i denna artikel omfattar inte betalning för erhållna tjänster.

Artikel 9

Med förbehåll för att Nordatlantiska rådet beslutar annat,

- a) ska tillgångar förvärvade med ett allierat högkvarters internationella medel från dess kapitalbudget, som högkvarteret inte längre behöver, avyttras enligt former godkända av Nordatlantiska rådet och intäkterna ska fördelas mellan eller krediteras parterna i nordatlantiska fördraget i förhållande till deras bidrag till kapitalkostnaderna för högkvarteret. Den mottagande staten ska ha förtursrätt till att förvärva fast egendom som avyttras på detta sätt inom sitt territorium, under förutsättning att dess villkor inte är mindre förmånliga än de som erbjuds av en tredje part,
- b) ska mark, byggnader och fasta anläggningar, som den mottagande staten har upplåtit kostnadsfritt (eller mot nominell betalning) för användning av ett allierat högkvarter och som högkvarteret inte längre behöver, återlämnas till den mottagande staten. Eventuell värdeökning eller värdeminskning av sådan egendom som tillhandahållits av den mottagande staten och som är ett resultat av dess användning av högkvarteret ska bestämmas av Nordatlantiska rådet (med beaktande av den mottagande statens tillämpliga lagar) och fördelas mellan eller

krediteras eller debiteras parterna i nordatlantiska fördraget i förhållande till deras bidrag till kapitalkostnaderna för högkvarteret.

Artikel 10

Varje överhögkvarter är en juridisk person och har rätt att ingå avtal och förvärva och avyttra egendom. Den mottagande staten får dock bestämma att utövandet av denna rätt ska ske enligt särskilda arrangemang mellan staten och överhögkvarteret eller underordnade allierade högkvarter som handlar för överhögkvarterets räkning.

Artikel 11

1. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel VIII i avtalet, får ett överhögkvarter delta i rättsliga förfaranden som kående eller svarande. Den mottagande staten och överhögkvarteret, eller underordnade allierade högkvarter som har dess tillstånd, får komma överens om att den mottagande staten ska handla för över- högkvarterets räkning i rättsliga förfaranden i vilka högkvarteret är part inför domstol i den mottagande staten.

2. Exekutiva förfaranden och åtgärder som syftar till beslag eller beläggande med kvarstad av ett högkvarters egendom eller tillgångar får inte vidtas mot ett allierat högkvarter, förutom för de syften som avses i artikel VII.6 a och artikel XIII i avtalet.

Artikel 12

1. För att ett allierat högkvarter ska kunna förfoga över sin internationella budget får det inneha kontanter och konton i valfri valuta.

2. Parterna i detta protokoll ska på begäran av ett allierat högkvarter underlätta överföring av dess tillgångar från ett land till ett annat och konvertering av valuta som innehas av ett allierat högkvarter till en annan valuta, när så är nödvändigt för att tillgodose högkvarterets behov.

Artikel 13

Ett allierat högkvarters arkiv och andra officiella handlingar som förvaras i lokaler som används av detta högkvarter eller som innehas av en på vederbörligt sätt godkänd medlem av högkvarteret, ska vara okränkbara, utom om högkvarteret har avstått från denna typ av immunitet. Högkvarteret ska på begäran av den mottagande staten, och i närvaro av en företrädare för den staten, styrka handlingarnas art för att bekräfta att de är berättigade till immunitet enligt denna artikel.

1. Detta protokoll eller avtalet får enligt beslut av Nordatlantiska rådet helt eller delvis tillämpas på varje internationellt militärt högkvarter eller organisation (som inte omfattas av definitionerna i artikel 1 b och 1 c i detta protokoll), som har upprättats med stöd av nordatlantiska fördraget.
2. När Europeiska försvarsgemenskapen har bildats, får detta protokoll tillämpas på personal hos Europeiska försvarsstyrkorna som är placerad vid ett allierat högkvarter och på dess anhöriga vid en tidpunkt och på det sätt som bestäms av Nordatlantiska rådet.

Artikel 15

Alla tvister mellan parterna i detta protokoll eller mellan sådan part och ett allierat högkvarter avseende tolkningen eller tillämpningen av detta protokoll ska lösas genom förhandlingar mellan de tvistande parterna och inte hänskjutas till utomstående rättskipning. Utom i de fall där det finns uttryckliga bestämmelser av motsatt innebörd i detta protokoll eller i avtalet, ska tvister som inte kan lösas genom direkta förhandlingar hänskjutas till Nordatlantiska rådet.

Artikel 16

1. Artiklarna XV och XVII–XX i avtalet ska gälla med avseende på detta protokoll som om de utgjorde en integrerande del av detta, men protokollet ska kunna revideras, upphävas, ratificeras, tillträdas, uppsägas eller förlängas i enlighet med dessa bestämmelser oberoende av avtalet.
2. Detta protokoll får kompletteras med bilaterala avtal mellan den mottagande staten och ett överhögkvarter, och myndigheterna i en mottagande stat och ett överhögkvarter får, genom åtgärder på myndighetsnivå före ratifikationen, komma överens om att låta bestämmelser i detta protokoll eller i avtalet som den mottagande staten har beslutat att tillämpa, träda i kraft.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, under-tecknat detta protokoll.

Upprättat i Paris den 28 augusti 1952 på engelska och franska språken, vilka båda texter är lika giltiga, i ett original som ska deponeras i arkivet hos Amerikas förenta staters regering. Amerikas förenta staters regering ska överlämna bestyrkta kopior av detta protokoll till alla stater som undertecknar eller tillträder det.

Agreement for the Mutual Safeguarding of
Secrecy of Inventions relating to Defence and
for which Applications for Patents have been
made

Avtal om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar

Regeringarna i Amerikas förenta stater, Belgien, Danmark, Frankrike, Förbundsrepubliken Tyskland, Förenade kungariket, Grekland, Italien, Kanada, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal och Turkiet, parter i nordatlantiska fördraget, undertecknat i Washington den 4 april 1949,

som önskar främja ekonomiskt samarbete mellan enskilda parter eller alla parter regeringar i enlighet med vad som överenskommits i artikel 2 i fördraget,

som ger akt på det åtagande som de har gjort i enlighet med artikel 3, att genom kontinuerlig och effektiv egen beredskap upprätthålla och utveckla sin individuella och kollektiva förmåga att stå emot väpnade angrepp,

som beaktar att sekretessbeläggande av en försvarsrelaterad uppfinning i ett av länderna i Nordatlantiska fördragsorganisationen i allmänhet, om patent har sökts eller beviljats för den berörda uppfinningen, medför förbud mot att söka patent för samma uppfinning i andra länder, inbegripet länderna i Nordatlantiska fördragsorganisationen,

som beaktar att den territoriella avgränsning som följer av detta förbud kan vara till förfång för patentsökande och därmed inverka negativt på det ekonomiska samarbetet mellan länderna i Nordatlantiska fördragsorganisationen,

som anser att det för ömsesidigt bistånd är eftersträvansvärt med ömsesidig överföring av information om försvarsrelaterade uppfinningar och beaktar att detta förbud i vissa fall kan hindra överföringen av sådan information,

som anser att om den regering hos vilken förbudet har sitt ursprung är beredd att tillåta att en patentansökan lämnas in i ett eller flera andra länder i Nordatlantiska fördragsorganisationen kan dessa länders regeringar, förutsatt att även de sekretessbelägger uppfinningen, inte vägra att sekretessbelägga ansökan, och

som beaktar att regeringarna för parterna i nordatlantiska fördraget har kommit överens om ömsesidigt skydd av sådan säkerhetsskyddsklassificerad information som de utbyter sinsemellan,

har kommit överens om följande.

Artikel I

De regeringar som är parter i detta avtal ska säkerställa sekretess för uppfinningar för vilka patentansökningar har tagits emot i enlighet med överenskomna förfaranden och se till att sekretessen säkerställs i de fall där uppfinningarna med hänvisning till det nationella försvarsintresset har sekretessbelagts av den regering, nedan kallad *ursprungslandets regering*, som först tog emot en patentansökan om uppfinningarna i fråga.

Denna bestämmelse inverkar dock inte på den rätt som ursprungslandets regering har att förbjuda inlämnandet av en patentansökan om uppfinningen till en eller flera andra regeringar som är parter i detta avtal.

De regeringar som är parter i detta avtal enas om att utarbeta de förfaranden som kan behövas för den praktiska tillämpningen av denna artikel.

Artikel II

Bestämmelserna i artikel I ska tillämpas på framställning av antingen ursprungslandets regering eller patentsökanden, under förutsättning att den sistnämnde styrker att ursprungslandets regering har beslutat att sekretessbelägga uppfinningen och att patentsökanden av samma regering har fått tillstånd att lämna in en hemlig patentansökan i landet i fråga.

Artikel III

Den regering som ska säkerställa en uppfinnings sekretess i enlighet med artikel I har rätt att, som villkor för säkerställandet, kräva att patentsökanden avstår från alla anspråk på ersättning för sådana förluster eller skador som är grundade enbart på att uppfinningen har sekretessbelagts.

Artikel IV

De sekretessåtgärder som införts i enlighet med artikel I kan upphävas endast på framställning av ursprungslandets regering. Denna ska sex veckor i förväg underrätta de andra berörda regeringarna om sin avsikt att upphäva sina åtgärder.

Ursprungslandets regering ska, med vederbörlig hänsyn till Nordatlantiska fördragsorganisationens säkerhet, i största möjliga utsträckning beakta de framställningar som görs av de andra regeringarna inom dessa sex veckor.

Artikel V

Detta avtal ska inte hindra signatärregeringarna att ingå bilaterala avtal med samma syfte. Detta avtal ska inte påverka gällande bilaterala avtal.

Artikel VI

Instrumenten för ratifikation eller godkännande av detta avtal ska så snart som möjligt deponeras hos Amerikas förenta staters regering, som ska underrätta varje signatärregering om dagen för deponering av varje instrument.

Detta avtal träder i kraft 30 dagar efter det att två signatärparter har deponerat sina ratifikations- eller godkännandeinstrument. Med avseende på varje annan signatärpart träder det i kraft 30 dagar efter det att respektive parts ratifikations- eller godkännandeinstrument har deponerats.

Artikel VII

Detta avtal kan sägas upp av varje avtalsslutande part genom skriftligt meddelande om uppsägning till Amerikas förenta staters regering, som ska underrätta samtliga övriga signatärparter om meddelandet. Uppsägningen får verkan ett år från det att meddelandet mottagits av Amerikas förenta staters regering men påverkar inte sådana förpliktelser som redan överenskommit eller de rättigheter och befogenheter som tidigare erhållits av signatärparterna på grundval av bestämmelserna i detta avtal.

Till bekräftelse härav har undertecknade representanter, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat detta avtal.

Upprättat i Paris den 21 september 1960 på engelska och franska språken, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar som ska deponeras i arkivet hos Amerikas förenta staters regering, som ska sända en vederbörligen bestyrkt kopia till de andra signatärparternas regeringar.

Förfaranden för genomförande av Natos avtal om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar¹

1. Föreliggande förfaranden har utformats i enlighet med åtagandet i artikel 1 i Nordatlantiska fördragsorganisationens (Nato) avtal om ömsesidigt säkerställande av sekretess för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar (nedan kallat Natoavtalet), undertecknat i Paris den 21 september 1960, och i överensstämmelse med Natos säkerhetskrav.

2. Förfarandena kan tillämpas endast om

a) både ursprungslandets regering och mottagarlandets regering har rättslig befogenhet att inom sin egen jurisdiktion belägga med sekretess sådana uppfinningar vars röjande kan inverka menligt på landets nationella säkerhet samt att förbjuda sådant röjande,

b) den rättsliga befogenhet som avses i led a (inklusive bemyndigande- och genomförandearrangemang) och de fysiska säkerhetsarrangemangen är ändamålsenliga och tillräckliga för att, från den tidpunkt då mottagarlandets regering officiellt får informationen om uppfinningarna till dess att ursprungslandets regering häver sekretessen för informationen, säkerställa att alla aspekter av säkerheten för informationen om de berörda uppfinningarna är skyddade på en nivå som minst motsvarar Natos säkerhetskrav, och

c) ursprungslandets regering kan vidta behövliga åtgärder för att förbjuda obehörigt inlämnande utomlands av ansökningar om patent för sådana uppfinningar vars röjande kan inverka menligt på den nationella säkerheten och för att efter egen bedömning tillåta att patent söks utomlands för sådana uppfinningar som omfattas av sekretessåtgärder.

FÖRFARANDEN

A. ALLMÄNNA VILLKOR OCH KRAV

De patentansökningar som en medlemsstat i Nato får från en annan medlemsstat åtföljda av en framställning om sekretessbeläggande i enlighet med Natoavtalet ska beläggas med sekretess i mottagarlandet och tilldelas en säkerhetsskyddsklassificering som minst motsvarar den som de tilldelats i ursprungslandet², om

1. framställningen om sekretessbeläggande av patentansökan lämnas in av ursprungslandets försvarsmyndighet eller av någon annan på dess vägnar eller av patentsökanden och åtföljs av ett tillstånd som utfärdats av försvarsmyndigheten eller på dess vägnar,

2. ursprungslandets försvarsmyndighet eller någon annan på dess vägnar tillhandahåller ett intyg om att den uppfinning som patentansökan avser är sekretessbelagd av försvarsskäl och om vilken säkerhetsskyddsklassificering som fastställts av landet i fråga,

¹ Denna text innehåller de ändringar som gjordes i den ursprungliga textversionen vid den första och den andra revideringen av genomförandeförfarandena, vilka godkändes av Nordatlantiska rådet den 15 mars 1967 respektive den 5 september 1973.

² Se i fråga om detta avsnitt jämförelsetabellen i bilaga 3.

3. patentmyndigheten³ i mottagarlandet får alla handlingar och all korrespondens som avser patentansökan endast genom officiellt erkända och tillräckligt säkra kommunikationskanaler.

a) En försvarsmyndighet i ursprungslandet ska säkerställa att alla handlingar som avser ansökan översänds på diplomatisk väg till ursprungslandets ambassad i mottagarlandet.

b) Om sökanden önskar eller måste företrädas av ett patentombud, en advokat eller någon annan företrädare, ska ambassaden genom den behöriga myndigheten i mottagarlandet förvissa sig om att patentombudet, advokaten eller företrädaren har vederbörlig behörighet enligt vilken denne

- i) kan få åtkomst till säkerhetsskyddsklassificerad information och
- ii) bedöms kunna erbjuda tillräcklig fysisk säkerhet för den.

c) Om den behöriga myndigheten meddelar att patentombudet, advokaten eller företrädaren har vederbörlig behörighet i enlighet med punkt 3 b, ska ambassaden översända handlingarna i enlighet med mottagarlandets säkerhetsföreskrifter och säkerhetspraxis.

d) Om det patentombud, den advokat eller den företrädare som utsetts inte har vederbörlig behörighet och inte anses kunna få det inom tiden för inlämnande av ansökan, ska ambassaden underrätta ursprungslandets försvarsmyndighet, som ska be sökanden att utse ett annat patentombud, en annan advokat eller en annan företrädare i stället för det eller den tidigare utsedda.

e) Efter att ett annat patentombud, en annan advokat eller en annan företrädare, som har vederbörlig behörighet i enlighet med punkt 3 b, har utsetts ska ambassaden översända handlingarna i enlighet med mottagarlandets säkerhetsföreskrifter och säkerhetspraxis.

f) Det patentombud, den advokat eller den företrädare som utsetts kan därefter lämna in en ansökan till patentmyndigheten i mottagarlandet i enlighet med det landets säkerhetsföreskrifter och säkerhetspraxis.

g) Ovanstående bestämmelser utesluter inte att en sökande kan lämna in en ansökan utan att anlita ett patentombuds, en advokats eller en annan företrädarens tjänster i länder där detta är tillåtet enligt nationella lagar och andra författningar. Översändandet av de handlingar som avser ansökan ska inom mottagarlandet ske i enlighet med det landets säkerhetsföreskrifter och säkerhetspraxis.

4. Som stöd för bedömningen av uppfinningen utifrån försvarsintressen ska mottagarlandets behöriga försvarsmyndighet i enlighet med mottagarlandets säkerhetsföreskrifter och säkerhetspraxis tillhandahållas en kopia av patentskriften med eventuella bifogade ritningar och av den sammanfattning och de patentkrav som ingår i den patentansökan som lämnats in till patentmyndigheten i mottagarlandet samt uppgift om patentansökans inlämningsdag och serienummer. Denna kopia tillhandahålls endast för kännedom och påverkar inte sökandens rättigheter.

³ I dessa förfaranden avses med *patentmyndigheten* respektive lands officiella nationella myndighet som föreskrivs i artikel 12 i Pariskonventionen av den 20 mars 1883 för skydd av den industriella äganderätten och som tar emot och behandlar ansökningar om patent för uppfinningar i enlighet med nationella lagar och andra författningar i landet i fråga.

5. Om mottagarlandets regering kräver det, ska sökanden skriftligen meddela ursprungslandets regering att sökanden avstår från alla anspråk på ersättning för sådana förluster eller skador som är grundade enbart på att mottagarlandets regering har sekretessbelagt uppfinningen, när sekretessbeläggandet skett med stöd av bestämmelserna i Natoavtalet, så att detta meddelande kan översändas till mottagarlandets behöriga myndighet i enlighet med artikel III i Natoavtalet.

B. KORRESPONDENS SOM AVSER ANSÖKAN

All korrespondens som avser en ansökan inom ramen för dessa förfaranden ska förmedlas endast genom de säkra kanaler som angetts för den ursprungliga patentansökan, med undantag för korrespondens som uteslutande avser betalning av skatter och avgifter, förutsatt att denna korrespondens inte innehåller någon information om den uppfinning som ansökan avser. Andra icke säkerhetskyddsklassificerade officiella meddelanden (till exempel om förlängning av tidsfrister eller liknande meddelanden) kan den utländska patentmyndigheten efter egen bedömning sända direkt till sökanden eller dennes behöriga företrädare utan särskilda säkerhetsarrangemang.

C. HÄVANDE AV SEKRETESS

Ursprungslandets regering ska meddela mottagarländernas respektive behöriga försvarsmyndighet om sin avsikt att i enlighet med artikel IV i Natoavtalet häva sina sekretessåtgärder. Om ursprungslandets regering häver sekretessen efter utgången av den period på sex veckor som föreskrivs i avtalet, ska den omedelbart underrätta mottagarländernas respektive behöriga försvarsmyndighet om detta, varefter mottagarländernas regeringar ska häva sekretessåtgärderna. Namnen på och adresserna till mottagarländernas nationella myndigheter som ska underrättas om hävandet av sekretessen anges under c i bilaga 2.

D. NATIONELLA BESTÄMMELSER

Eventuella nationella förfaranderegler som utarbetas i tillägg till föreliggande förfaranden ska vara förenliga med dem.

Tillämpliga nationella lagar och andra författningar anges i bilaga 1, och namnen på och adresserna till de behöriga försvarsmyndigheterna och patentmyndigheterna och deras särskilda avdelningar för uppfinningar och patentansökningar som omfattas av sekretessåtgärder anges under a och b i bilaga 2.

Alla regeringar ska utan dröjsmål underrätta övriga regeringar och Natos internationella stab om alla eventuella ändringar i sina lagar och andra författningar som ligger till grund för de förfaranderegler som avses ovan och då också ange dels ändringarnas inverkan på föreliggande förfaranden, dels alla eventuella ändringar av namnen och adresserna i bilaga 2.

E. TILLÄMPNING

När en regering som är part i Natoavtalet kan genomföra förfarandena och avser att tillämpa dem ska den underrätta Natos generalsekreterare, som omedelbart ska meddela alla andra regeringar som är parter om detta. Dessa förfaranden ska från och med dagen för meddelandet tillämpas

mellan den regeringen och varje annan regering i fråga om vilken generalsekreteraren redan har lämnat sådana meddelanden. Bilaga 12

F. REVIDERINGAR

Dessa förfaranden ska med avseende på eventuella revideringar granskas av Natos behöriga arbetsgrupp vartannat år räknat från den dag då de godkänts av Nordatlantiska rådet eller när någon av de deltagande regeringarna särskilt begär det.

G. GODKÄNNANDE

Dessa förfaranden godkändes av Nordatlantiska rådet den 7 mars 1962 på engelska och franska språken, vilka båda texter är lika giltiga.⁴

⁴ Se fotnoten till rubriken för dessa förfaranden.

**NATIONELLA LAGAR OCH ANDRA
FÖRFATTNINGAR OM UPPFINNINGAR OCH
PATENTANSÖKNINGAR SOM OMFATTAS AV
SEKRETESSÅTGÄRDER**

- BELGIEN¹ – lag av den 10 januari 1955
- DANMARK – lag nr 18 av den 27 januari 1960, i dess ändrade lydelse enligt lag nr 215 av den 31 maj 1968, kunglig kungörelse av den 30 januari 1960, handelsministeriets föreskrifter nr 22 och 23 av den 30 januari 1960
- FRANKRIKE¹ – lag nr 68-1 av den 2 januari 1968, paragraferna 24–27 och 61
– dekret nr 68-1100 av den 5 december 1968, paragraferna 14–20
– strafflag, i dess ändrade lydelse enligt förordning nr 60-529 av den 4 juni 1960, särskilt paragraf 77
- FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND¹ – strafflag, artikel 93 och följande artiklar, artikel 353c
– patentlag, artiklarna 30a–30g
- FÖRENADE KUNGARIKET¹ – 1949 års patentlag, paragraferna 18 och 93
– 1911–1939 års sekretesslag
– 1946 års kärnenergilag, paragraferna 12, 13 och 14 i deras ändrade lydelse enligt 1949 års patent- och mönsterskyddslag (paragraf 32) och 1949 års patentlag (paragraf 106(3))
- FÖRENTA STATERNA¹ – Förenta staternas lagsamling, 35, §§ 181–188
– federal föreskriftssamling, avdelning 37 del 5
- GREKLAND – lag nr 4325 av den 27 september 1963 om uppfinningar med anknytning till landets nationella försvar och om ändring av patentlag nr 2527/1920
– försvars- och handelsministrarnas beslut nr 562 av den 19 oktober 1964 om verkställande av lag nr 4325/1963
- ITALIEN – patentlag (kungligt dekret nr 1127 av den 29 juni 1939)

- ändringar av ovannämnda lag; lag nr 514 av den 1 juli 1959 och presidentens dekret av den 26 februari 1968
- KANADA
  - 1952 års patentlag, paragraferna 20 och 21
  - 1970 års patentregler, punkterna 91, 92 och 93
    - kärnenergiförfattningar
    - sekretesslag
- LUXEMBURG
  - lag av den 8 juli 1967
  - förordning av den 18 september 1969
- NEDERLÄNDERNA¹
  - patentlag, artiklarna 29A–29F
- NORGE
  - lag av den 26 juni 1953 i dess ändrade lydelse enligt lag nr 9 av den 15 december 1967
  - kronprinsregentens resolution av den 25 november 1955, som innehåller särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar
- PORTUGAL
  - lagdekret nr 42201 av den 2 april 1959
- TURKIET¹
  - a) patentlag av den 23 mars 1879
  - b) förordning av den 11 maj 1888 om industriellt framställda produkters och kommersiella materials varumärken
  - c) lag av den 13 maj 1955 om beviljande av befullmäktigande för regeringen att låta pröva patentansökningar vid Internationella patentinstitutet i Haag
  - d) tillämpningsföreskrifter till lagstiftningen om industriell äganderätt

¹ Länder som vanligen kräver att man avstår från alla anspråk på ersättning för sådana förluster eller skador som är grundade enbart på att uppfinningar omfattas av sekretessåtgärder med stöd av bestämmelserna i Natoavtalet.

NAMN OCH ADRESSER

- a) Behöriga försvarsmyndigheter och deras tjänstemän
 b) Patentmyndigheter och deras särskilda avdelningar för sekretess samt dessas underavdelningar för uppfinningar och patentsökningar som omfattas av sekretessåtgärder
 c) Nationella myndigheter till vilka anmälan om hävande av sekretess ska göras (avsnitt C i förfarandena)

a)

BELGIEN	– Ministère de la Défense nationale, Sécurité industrielle, avenue Jules Bordet, 75, B-1140 Bruxelles – Förfrågningar om befullmäktigade patentombud: M. le Président de l'autorité nationale de sécurité, c/o Ministère des Affaires étrangères, Rue aux Laines, 58, B-1000 Bruxelles
DANMARK	Forsvarsministeriet, Slotsholmsgade 10, København K
FRANKRIKE	– Framställningar om sekretess: Ministère d'Etat chargé de la Défense nationale, Direction des affaires administratives, juridiques et contentieuses, Sous-direction de la Propriété industrielle, 231, Bd. St. Germain, Paris (7ème) – Förfrågningar om befullmäktigade patentombud: Ministère d'Etat chargé de la Défense nationale, Etat-Major des Armées, Division Renseignement, Section Ren/1, 10, rue St. Dominique, Paris (7ème)
FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND	Bundesministerium der Verteidigung, 53 Bonn 1 Postfach 161
FÖRENADE KUNGARIKET	Ministry of Defence (PE), Inventions Unit, Abell House, John Islip Street, London, SW1P 4LN – Kärnenergi-relaterade uppfinningar: Department of Trade & Industry, Atomic Energy Division, Millbank Tower, Millbank,

FÖRENTA STATERNA	London, SW1P 4QU Secretary, Armed Services Patent Advisory Board, Patents Division, Office of the Judge Advocate General, Department of the Army, Washington, D.C. 20310
GREKLAND	Ministry of National Defence, Supreme Command of the Armed Forces, Research Department Cholargos, Athens
ITALIEN	Ministero della Difesa, Ufficio Centrale Allestimenti Militari, 3° Reparto-Sezione Militare Brevetti, Via Molise 19, Roma
KANADA	Director of Intellectual Property and Proprietary Rights, Department of National Defense, Ottawa, Ontario, K1A 0K2
LUXEMBURG	Ministère de la Force Publique, Casernes du Saint-Esprit, Luxembourg, Boîte Postale 315
NEDERLÄNDERNA	Ministerie van Defensie, Afdeling Civiel Recht, Bagynestraat 40, Den Haag
NORGE	Materiellavdelingen, Forsvarsdepartementet, Sørkedalsvn. 148, Oslo
PORTUGAL	Secretariado Geral da Defesa Nacional 2a Repartição, Rua da Cova da Moura 1, Lisboa
TURKIET	Ministry of Industry, Direction of Industrial Property, Ankara

b)

BELGIEN	Ministère des Affaires économiques, Service de la Propriété industrielle et commerciale, rue J.A. De Mot, 24-26, B-1040 Bruxelles
DANMARK	Patent- og Varemærkestyrelsen, 45 Nyropsgade, København K

	FRANKRIKE	Institut National de la Propriété industrielle, 26bis, rue de Leningrad, Paris (8ème)
	FÖRBUNDSREPUBLICEN TYSKLAND	Deutsches Patentamt, 8 München 2, Zweibrückenstrasse 12
	FÖRENADE KUNGARIKET	The Comptroller-General of Patents, The Patent Office, 25 Southampton Buildings, Chancery Lane, London, WC2A 1AY For the attention of Mr. W.E.E. Butcher
	FÖRENTA STATERNA	The Commissioner of Patents, United States Patent Office, Attention: Licensing and Review Branch, Washington, D.C. 20321
	GREKLAND	Ministry of National Economy, Section of Industrial Property, Office of Secret Inventions, Caningos Square, Athens
	ITALIEN	Ministero dell'Industria, del Commercio e dell'Artigianato, Ufficio Centrale Brevetti, Via Molise 19, Roma
	KANADA	The Commissioner of Patents, The Patent Office, Ottawa, Ontario K1A 0C9
	LUXEMBURG	Service de la Propriété industrielle, 19, avenue de la Porte-Neuve, Luxembourg
	NEDERLÄNDERNA	The Patent Office (Octrooiraad), Willem Witsenplein 6, Den Haag
	NORGE	Patentstyret, Oslo
	PORTUGAL	Office of Industrial Property
	TURKIET	The Controller-General of Patents
c)	BELGIEN	Ministère de la Défense nationale, Sécurité industrielle, Avenue Jules Bordet, 75, B-1140 Bruxelles

DANMARK	Forsvarsministeriet, Slotsholmsgade 10, København K
FRANKRIKE	Ministère d'Etat chargé de la Défense nationale, Direction des affaires administratives, juridiques et contentieuses, Sous-direction de la Propriété industrielle, 231 Bd. St. Germain, Paris (7ème)
FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND	Bundesministerium der Verteidigung, 53 Bonn 1, Postfach 161
FÖRENADE KUNGARIKET	– Ministry of Defence (PE), Inventions Unit, Abell House, John Islip Street, London, SW1P 4LN – Kärnenergirelaterade uppfinningar: Department of Trade & Industry, Atomic Energy Division, Millbank Tower, Millbank, London, SW1P 4QU
FÖRENTA STATERNA	Secretary, Armed Services Patent Advisory Board, Patents Division, Office of the Judge Advocate General, Department of the Army, Washington, D.C. 20310
GREKLAND	Ministry of National Defence, Supreme Command of the Armed Forces, Research Department, Cholargos, Athens
ITALIEN	Ministero della Difesa, Ufficio Centrale Allestimenti Militari, 3o Reparto-Sezione Militare Brevetti, Via Molise 19, Roma
KANADA	Director of Intellectual Property and Proprietary Rights, Department of National Defense, Ottawa, Ontario K1A 0K2
LUXEMBURG	Ministère de la Force Publique, Casernes du Saint-Esprit,

Bilaga 12

NEDERLÄNDERNA	Luxembourg, Boîte postale 315 Ministerie van Defensie, Afdeling Civiel Recht, Bagynestraat 40, Den Haag
NORGE	Materiellavdelingen, Forsvarsdepartementet, Sørkedalsvn. 148, Oslo
PORTUGAL	Secretariado General da Defesa Nacional, 2a Repartição, Rua da Cova da Moura 1, Lisboa
TURKIET	(Chemical and Mechanical Industry), Makine Kimya Endüstrisi Kürumu, İhtira Beratları Bürosu, Ankara

BILAGA 3 TILL FÖRFARANDEN

NATIONELLA SÄKERHETSSKYDDSKLASSER OCH NATOS MOTSVARANDE SÄKERHETSSKYDDSKLASSER

	COSMIC TOP SECRET	NATO SECRET	NATO CONFIDENTIAL	NATO RESTRICTED
BELGIEN	TRES SECRET	BELGIEN	TRES SECRET	BELGIEN
DANMARK ¹	YDERST HEMMELIGT	HEMMELIGT	FORTROLIGT	TIL TJENESTEBRUG
FRANKRIKE ²	TRES SECRET	SECRET DEFENSE	CONFIDENTIEL DEFENSE	DIFFUSION RESTREINTE
FÖRBUNDSRE PUBLIKEN TYSKLAND	STRENG GEHEIM	GEHEIM	VS-VERTRAULICH	VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUC H
FÖRENADE KUNGARIKET	TOP SECRET	SECRET	CONFIDENTIAL	RESTRICTED
FÖRENTA STATERNA ³	TOP SECRET	SECRET	CONFIDENTIAL	RESTRICTED
GREKLAND	AKΡΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΟ Ν	ΑΠΟΡΡΗΤΟ Ν	ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΝ	ΠΕΡΙΩΡΙΣΜΕΝΗ Σ ΧΡΗΣΕΩΣ
ITALIEN	SEGRETISSIMO	SEGRETO	RISERVATISSIMO	RISERVATO
KANADA	TOP SECRET TRES SECRET	SECRET SECRET	CONFIDENTIAL CONFIDENTIEL	RESTRICTED DIFFUSION RESTREINTE
LUXEMBURG	TRES SECRET	SECRET	CONFIDENTIEL	DIFFUSION RESTREINTE
NEDERLÄNDE RNA	ZEER GEHEIM	GEHEIM	CONFIDENTIEEL eller VERTROUWELIJK	DIENSTGEHEIM

¹ Det är inte absolut nödvändigt att använda säkerhetsskyddsklassen TIL TJENESTEBRUG (RESTRICTED) nationellt, eftersom alla officiella handlingar anses ha säkerhetsskyddsklassen RESTRICTED om inte deras innehåll har offentliggjorts eller är avsett att offentliggöras. När danska regeringen lämnar ut en handling till Nato, anges på handlingen en säkerhetsskyddsklass om det är önskvärt att handlingen skyddas genom säkerhetsskyddsklassificering.

² I Frankrike är säkerhetsskyddsklassen TRES SECRET reserverad för regeringens bruk på bemyndigande av premiärministern.

³ Förenta staterna använder inte säkerhetsskyddsklassen RESTRICTED i sitt nationella system. Natos handlingar hanteras enligt förfaranden som motsvarar de förfaranden som krävs enligt säkerhetsskyddsklassen NATO CONFIDENTIAL, med undantag för förvaringsförfaranden som i praktiken motsvarar de förfaranden som krävs enligt säkerhetsskyddsklassen NATO RESTRICTED.

NORGE	STRENGT HEMMELIG	HEMMELIG	KONFIDENSIELT	BEGRENSET
PORTUGAL	MUITO SECRETO eller SECRETISSI MO	SECRETO	CONFIDENCIAL	RESERVADO
TURKIET	ÇOK GIZLI	GIZLI	ÖZEL	HIZMETE ÖZEL

OBS. DEFINITIONERNA AV NATOS SÄKERHETS- SKYDDSKLASSER

1. TOP SECRET

I denna säkerhetsskyddsklass klassificeras endast information vars obehöriga röjande skulle vara till exceptionellt allvarlig skada för Nato.

2. SECRET

I denna säkerhetsskyddsklass klassificeras information vars obehöriga röjande skulle vara till allvarlig skada för Nato.

3. CONFIDENTIAL

I denna säkerhetsskyddsklass klassificeras information vars obehöriga röjande skulle vara till skada för Natos intressen.

4. RESTRICTED

I denna säkerhetsskyddsklass klassificeras information vars obehöriga röjande skulle vara icke önskvärt för Natos intressen.

Nato Agreement on the Communication of Technical Information for Defence Purposes

Bilaga 13

Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål

Regeringarna i Amerikas förenta stater, Belgien, Danmark, Frankrike, Förbundsrepubliken Tyskland, Förenade kungariket, Grekland, Italien, Kanada, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal och Turkiet, parter i nordatlantiska fördraget, undertecknat i Washington den 4 april 1949,

som beaktar att parterna enligt artikel III i nordatlantiska fördraget genom egen beredskap och ömsesidigt bistånd ska upprätthålla och utveckla sin individuella och kollektiva förmåga att stå emot väpnade angrepp,

som beaktar att sådan förmåga kan utvecklas bland annat genom överföring mellan regeringar som är parter och Natoorgan av äganderättsligt skyddad teknisk information till stöd för försvarsinriktad forskning, utveckling och produktion av militär utrustning och försvarsmateriel, och

som beaktar att de rättigheter som ägare till sådan äganderättsligt skyddad teknisk information som överförs på detta sätt har bör erkännas och skyddas,

har kommit överens om följande bestämmelser.

Artikel I

I detta avtal

a) avses med *för försvarsändamål* för stärkande av den individuella eller kollektiva försvarsförmågan hos parterna i nordatlantiska fördraget antingen i enlighet med nationella, bilaterala eller multilaterala program eller vid genomförande av Nordatlantiska fördragsorganisationens (Nato) forsknings-, utvecklings-, produktions- eller logistikprojekt,

b) avses med *äganderättsligt skyddad teknisk information* sådan information av teknisk art som är tillräckligt konkret för att kunna användas, som är användbar inom industrin och som är känd endast för informationens ägare och för av denne invigda personer och som därmed inte är offentligt tillgänglig; äganderättsligt skyddad teknisk information kan omfatta till exempel uppfinningar, ritningar, sakkunskap och data,

c) avses med *Natoorgan* Nordatlantiska rådet eller något av dess underordnade civila och militära organ, inklusive internationella militära högkvarter, på vilket bestämmelserna i antingen avtalet om status för Nordatlantiska fördragsorganisationen, nationella representanter och organisationens internationella personal, undertecknat i Ottawa den 20 september 1951, eller protokollet om status för internationella militära högkvarter som inrättats i enlighet med nordatlantiska fördraget, undertecknat i Paris den 28 augusti 1952, är tillämpliga,

d) avses med *ursprungsregering eller ursprungsorgan* den regering som är part i detta avtal eller det Natoorgan som först överför teknisk information som äganderättsligt skyddad,

e) avses med *mottagare* regering som är part i detta avtal eller Natoorgan som tar emot teknisk information som överförs som äganderättsligt

skyddad antingen direkt av ursprungsregeringen eller ursprungsorganet eller genom en annan mottagare,

f) avses med *utlämnande i förtroende* utlämnande av teknisk information till ett begränsat antal personer som förbinder sig att inte utlämna informationen vidare annat än i enlighet med de villkor som angetts av ursprungsregeringen eller ursprungsorganet,

g) avses med *obehörigt utlämnande* överföring av äganderättsligt skyddad teknisk information i strid med de villkor i enlighet med vilka informationen överfördes till mottagaren,

h) avses med *obehörig användning* användning av äganderättsligt skyddad teknisk information utan att först inhämta tillstånd eller i strid med de villkor i enlighet med vilka informationen överfördes till mottagaren.

Artikel II

A. När ursprungsregeringen eller ursprungsorganet för försvarsändamål överför teknisk information till en eller flera mottagare som äganderättsligt skyddad teknisk information, ska varje mottagare om inte annat följer av punkt B i denna artikel ansvara för att informationen skyddas som äganderättsligt skyddad teknisk information som utlämnats i förtroende. Mottagaren ska behandla den tekniska informationen i enlighet med alla ställda villkor och vidta lämpliga åtgärder som är förenliga med dem för att förhindra att informationen överförs till någon, publiceras eller används obehörigen eller behandlas på något annat sätt som sannolikt skulle orsaka ägaren skada. Om mottagaren önskar att de ställda villkoren ska ändras ska denne, om inte något annat har överenskommit, rikta en framställning om detta till den ursprungsregering eller det ursprungsorgan som den äganderättsligt skyddade tekniska informationen har mottagits från.

B. Om mottagaren konstaterar att någon del av den tekniska information som överförts till denne som äganderättsligt skyddad teknisk information redan vid tidpunkten för överföringen var i dennes besittning eller fanns tillgänglig för denne eller då var eller vid någon tidpunkt blir allmänt tillgänglig, ska mottagaren i den mån säkerhetskraven tillåter så snart som möjligt underrätta ursprungsregeringen eller ursprungsorganet om detta och vid behov tillsammans med utlämnaren komma överens om lämpliga arrangemang för att bevara konfidentialiteten, upprätthålla försvarets säkerhet och återlämna handlingar.

C. Ingen bestämmelse i detta avtal ska anses utgöra en begränsning av det försvar som en mottagare har tillgång till vid eventuella meningsskiljaktigheter till följd av en eventuell överföring av teknisk information.

Artikel III

A. Om ägaren till äganderättsligt skyddad teknisk information som har överförs för försvarsändamål lider skada till följd av att mottagaren eller någon som mottagaren har lämnat ut informationen till obehörigen lämnat ut eller använt den, ska mottagaren betala ersättning till ägaren

– i överensstämmelse med mottagarens nationella lagstiftning, om det är fråga om en regering,

– i överensstämmelse med lagstiftningen i det land där huvudkvarteret för Natoorganet i fråga finns, om det är fråga om ett Natoorgan och om de berörda parterna inte har kommit överens om något annat.

Sådan ersättning ska betalas antingen direkt till ägaren eller till ursprungsregeringen eller ursprungsorganet, om den sistnämnda själv betalar ersättning till ägaren. I det senare fallet påverkar det ersättningsbelopp som betalas av ursprungsregeringen eller ursprungsorganet inte det belopp som mottagaren ska betala, om inte något annat överenskommit.

B. Mottagarna och ursprungsregeringen eller ursprungsorganet ska, i den mån deras säkerhetskrav tillåter det, tillhandahålla varandra all tillgänglig bevisning och information samt på andra lämpliga sätt hjälpa varandra att fastställa skadan och ersättningen.

C. På framställning av en regering som är part i detta avtal eller av ett berört Natoorgan kan en rådgivande kommitté som består enbart av representanter för de involverade regeringarna och Natoorganen inrättas för att utreda och undersöka bevis och för att rapportera till de berörda parterna om den eventuella skadans orsak, art och omfattning. Kommittén får begära att Natos generalsekreterare utser en medlem av Internationella staben till medlem av kommittén som observatör eller som representant för generalsekreteraren.

D. Ingen bestämmelse i denna artikel ska inverka menligt på de rättigheter som den skadelidande ägaren kan ha gentemot en regering eller ett Natoorgan.

Artikel IV

De regeringar som är parter i detta avtal ska inom Nordatlantiska rådet utarbeta förfaranden för genomförande av detta avtal. Dessa förfaranden ska särskilt innehålla bestämmelser om

a) överföring, mottagande och användning av äganderättsligt skyddad teknisk information inom ramen för detta avtal,

b) Natoorgans deltagande i överföring, mottagande och användning av äganderättsligt skyddad teknisk information,

c) inrättandet av och verksamheten inom den rådgivande kommitté som avses i artikel III.C,

d) framställningar om ändring av villkoren för äganderättsligt skyddad teknisk information i enlighet med artikel II.A.

Artikel V

1. Ingen bestämmelse i detta avtal ska tolkas som att den påverkar säkerhetsåtaganden mellan regeringar som är parter i detta avtal.
2. Varje mottagare ska för all äganderättsligt skyddad teknisk information som gjorts tillgänglig för den enligt villkoren i detta avtal fastställa en säkerhetsnivå som minst motsvarar den som fastställts för den tekniska informationen i fråga av ursprungsregeringen eller ursprungsorganet.

Artikel VI

1. Inga bestämmelser i detta avtal ska hindra de regeringar som är parter från att fortsätta tillämpa befintliga avtal eller ingå nya avtal med varandra för samma ändamål.
2. Ingen bestämmelse i detta avtal ska tolkas som att den påverkar bestämmelserna i Natos avtal om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar undertecknat i Paris den 21 september 1960.

Artikel VII

Ingen bestämmelse i detta avtal ska vara tillämplig på överföring eller användning av teknisk information om kärnenergi.

Artikel VIII

A. Instrumenten för ratifikation eller godkännande av detta avtal ska så snart som möjligt deponeras hos Amerikas förenta staters regering, som ska underrätta varje signatärregering och Natos generalsekreterare om dagen för deponering av varje instrument.

Detta avtal träder i kraft 30 dagar efter det att två signatärparter har deponerat sina ratifikations- eller godkännandeinstrument. Med avseende på varje annan signatärpart träder det i kraft 30 dagar efter det att respektive parts ratifikations- eller godkännandeinstrument har deponerats.

B. Nordatlantiska rådet ska fastställa vilken dag detta avtal börjar eller upphör att gälla för Natoorgan.

Artikel IX

En part får upphöra att vara part i detta avtal ett år efter det att den har lämnat sitt meddelande om uppsägning till Amerikas förenta staters regering, som ska underrätta de övriga signatärregeringarna och Natos generalsekreterare om depositionen av varje meddelande om uppsägning. En uppsägning ska dock inte påverka sådana förpliktelser som redan överenskommit eller de rättigheter och befogenheter som tidigare erhållits av parterna på grundval av bestämmelserna i detta avtal.

Till bekräftelse härav har undertecknade representanter, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat detta avtal.

Upprättat i Bryssel den 19 oktober 1970 på engelska och franska Bilaga 14
språken, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar som ska
deponeras i arkivet hos Amerikas förenta staters regering, som ska sända
en vederbörligen bestyrkt kopia till de andra signatärregeringarna och till
Natos generalsekreterare.

Bilaga 14

För Amerikas förenta stater:	Robert Ellsworth
För Frankrike ¹⁾ :	F. de Tricornot de Rose
För Förbundsrepubliken Tyskland:	W.G. Grewe
För Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland:	Bernard Burrows
För Italien:	Carlo de Ferrariis Salzano
För Kanada:	Ross Campbell
För Konungariket Belgien:	A. de Staercke
För Konungariket Danmark:	H. Hjorth-Nielsen
För Konungariket Grekland:	Ph. Annino Cavalierato
För Konungariket Nederländerna:	H.N. Boon
För Konungariket Norge:	Hakon Wexelsen Freihow
För Portugal:	Albano Nogueira
För Storhertigdömet Luxemburg:	Lambert Schaus
För Turkiet:	Nuri Birgi

¹⁾ Underskriften av Frankrikes ständiga representant föregås av följande tolkningsanmärkning:

”L’adhésion de la France au présent accord ne saurait en rien modifier la position prise par elle vis à vis de l’organisation militaire intégrée de l’Alliance Atlantique, position exposé dans l’Aide Mémoire des 8 et 10 mars 1966 adressé par le Gouvernement français aux quatorze autres membres de l’Alliance.”

(”Frankrikes anslutning till detta avtal ändrar inte på något sätt Frankrikes ståndpunkt i förhållande till Atlantpaktens integrerade militära organisation, en ståndpunkt som uttryckts i det memorandum av den 8 och 10 mars 1966 som den franska regeringen riktat till de fjorton andra medlemmarna i pakten.”)

FÖRFARANDEN FÖR GENOMFÖRANDE AV NATOS AVTAL OM ÖVERFÖRING AV TEKNISK INFORMATION FÖR FÖRSVARSÄNDAMÅL

Bilaga 14

I. ALLMÄNT

1. Följande förfaranden fastställs i enlighet med bestämmelserna i Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål (nedan kallat *avtalet*), undertecknat i Bryssel den 19 oktober 1970.

2. Förfarandena gäller alltid när teknisk information överförs inom ramen för avtalet, när sådan information används eller lämnas ut efter sådan överföring och när mottagaren önskar ändring av de villkor enligt vilka informationen mottagits. Dessa förfaranden gäller inte för sådan överföring till ministerier av kopior av hemliga patentansökningar som det föreskrivs om i avsnitt A.4 i förfarandena för genomförande av Natos avtal om ömsesidigt sekretesskydd för patentsökta försvarsrelaterade uppfinningar. Överföring av sådana kopior till stöd för patentansökningar utgör inte sådan överföring som avses i artikel II i avtalet.

II. VILLKOR FÖR ÖVERFÖRING OCH ANVÄNDNING

3. All överföring av teknisk information inom ramen för avtalet sker enbart i informationssyfte, om inte uttryckligt samtycke till något annat ges. I dessa förfaranden avses med i informationssyfte enbart i syfte att bistå vid bedömning av teknisk information för försvarsintressen och utan att det påverkar ägarens rättigheter. Uttrycket omfattar inte användning, kopiering eller utlämnande av information, vare sig helt eller delvis, för produktionsändamål.

4. Informationen ska innehålla eller åtföljas av en förklaring, som är stadigt fäst på en väl synlig plats och som tydligt anger

- a) att informationen är äganderättsligt skyddad,
- b) att informationen överförs i förtroende för försvarsändamål,
- c) varje eventuellt särskilt syfte för vilket informationen överförs.

Förklaringen bör helst också, i den mån informationen finns tillgänglig, innehålla

- d) uppgift om informationens ägare,
- e) uppgift om ursprungsregeringen eller ursprungsorganet,
- f) uppgift om alla mottagare,
- g) uppgift om för vilka delar av den överförda informationen äganderättsligt skydd görs gällande, i de fall där inte all överförd information är äganderättsligt skyddad,

- h) villkor för hur och när informationen eller angivna delar av den får offentliggöras eller lämnas ut till eller användas av andra parter, till exempel med ägarens skriftliga samtycke.

5. Om det i praktiken inte är möjligt att använda en sådan förklaring, till exempel vid muntlig eller visuell överföring av information, ska all information som annars skulle ha lämnats i en förklaring överföras muntligen eller visuellt eller på något annat faktiskt sätt samtidigt som informationen överförs till mottagarna. Varje mottagare som tar emot information under dessa omständigheter ska i en bekräftelse som är till den sändandes belåtenhet specificera informationen och på vilka villkor den överfördes.

6. Om en mottagare av information som mottagits med en förklaring sprider informationen, är denna sändande skyldig att säkerställa att förklaringen och eventuella övriga villkor för användningen och utlämnandet av informationen vidarebefordras till nästa mottagare.

7. Om en regering eller ett Natoorgan ska använda eller vidarebefordra teknisk information som inte är försedd med en förklaring men som har tagits emot under omständigheter som ger skäl att anta att informationen har överförs inom ramen för avtalet, är mottagaren skyldig att innan informationen används eller vidarebefordras göra sitt yttersta för att säkerställa att ingen sådan förklaring eller motsvarande som krävs i enlighet med punkt 4 eller 5 har blivit skild från informationen.

III. ÄNDRING AV DE STÄLLDA VILLKOREN

8. a) En mottagare som önskar att de ställda villkoren ska ändras ska rikta en framställning om detta till ursprungsregeringen eller ursprungsorganet eller med dess samtycke direkt till informationens ägare i överensstämmelse med eventuella i detta sammanhang överenskomna arrangemang mellan ursprungsregeringen eller ursprungsorganet och mottagaren.

b) Ursprungsregeringen eller ursprungsorganet ska göra sitt bästa för att bistå mottagaren med att få begärda tillstånd att använda den tekniska informationen och för att sända alla framställningar om användning och alla relevanta sakuppgifter till informationens ägare.

IV. INFORMATION OM SKADESTÅNDSKRAV

9. Ursprungsregeringen eller ursprungsorganet och mottagaren (mottagarna) ska underrätta varandra om alla skadeståndskrav som har framförts till dem med stöd av avtalet och som involverar någon av parterna.

V. TVISTER – RÅDGIVANDE KOMMITTÉ

10. a) En ursprungsregering eller ett ursprungsorgan som önskar att en sådan rådgivande kommitté som det föreskrivs om i artikel III.C i avtalet ska inrättas ska rikta en framställning om detta till Natos generalsekreterare, åtföljd av en samling handlingar som innehåller en så fullständig redogörelse som möjligt för sakuppgifterna om den skada som görs gällande och som framställningen avser; redogörelsen kan kompletteras i ett senare skede.

b) Natos generalsekreterare

i) ska utan dröjsmål sända framställningen och kopior av handlingarna till eventuella andra involverade regeringar eller organ och be om deras samtycke till inrättandet av en rådgivande kommitté,

ii) ska, om samtycke till en sådan kommitté ges, uppmana de regeringarna och organen att utse sina representanter och avtala om tid och plats,

iii) kan på framställning av kommittén utse en medlem av Internationella staben att delta i kommittén som observatör eller som en kommittémedlem som representerar generalsekreteraren,

iv) kan på framställning av kommittén tillhandahålla ett sekretariat för kommittén i enlighet med överenskomna villkor för kostnader.

- c) Den rådgivande kommittén ska
- i) om den anser det önskvärt välja ordförande eller göra en framställning till generalsekreteraren om att utse en medlem av Internationella staben till ordförande,
  - ii) granska alla tillgängliga handlingar och bevis som gäller dels överföringen av informationen, dels, i förekommande fall, användningen av informationen och orsaken till samt arten och omfattningen av den skada som det görs gällande att ägaren orsakats,
  - iii) genom nationella myndigheter eller Natoinstanser upprätta alla de kontakter som utredningen kräver,
  - iv) om den så önskar höra den skadelidande parten och andra personer som den anser behöver höras,
  - v) endast för de involverade parterna tillhandahålla en rapport om sina slutsatser när det gäller förekomsten, arten och omfattningen av samt orsaken till den eventuella skada som orsakats informationens ägare. Rapporten ska inte på något sätt vara bindande för de involverade parterna och ska, om inte kommittén beslutar något annat, tillsammans med kommitténs diskussioner, protokoll och handlingar hållas konfidentiella, så att endast berörda Natoinstanser och nationella myndigheter har tillgång till dem.
- d) Medlemmarna av den rådgivande kommittén får vid fullgörandet av sina uppgifter inte på något sätt agera som förespråkare för någon enskild eller juridisk person.

VI. SÄNDANDE AV SÄKERHETSSKYDDSKLASSIFICERAD INFORMATION

11. Säkerhetsskyddsklassificerad information får endast sändas genom kanaler som godkänts av de regeringar som är parter och som är involverade i överföringen eller mottagandet av sådan information. En förteckning över de nationella behöriga myndigheternas namn och adresser har fogats till dessa förfaranden som bilaga A. Mottagarna ska underrättas om alla ändringar av säkerhetsskyddsklassificeringen som ursprungsregeringen eller ursprungsorganet gör. De olika ländernas motsvarigheter i fråga om säkerhetsskyddsklassificering återges i bilaga B till dessa förfaranden.

VII. TILLÄMPNING

12. Förfarandena blir tillämpliga på respektive signatärpart i avtalet eller Natoorgan vid den tidpunkt då avtalet i enlighet med artikel VIII i avtalet träder i kraft för den parten eller det Natoorganet.

VIII. REVIDERING AV FÖRFARANDENA

13. Natos behöriga arbetsgrupp ska på framställning av en signatärpart granska dessa förfaranden med avseende på eventuella revideringar. Reviderade förfaranden blir 30 dagar efter det att de godkänts av Nordatlantiska rådet tillämpliga på de signatärparter och Natoorgan för vilka avtalet redan är i kraft.

IX. GODKÄNNANDE

14. Dessa förfaranden godkändes av Nordatlantiska rådet den 1 januari 1971 på engelska och franska språken, vilka båda texter är lika giltiga.

BILAGA A TILL GENOMFÖRANDEFÖRFARANDENA

Bilaga 14

FÖRTECKNING ÖVER NAMN PÅ OCH ADRESSER TILL DE NATIONELLA MYNDIGHETER ELLER MOTSVARANDE SOM ÄR BEHÖRIGA I FRÅGA OM SÄNDANDE AV SÄKERHETSSKYDDSKLASSIFICERAD INFORMATION

Länder	Myndighetens namn och adress
BELGIEN	Ministère des Affaires Economiques Bureau de Centralisation des Commandes de Défense Square de Meeüs, 23 B-1040 Bruxelles (Belgien)
DANMARK	Handelsministeriet Slotsholmsgade, 12, 1216 København K, Danmark
FRANKRIKE	Délégation Ministérielle pour l'Armement Bureau des Brevets et Inventions 10, Rue St. Dominique, Paris 7e
FÖRBUNDSREPUBLICEN TYSKLAND	Der Bundesminister der Verteidigung 3, z. Hd. des Herrn Referenten T-15-o, V.i.A. 53 BONN, Ermekeilstrasse, 27
FÖRENADE KUNGARIKET	Head of T. I. L. Reports Centre Ministry of Technology Block A-B, Station Square House St. Mary Cray ORPINGTON Kent
GREKLAND	Ministry of National Defence, Supreme Hellenic Armed Forces Command, Research Branch, Cholargos, Athens (Grekland)
ITALIEN	Ministero della Difesa Speciale U. C. A. M. -3° Reparto Sezione Militare Brevetti, Roma
KANADA	Militärattachén vid Kanadas ambassad i Natolandet i fråga Kanadas delegation vid Nato när det gäller Natoorgan

Bilaga 14

LUXEMBURG	Ministère de la Force Publique – Secrétariat Spécial Plateau du Saint Esprit Luxembourg (Luxemburg)
NEDERLÄNDERNA	Ministerie van Defensie Materieelraad Bagijnestraat, 36 Den Haag
NORGE	Forsvarsdepartementet Oslodep Oslo, Norge
PORTUGAL	Secretariado Geral da Defesa Nacional Rua Cova da Moura, 1 – Lisboa 3
TURKIET	Millî Savunma Bakanlığı İkmal Başkanlığı Bakanlıklar ANKARA

BILAGA B TILL GENOMFÖRANDE-FÖRFARANDENA

Bilaga 14

NATIONELLA SÄKERHETSSKYDDSKLASSER OCH NATOS MOTSVARANDE SÄKERHETSSKYDDSKLASSER

	COSMIC TOP SECRET	NATO SECRET	NATO CONFIDENTIAL	NATO RESTRICTED
BELGIEN	TRES SECRET	BELGIEN	TRES SECRET	BELGIEN
DANMARK 1)	YDERST HEMMELIGT	HEMMELIGT	FORTROLIGT	TIL TJENESTEBRUG
FRANKRIKE 2)	TRES SECRET	SECRET DEFENSE	CONFIDENTIEL DEFENSE	DIFFUSION RESTREINTE
FÖRBUNDSRE PUBLIKEN TYSKLAND	STRENG GEHEIM	GEHEIM	VS-VERTRAULICH	VS-NUR FÜR DEN DIENSTGEBRAUC H
FÖRENADE KUNGARIKET	TOP SECRET	SECRET	CONFIDENTIAL	RESTRICTED
FÖRENTA STATERNA 3)	TOP SECRET	SECRET	CONFIDENTIAL	RESTRICTED
GREKLAND	AKP.ΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΟ Ν	ΑΠΟΡΡΗΤΟ Ν	ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΝ	ΠΕΡΙΩΡΙΣΜΕΝΗ Σ ΧΡΗΣΕΩΣ
ITALIEN	SEGRETISSI MO	SEGRETO	RISERVATISSIMO	RISERVATO
KANADA	TOP SECRET TRES SECRET	SECRET SECRET	CONFIDENTIAL CONFIDENTIEL	RESTRICTED DIFFUSION RESTREINTE
LUXEMBURG	TRES SECRET	SECRET	CONFIDENTIEL	DIFFUSION RESTREINTE
NEDERLÄNDE RNA	ZEER GEHEIM	GEHEIM	CONFIDENTIEEL eller VERTROUWELIJK	DIENSTGEHEIM
NORGE	STRENGT HEMMELIG	HEMMELIG	KONFIDENSIELT	BEGRENSET
PORTUGAL	MUITO SECRETO eller SEGRETISSI MO	SECRETO	CONFIDENCIAL	RESERVADO
TURKIET	ÇOK GIZLI	GIZLI	ÖZEL	HIZMETE ÖZEL

1) Det är inte absolut nödvändigt att använda säkerhetsskyddsklassen TIL TJENESTEBRUG (RESTRICTED) nationellt, eftersom alla officiella handlingar anses ha säkerhetsskyddsklassen RESTRICTED om inte deras innehåll har offentliggjorts eller är avsett att offentliggöras. När danska regeringen lämnar ut en handling till Nato, anges på handlingen en

säkerhetsskyddsklass om det är önskvärt att handlingen skyddas genom säkerhetsskyddsklassificering.

2) I Frankrike är säkerhetsskyddsklassen TRES SECRET reserverad för regeringens bruk på bemyndigande av premiärministern.

3) Förenta staterna använder inte säkerhetsskyddsklassen RESTRICTED i sitt nationella system. Natos handlingar hanteras enligt förfaranden som motsvarar de förfaranden som krävs enligt säkerhetsskyddsklassen NATO CONFIDENTIAL, med undantag för förvaringsförfaranden som i praktiken motsvarar de förfaranden som krävs enligt säkerhetsskyddsklassen NATO RESTRICTED.

OBS. DEFINITIONERNA AV NATOS SÄKERHETSSKYDDSKLASSER

1. TOP SECRET

I denna säkerhetsskyddsklass klassificeras endast information vars obehöriga röjande skulle vara till exceptionellt allvarlig skada för Nato.

2. SECRET

I denna säkerhetsskyddsklass klassificeras information vars obehöriga röjande skulle vara till allvarlig skada för Nato.

3. CONFIDENTIAL

I denna säkerhetsskyddsklass klassificeras information vars obehöriga röjande skulle vara till skada för Natos intressen.

4. RESTRICTED

I denna säkerhetsskyddsklass klassificeras information vars obehöriga röjande skulle vara icke önskvärt för Natos intressen.

RÅDETS RESOLUTION OM TILLÄMPNING PÅ NATOORGAN AV NATOS AVTAL OM ÖVERFÖRING AV TEKNISK INFORMATION FÖR FÖRSVARSÄNDAMÅL

NORDATLANTISKA RÅDET,

som beaktar att rådet enligt artikel VIII.B i Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål ska fastställa vilka dagar avtalet börjar eller upphör att gälla för Natoorgan, och

som noterar att avtalet trädde i kraft den 7 februari 1971 efter det att Kanadas och Förenta staternas regeringar hade deponerat sina ratifikations- eller godkännandeinstrument,

HAR BESLUTAT ATT

1) bestämmelserna i Natos avtal om överföring av teknisk information för försvarsändamål (nedan kallat *avtalet*) från och med den 30 april 1971 ska vara tillämpliga på utbyte av teknisk information för försvarsändamål mellan Natoorgan enligt definitionen i artikel I.C i avtalet,

2) de bestämmelserna från och med samma dag också ska vara tillämpliga på utbyte av teknisk information för försvarsändamål mellan sådana Natoorgan och Kanada och Förenta staterna,

3) dessa bestämmelser blir tillämpliga på utbyte av teknisk information för försvarsändamål mellan Natoorganen och varje annan signatärpart 30 dagar efter det att parten har deponerat sitt instrument för ratifikation eller godkännande av avtalet,

4) alla rådets beslut som medför att avtalet upphör att gälla för ett Natoorgan ska innehålla bestämmelser om organets eventuella överenskomna förpliktelser inom ramen för avtalet,

5) Natos generalsekreterare ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de ovannämnda besluten verkställs.